

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 oktober 2016*§ 2 Interpellation om rätten till äldreboende (nr 2016:11)*

Anförande nr 1

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag hänvisar till det utskickade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Tack för det skriftliga svaret på den här interpellationen! Stockholm och Sverige står inför en gigantisk utmaning när det gäller äldreomsorgen. Vi vet att om ett antal år kommer andelen äldre i Stockholm att öka. I många delar av landet ser man redan den här utvecklingen, men vi i Stockholm har haft en befolkning som har varit yngre än i resten av landet. Snart kommer 40-talisterna att börja kräva olika typer av äldreboenden.

I Stockholm har vi under många år haft en särskild form av boende som inte finns i så många andra delar av landet, nämligen servicehus. Nu läggs dessa ned i en rasande takt samtidigt som människor får avslag på sina ansökningar om att bo där. De ska i stället ersättas med trygghetsboenden. Jag är orolig för den här utvecklingen. När människor tvingas bo kvar hemma med mer och mer hemtjänst fast de faktiskt inte vill göra det leder det till att människor blir oroliga och kan riskera både liv och hälsa genom att bo hemma. Det riskerar också att bli dyrare för stadens skattebetalare när man kommer upp i en hemtjänstnivå på så många timmar att det skulle vara bättre att personen fick flytta till ett särskilt boende om han eller hon vill.

Situationen i Stockholm är som sagt var en smula bisarr. Vi har massor med människor som får avslag på sina ansökningar trots att de tar upp det som ligger inom ramen för vad man kan ansöka om, till exempel att man känner stark oro. De får avslag, och samtidigt lägger vi ned servicehus och säger att de inte behövs. Skälet till att de inte behövs är ju att en massa människor får avslag på sina ansökningar.

Jag anser att det nu är dags att börja fundera på om man inte skulle göra en förenklad biståndsbedömning i Stockholm så att alla människor som är över 85 år får en positiv bedömning av sin ansökan och får, om man vill, en plats på ett särskilt boende. Jag tror att det i längden skulle vara både billigare och bättre. Framför allt skulle det lösa problemen, och väldigt många gamla människor skulle känna sig mindre oroliga.

Anförande nr 3

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack för frågan! Precis som Lotta säger står vi inför väldigt stora demografiska utmaningar. Allt vi gör de kommande åren måste syfta till att få en fungerande hemtjänst där det finns personcentrering, samverkan och tvärprofessionellt samarbete. Vi måste också redan nu planera för hur 40-talisterna ska bo. Var ska de bo? Hur ska vi bygga?

Lotta föreslår att alla individer över en viss ålder automatiskt ska få rätt att bo i servicehus. Då måste jag återigen hänvisa till socialtjänstlagen. Så som den ser ut i dag krävs det ett individuellt biståndsbeslut. Om man ska göra på ett annat sätt måste

man helt enkelt ändra lagen. Däremot håller jag med Lotta om att fler ska få rätt från början. Det är orimligt att äldre behöver gå igenom långa överklagandeprocesser. Har man behov av tillgång hälso- och sjukvårdsinsatser dygnet runt ska man ha plats på ett servicehus. Har man behov av dygnet-runt-omsorg ska man ha plats på ett vård- och omsorgsboende. Svårare än så ska det inte vara. Där måste vi jobba med utbildning och tydliggöra servicehusens målgrupp.

Det jag har märkt i Stockholm, både när jag har pratat med pensionärer och när jag har pratat med pensionärsorganisationer, när det gäller vad som driver de här avlagen är att det väldigt ofta, till exempel i Hägersten-Liljeholmen, handlar om individer som inte har behov av de hälso- och sjukvårdsinsatser som finns på servicehusen men som till exempel bor otillgängligt. Det kan också handla om att de, precis som Lotta säger, att de känner sig otrygga och ensamma.

Det vi framför allt behöver skapa ett tillskott av i Stockholms stad just nu är ett riktigt boendialternativ för alla de här människorna, det vill säga äldre personer som inte har behov av de hälso- och sjukvårdsinsatser som finns på servicehusen men som behöver trygghet, bemanning, fast personal, möjlighet till gemenskap, gemensamma måltider och så vidare. Det är därför vi nu har lagt fram förslag på att bygga upp trygghetsboenden med aktivitetscentra. Vi satsar 21 miljoner kronor i budgeten just för att det ska bli lite som det var tänkt med trygghetsboendena från början. De skulle ju vara någonting annat än vad de är just nu. Nu har de för höga hyror och för låg servicenivå.

Sedan måste vi också ta ett helhetsgrepp. Lotta pratar om de demografiska utmaningarna. Vi ska ha kvar servicehusen som boendeform. Jag tror att de fyller en otroligt viktig funktion, men vi måste modernisera beståndet. Vi måste ta ett helhetsgrepp om samtliga våra fastigheter. Vi måste titta på vilka servicehus som når upp till Arbetsmiljöverkets krav och vilka som går att upprusta. Vi har lagt fram en handlingsplan som nu gör att vi kommer att ta hänsyn till vård- och omsorgsboenden, trygghetsboenden och servicehus i den framtida äldreboendeplaneringen.

Anförande nr 4

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Under tiden som Clara Lindblom håller på med sitt helhetsgrepp läggs servicehusen ned i en förfärande fart. Massor av människor som vill bo där, som känner behov av det och som känner sig oroliga över att bo kvar hemma, precis i enlighet med de regelverk vi har, får inte plats på servicehusen. De har inte tid att vänta. Många av dem är ju någonstans mellan 80 och 90 år. Det är inte rimligt, och jag tycker inte att det är värdigt Stockholm att behandla gamla människor på det sättet.

Clara Lindblom hävdar att det vore olagligt att ge alla som är över 85 år och som vill flytta till servicehus möjlighet att göra det. Jag menar att det är fullt lagligt om man gör en förenklad biståndsbedömning utifrån den ansökan som de skriver ihop. Jag har väldigt svårt att förstå varför inte Stockholms stad skulle kunna pröva denna möjlighet. Om det är någon som överklagar – jag förstår inte vem det skulle vara som skulle överklaga de här besluten – får vi väl se om det är olagligt. Min bedömning är ändå att med de skickliga biståndshandläggare som vi har i Stockholms stad skulle det vara fullt möjligt att göra en förenklad

biståndsbedömning så att alla människor över 85 år som vill bo på någon typ av särskilt boende också skulle kunna få göra det.

Jag har absolut ingenting alls emot trygghetsboenden. Jag tror att det kan bli bra, men problemet är att kostnaderna sannolikt kommer att bli så höga att vi ändå kommer att ha många människor som inte kommer att anse sig ha råd att bo där och även fortsättningsvis kommer att vara i behov av biståndsbedömd verksamhet och inte bara kan flytta till någonting annat. Då står vi ändå där med problemet.

Jag tycker att det bästa vi kan göra nu är att sätta igång och rusta upp de servicehus som vi har i stället för att lägga ned dem och omvandla dem till andra verksamheter. Vi riskerar att stå inför en enorm utmaning om några år. Har vi då lagt ned alla dessa servicehus finns det rätt stor risk att de här trygghetsboendena inte kommer att vara på plats när den här vågen av äldre människor också når Stockholms stad.

Anförande nr 5

S o f i a M o d i g h (KD): Tack för den här interpellationen som lyfter fram en viktig debatt! Och tack för svaret! En som sak som jag noterar står här i svaret som en av förklaringarna är biståndsbedömningen. Vi vet att beställarbudgeten har utökats och att ensamhet och ålder väger tyngre i de nya riktlinjerna. Nu har det gått en del av 2016, och vi är säkert allihop lika nyfikna på svaret. Hur har det har fallit ut? När vi har försökt att lyssna av ute i stadsdelarna ser vi ingen skillnad. Jag undrar om man kan få en spaning från borgarrådet när det gäller utfallet av de åtgärder som man har vidtagit.

Anförande nr 6

Borgarrådet L i n d b l o m (V): När det gäller detta att alla över en viss ålder ska ha rätt till servicehus är det inte min personliga bedömning som jag ger uttryck för här i talarstolen, utan den är en juridisk bedömning som görs både av våra egna jurister här i staden och av SKL.

Sofia frågar om ökningen. Under de senaste åtta åren liksom under vårt första år ökade avslagen till särskilda boenden kontinuerligt. Senast jag kollade har ökningen stagnerat. Vi har helt enkelt bromsat upp den ökning som har varit. I fortsättningen får vi noga analysera hur detta har slagit ut och hur vi ska gå vidare för att minska avslagen till särskilda boenden.

Man måste också se att det i vissa stadsdelar är väldigt många personer som söker på grund av hur fastighetsbeståndet ser ut. I Hägersten-Liljeholmen eller Högdalen bor många tre trappor upp utan hiss. Man kan vara väldigt pigg i övrigt men inte vara i tillräckligt god fysisk form för att ta sig ned för trappan. Då måste vi jobba med attraktiva anpassade boenden för äldre, och vi tittar också på möjligheten att till exempel erbjuda förtur till redan anpassade bostäder. Vi har redan lägenheter i det ordinarie beståndet som har genomgått en stor bostadsanpassning. När en äldre flyttar ifrån en sådan lägenhet är det onödigt att den går tillbaka till det ordinarie beståndet. I stället borde man på olika sätt uppmuntra äldre att flytta till anpassade lägenheter. Jag tror också att vi på sikt måste fundera på saker som flyttbidrag, hjälp med flyttstädning, transport, packning och så vidare.

Jag är mycket stolt över den satsning på 21 miljoner kronor på trygghetsboenden som vi gör i budgeten. Jag tror att det är strategiskt viktigt att stadsdelarna övertar det här ansvaret och utvecklar trygghetsboendena. Precis som Lotta lyfter fram har vi fortfarande problem med hyrorna. När den förra majoriteten gjorde om servicehus till trygghetsboenden var inte hyresaspekten någonting som man tog med i beräkningen. Det gör att hyresnivåerna i vissa trygghetsboenden är mycket höga.

Jag kan tala om att nu när vi tar bort avgiften till Micasavårdarna kommer hyran att sänkas med 264 kronor i månaden för de individer som bor i trygghetsboenden. Det är också sannolikt att hyran kommer att sänkas ytterligare eftersom stadsdelarna kommer att hyra delar av lokalerna för att lägga exempelvis öppen verksamhet där. Men en stor utmaning framöver blir absolut att få fram fler boendeplatser till rimligare hyror.

Vi kommer att rusta upp servicehusen. Liberalerna kanske satt och tänkte på våra servicehus under den senaste majoriteten, men er majoritet gjorde det inte. Att 14 av 16 servicehus inte nådde upp till Arbetsmiljöverkets krav var en fråga som vi fick i knät. Nu gör vi en omfattande inventering för att se vilka servicehus som går att rusta upp och vilka som vi behöver ersätta med nyproduktion.

Anförande nr 7

Borgarrådet E d h o l m (L): Under tiden som borgarrådet Clara Lindblom gör sin inventering lägger stadsdelarna ned servicehusen. Risker är rätt stora när inventeringen är klar är servicehusen redan nedlagda. Det är så det går till i den här staden.

Omkring 40 procent av dem som söker en plats på servicehus får avslag. Det är fantastiskt bra att den ökning som har varit de senaste åren har stagnerat, men icke desto mindre får nästan varannan gammal människa som vill flytta hemifrån, som inte vågar bo kvar hemma därför att man är rädd för att ramla, är ensam eller orolig för sin egen trygghet, inte flytta hemifrån. Det är sanningen. Jag tycker att vi måste ta till oss den sanningen och se till att människor som vill flytta hemifrån får en möjlighet att göra det, och inte minst eftersom det faktiskt finns exempel på att det till och med blir billigare för Stockholms stads skattebetalare att tillåta särskilt boende i stället för att låta människor som inte vill bo kvar hemma göra det. Jag tycker att den här politiken i mångt och mycket är omänsklig.

Anförande nr 8

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande! När det gäller förenklad biståndsbedömning vill jag påminna er i fullmäktige som var med då om att vi fattade ett beslut om förenklad biståndsbedömning inom hemtjänsten under den förra mandatperioden. Det var ett beslut som aldrig verkställdes därför att bland annat husets jurister satte klackarna i marken och sade att det inte skulle gå att genomföra. Just nu pågår flera rättsprocesser om den förenklade biståndsbedömningen samtidigt. Det gäller till exempel den förenklade biståndsbedömning som Linköping har infört. Clara nämnde SKL. Det pågår också en utredning på regeringsnivå som kommer med ett delbetänkande nu före jul om hur man på ett enklare sätt kan genomföra förenklad biståndsbedömning på ett lagligt sätt. Jag tror att det skulle vara jättebra att invänta alla de här processerna så att det vi gör blir rätt från början.

Jag kan tycka att Lotta Edholm delvis låter som ett eko av mig själv under förra mandatperioden. Jag känner igen retoriken lite grann. Problemet är att under den förra mandatperioden hände absolut ingenting. Inga servicehus rustades upp. Det hade varit bra om arbetet med upprustningen hade påbörjats för så där fyra fem år sedan. Det gjordes inte. De har fått förfalla. En del av dem går helt enkelt inte längre att rätta i dag. Men vi har en boendeplanering nu, och en skärpt sådan, som tar höjd för detta på ett betydligt mer proaktivt sätt än vad som tidigare har varit fallet. Det är jag stolt över.

Anförande nr 9

S o f i a M o d i g h (KD): Det var faktiskt intressant att höra att man åtminstone har bromsat upp ökningen av antalet avslag. Det är onekligen ett steg i rätt riktning. Det var också intressant att höra att det finns idéer om hur man ska hantera att äldre kanske behöver flytta till anpassade bostäder. I den debatten är det viktigt att vi inte tar ett alltför stort grepp. De äldre är trots allt vuxna, tänkande och kapabla människor även om de får svårt att gå i trappor.

Jag kan tänka mig att det kan behövas en samhällsdebatt, det vill säga inte bara en politisk debatt oss emellan, om att man när man blir skröplig som äldre behöver ha en egen plan för var man ska bo om man inte kan bo där man har bott under lång tid. Det är förstås lätt att man bor kvar, och sedan visar det sig att man inte klarar trapporna och då behöver man kanske plötsligt väldigt mycket hjälp. Det vore bättre om man hade en egen plan så att kommunen inte behöver bli övermamma eller överpappa till någon och bestämma åt en.

Jag har en kommentar kring detta med viljan att vara generösare. Det borde ändå vara enklare att hellre bifalla en ansökan för mycket än en för lite. Det kanske är klurigt att få till den attitydförändringen i stor organisation som Stockholms stad. Jag tror inte att ni jobbar mot det, utan vi är säkert ense om det. Hellre en ansökan för mycket som blir beviljad än en för lite. Det tycker Kristdemokraterna.

Anförande nr 10

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Låt mig sammanfatta det hela. Vi har höjt beställarbudgeten, vi kommer att höja servicegraden i trygghetsboendena och vi kommer att sänka hyrorna i trygghetsboendena med 264 kronor i månaden. Vi kommer också att intensifiera arbetet med att få fram fler platser på trygghetsboenden till rimligare hyror än vad som finns i dag.

Äldres boende i Stockholms stad, ÄBO, är en utredning som kommer med en delrapport under hösten. Där fokuserar vi just på trygghetsboendena. Hur ska vi utveckla dem? Hur ska vi se till att de fyller det behov som de var tänkta att fylla, det vill säga för äldre som inte har behov av hälso- och sjukvårdsinsatser men som känner ett stort behov av gemenskap och trygghet? I det ärendet kommer vi också att ta in lite av det som Sofia efterlyste nu senast om information. Det handlar om information om vilka olika typer av boenden som finns i staden. Den informationen behöver stärkas och utökas.

I nästa delrapport kommer vi att titta på hur vi kan använda det ordinarie beståndet bättre. Kan vi öronmärka? Kan vi erbjuda flytt hjälp? Kan vi på olika sätt ha en mer

proaktiv biståndsbedömning där vi ägnar oss åt ännu mer uppsökande arbete för att uppmuntra människor att flytta i tid?

Vi kommer också att ta ett helhetsgrepp på servicehusen och inventera dem servicehus för servicehus, vilket pågår just nu. Vilka kan rustas upp och vilka kan inte rustas upp?

Vi har gjort en plan för nyproduktion där vi har totalt 28 vård- och omsorgsboenden som ska byggas fram till 2040. För första gången i den här staden kommer vi att börja planera för nya servicehus och nya trygghetsboenden och även samordna upprustningen av servicehusen.

Något som vi också kommer att börja med är att undersöka hur 40-talisterna egentligen vill bo. Äldreförvaltningen kommer bland annat att använda sig av Äldrecentrum för att göra en enkätundersökning till stadens äldre och inrätta fokusgrupper där vi ställer frågan: Hur vill ni bo i framtiden?

Det är klart att man känner en frustration över att det inte alltid går så snabbt som man skulle vilja i en så här stor organisation, speciellt för mig som inte tidigare har jobbat i den här typen av offentlig förvaltning. Jag känner mig stolt över det vi har gjort och är säker på att det vi planerar och det som ligger i pipeline kommer att göra att situationen för våra äldre kommer att bli betydligt bättre väldigt snart.

§ 3 Interpellation om belysning i ytterstaden (nr 2016:13)

Anförande nr 11

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 12

B o A r k e l s t e n (M): En sammanhållande stad är majoritetens budskap till stockholmarna. Med detta som bas skrevs den här interpellationen om belysning i ytterstaden utifrån en trygghetsaspekt och ett trygghetsperspektiv. Varför tar det så mycket längre tid att åtgärda anmälda fel i ytterstaden? Man kan anmäla på telefon och mejl, och framför allt anmäler man med Tyck-till-appen som infördes under Alliansens tid. Majoriteten har fortsatt att använda den och dessutom genomfört kampanjer för att man ska använda den ännu mer. Det har gett ett lyckat resultat. Varje kampanj man genomför ger ungefär 3 000–5 000 extra nedladdningar. Under 2015 kom 41 procent av felanmälningarna från appen. Hur fördelningen mellan inner- och ytterstad var får vi däremot inget svar på.

Staden arbetar med en återkoppling till den som felanmält via appen. Denna förbättring kommer att öka tryggheten för stockholmarna då de förhoppningsvis också ser en effekt av anmälan som kan vara en trasig belysning i ett dunkelt ytterstadsområde eller en överfull papperskorg som drar till sig råttor. En stor förbättring vore att ha appen på olika språk. Det vore ett lyft för ytterstaden där vi talar många olika språk.

Sedan vill vi veta hur de planerade vår- och höstkampanjerna har fallit ut. Är det bara information och marknadsföring? Eller vill borgarrådet ha besked om synpunkter på förbättringar från stockholmarna? Och i så fall, hur tas de om hand? Målet måste ju ändå vara att förkorta åtgärdstiderna för de anmälda felen, vilket i sin tur ökar känslan av trygghet.

I de trygghetsmätningar som har gjorts framkommer tydligt att det finns belysningsproblem i ytterstaden. Tyvärr är benägenheten att felanmäla inte störst där det behövs mest, till exempel i Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby. Här finns, förutom belysningsproblem, även ökad nedskräpning, olaga affischering och eftersatt borttagande av klotter, vilket tillsammans ökar otryggheten samt förfular närmiljön.

Efter att ha dragit ned på pengarna till underhåll har nu majoriteten ökat anslagen. Alliansen hade naturligtvis mer pengar att satsa på detta. Nu har det i alla fall kommit till 25 miljoner extra under fem år.

Anförande nr 13

M a l i n E r i c s o n (FI): Först vill jag säga tack till Bo Arkelsten som tar upp den här frågan. Vi är helt överens om att den är viktig. Den behandlas också, kanske lite i förbifarten, i budgeten för 2016. Strax efter att interpellationen skrevs hade vi, som du vet, ett ärende uppe i trafiknämnden som handlade just om hur vi ska skapa tryggare offentliga rum med hjälp av belysning.

Ofta när vi talar om trygghet handlar det om den upplevda tryggheten. Det är klart att det är bra med en bra belysning i parken så att risken är mindre att det ligger någon

och lurar i buskarna för att hoppa på oss, men belysningen fyller också funktionen att de ställen där det inte finns några gömställen, bara skuggor som ser ut som gömställen, inte känns farliga. Känslan av fara och otrygghet är inte något att vifta bort. Tillräckligt ofta är det den som begränsar många människor i vardagen. Med bra belysning slår vi två flugor i en smäll och tar både bort riktiga faror och sådant som bara upplevs som farligt.

Jag tycker att det är väldigt bra att du också tar upp ytterstaden, Bo. Det handlar så lätt om innerstaden och hur miljön för fotgängare ser ut där. Jag skulle vilja säga att det skiljer sig rätt mycket. I stenstaden går man oftast mellan hus och på trottoarer som ändå är relativt väl belysta. Det fungerar att undvika mörka hörn och parker genom att ta en kort omväg. I stadsdelarna i ytterstaden går rätt så många gångstråk över parkmark eller på gator och vägar som inte har lika tät bebyggelse och bara därför känns mer öde och otrygga. Om det ens går att hitta en annan väg som känns bättre blir det en betydligt längre väg. Det är fint att höra att Bo och Moderaterna är ense med majoriteten om bättre och trygghetskapande belysning och att vi måste lägga mycket mer fokus på ytterstaden.

Anförande nr 14

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi har talat om det här med belysning många gånger förut. Det är en väldigt bra åtgärd för att öka tryggheten i otrygga områden. Jag tycker att det är en mycket viktig fråga. Det är bra att man arbetar med underhållet. Jag hoppas att Daniel Helldén också kan ta till sig detta och försöka snabba på utbyggnaden i ytterstaden och även i Stockholms innerstad så att vi får en ljusare stad. Det är en billig försäkring för att stockholmarna ska uppleva en större trygghet än vad de gör i dag. Jag hoppas att du tar till dig detta och gör vad du kan för att snabba på utvecklingen så att vi kan få en ljusare och vackrare huvudstad, Daniel Helldén.

Anförande nr 15

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Den här interpellationen handlar egentligen om två saker. Den ena är Tyck-till-appen och hur vi sprider den, och den andra är belysningen och i vilken mån vi tar hand om stockholmarnas behov av en ljusare stad.

Tyck-till-appen är ett utmärkt initiativ som togs under er tid. Vi arbetar mycket med att utveckla den. Vi genomför kampanjer för att stockholmarna ska upptäcka att den finns och lämna in synpunkter, vilket är bra för verksamheten. Vi får reda på var det finns problem och vad stockholmarna upplever som problem och kan sedan åtgärda dem. Vi arbetar med att se om man kan skapa en återkopplingsfunktion. Om man anmäler någonting ska man också få reda på om det åtgärdas och hur. Det är inte helt enkelt att göra det, men man tittar på om det går att hitta sådana funktioner. Det gör ju att folk upplever att vi faktiskt lyssnar på dem, vilket vi gör. Det kommer in en otrolig massa synpunkter via Tyck-till-appen.

Vi har haft kampanjer under våren och hösten, och vi kommer att ha ännu fler. På vissa platser har vi gått över till digitala reklamvitriiner där halva tiden är Stockholms stads tid. Där kan vi lägga ut reklam, bland annat för Tyck-till-appen, på ett mycket enklare sätt och få folk att verkligen se att detta finns. Jag hoppas att den här utvecklingen med en kraftig ökning av antalet inkomna synpunkter fortsätter.

När det gäller belysningen i staden vill jag säga att det pågår ett ganska stort arbete där också. Vi har drifts- och underhållskostnader på ungefär 100 miljoner kronor om året för detta. Vi har ett reinvesteringsprogram på 35 miljoner, vilket innebär att vi byter ut den äldre belysningen och bland annat sätter in LED-belysning. Det är ett mycket bättre och billigare sätt att lysa upp och få en bättre effekt. Som Bo vet, och har varit med och fattat beslut om, har vi i nämnden fattat beslut om trygghetsskapande belysning för 2016–2020. Där lägger vi 5 miljoner per år på att utöka de trygghetsskapande åtgärderna. Det är speciellt destinerat till de stadsdelar där det kommer in mest synpunkter på att belysningen inte är så bra och miljön inte är så trygg. Det är Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Skärholmen och Farsta. Där lägger vi nu resurser för att vi ska få ordning på belysningen. Jag är glad för att nämnden tidigare i år har fattat beslut om detta.

Tyck-till-appen är alldeles utmärkt. Vi fortsätter att utveckla den. Vi ska också fortsätta att utveckla belysningen i Stockholm.

Anförande nr 16

B o A r k e l s t e n (M): Du sade en del ganska bra saker, Malin. Men det är en viss skillnad mellan dig och mig, och det är att du kan utföra dem här. Varför gör ni inte det? Varför tar ni inte de idéer ni har och genomför dem. Vi sitter i opposition och får påpeka saker och ting hela tiden.

Det Daniel säger är intressant. Det är mycket bra att vi får dessa 25 miljoner eller 5 miljoner varje år.

Den här interpellationen skrevs den 20 januari. Jag fick ett snabbt svar den 17 februari, och sedan hittade vi ett väldigt trevligt tjänsteutlåtande från trafikkontoret som var daterat den 16 februari. I det har man också sett att man ska göra de här riktade insatserna, precis som du sade. Det tycker vi är alldeles utmärkt.

Målsättningen i detta är att man ska öka invånarnas trygghet och nöjdhet med bättre belysning, och samtidigt ska man se till att man får en ökad tillsyn i de utsatta områdena. Där ser vi naturligtvis fram emot att se vad det kan bli för utvärdering och rapport av hur detta har utfallit. Om det har blivit en sammanhållande inner- och ytterstad som majoriteten säger blir vi mycket nöjda.

Nu när det närmar sig jul vill jag göra en liten jämförelse mellan hur mycket pengar man lägger på julbelysning i innerstaden och hur mycket man satsar i förortscentrum och ytterstaden. Det är inte riktigt jämlikt. Med detta tackar jag och ser fram emot rapporten.

Anförande nr 17

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag tycker att det är väldigt roligt att den här Tyck-till-appen har blivit en sådan succé. Det var ett kristdemokratiskt initiativ som vi drev väldigt mycket. Efter några år fick vi till ett utredningsuppdrag, och så blev det verklighet. Nu ser vi hur många det är som gillar den här idén och tycker att det har blivit en succé. Det är väldigt roligt. Jag önskar Helldén lycka till med att utveckla appen och se till att ännu fler använder den och att funktionen kan bli ännu bättre.

Men jag tycker nog att man kan anklaga majoriteten för att vara lite ljusskygg ibland. I budgeten förra året eller kanske till och med för två år sedan tog man bort implementering av ljusprogram i ytterstaden för 2 miljoner kronor. Det tycker jag var mycket olyckligt. Vi har tidigare i den här salen debatterat möjligheten att ljussätta offentliga byggnader, broar och byggnader inom fastighetsnämndens verksamhetsområde, men det har varit väldigt känsligt. Det har man inte riktigt velat göra och sagt: Det kan störa det, och det kan störa där. Vi måste gå lite varligt fram.

Sedan blir det ingenting. Så nog har man en ganska negativ inställning till ljussättning generellt. Även om jag tycker att det har sagts mycket bra i talarstolen tycker jag inte att man löper linan ut riktigt.

Malin Ericson från FI nämner stadsbyggnadspolitik och stadsplanering i sitt anförande. Det är väldigt bra. Jag håller med om det Malin sade. Problemet är bara att ni stadsbyggnadsnämnden, nu är inte FI representerat där förvisso, ofta röstar emot den här typen av miljöer, åtminstone när det handlar om ytterstaden. Då vill man inte bygga de här stadslika miljöerna, utan då blir det ofta punkthus eller mycket förgårdsmark så att vi inte får den här täta, sammanhängande bebyggelsen som vi vet skapar trygghet. Senare kväll ska vi fatta beslut om Tensta, och där föreslår vi en kvarterstruktur i stället för de punkthus som nu kommer att föreslås. Där röstade nämnden tyvärr nej, vilket jag beklagar. Jag tror att man skulle kunna bidra till att skapa nya kvaliteter i förorten som bland annat skulle leda till ökad trygghet.

§ 4 Interpellation om kriminella gatubarn (nr 2016:16)

Anförande nr 18

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 19

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Den här interpellationen ställdes för länge sedan. Det var i januari, och mycket har hänt sedan dess. Uppmärksamheten kring frågan har svalnat något. Jag skrev interpellationen med anledning av den debatt som fördes angående de ca 400 barn, i huvudsak från Nordafrika, som vistas på gatorna i Stockholm och som har fått avslag på sin asylansökan. Därmed vistas de här olagligt. De lever på gatan och är många gånger försörjda av kriminella aktiviteter och avböjer kontakt med både polis och sociala myndigheter. Ibland placeras barnen på öppna anstalter men rymmer oftast därifrån.

Jag anser att attityden från stadens sida är bekymmersam. Man pratade om att ha mer dialog med barnen, men det sades inte något mer. Som jag sade placeras en del av dem på öppna HVB-hem, men i och med att de är just öppna rymmer de flesta barnen därifrån. Därmed blir åtgärden i praktiken meningslös. Jag tycker att detta är en för slapp inställning. Vi talar förvisso om barn, och det är de så länge de är under 18 år, men det är knappast några duvungar vi pratar om. Många livnar sig på kriminalitet och skapar naturligtvis en rädsla hos många enskilda stockholmare. Hur synd det än är om varje enskilt barn måste vi som politiker naturligtvis skydda våra medborgare från kriminella handlingar oavsett ålder på förövarna. Många av dem som begår kriminella handlingar släpps fort i brist på id-handlingar och på grund av att det är svårt att bestämma åldern.

Ett sätt är att placera en del av barnen på slutna ungdomshem. Det säger sig självt att det är betydligt svårare att rymma därifrån. Varje sådan placering kostar dock mycket pengar, men jag anser att det skulle vara värt att överväga. Men när jag sade detta blev socialborgarrådet mycket upprörd och tyckte att jag var både hjärtlös och generaliserande, vilket naturligtvis aldrig har varit min avsikt. Anklagelserna bleknade när Anders Ygeman nästan samtidigt sade precis samma sak som jag hade lyft fram i min interpellation, nämligen att kriminella gatubarn inte kan vistas fritt ute i samhället utan måste tas om hand på något sätt.

Eftersom man i Stockholms stad inte verkar så väldigt intresserad av att jobba vidare med frågan är det bra att regeringen nu har gjort det. Nu finns ett avtal på plats mellan Sverige och Marocko som ska underlätta återvändandet för de här barnen till sina hemländer. Det är naturligtvis den enda hållbara lösningen i längden.

Jag saknar också svar på en av mina frågor. Det gäller just detta om finansborgarrådet tycker att det skulle vara en bra idé att använda slutna ungdomshem som en metod i större omfattning än vad vi gör i dag. Jag ber att få återkomma med ytterligare inlägg.

Anförande nr 20

R a n a C a r l s t e d t (S): Du tar upp en mycket viktig fråga, och jag vill betona att det korrekta begreppet är ensamkommande barn i riskmiljöer. Jag ber dig ta

ansvar för tonen i den här debatten även om det är mycket upprörande när man begår kriminella handlingar. De här barnen är utsatta för stor risk att själva bli utsatta för brott. Därför har vi ett samarbete med ungdomsjouren och polisen, enheten för ensamkommande barn. Socialförvaltningen tittar på lösningar i samarbete med civilsamhället och personer som kan vinna de här ungdomarnas förtroende. De placeras på akutboenden tills behov och tillhörighet har utretts.

Jag måste även informera dig om att när staden har placerat på slutna ungdomshem har förvaltningsrätten omprövat våra beslut gång efter annan. Det är viktigt att de får hjälp och rätt hjälp. Jag tackar regeringen för att de har hjälpt oss och stöttat oss när det gäller att ta fram fler boendeplatser.

Anförande nr 21

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det är faktiskt inte möjligt att använda LVU, det vill säga lagen om vård av unga i särskilda fall, bara för att man tycker att det vore lite mer lämpligt. Det är en lagstiftning. Man måste ha fog för att göra ett omhändertagande. Man kan tycka att man skulle vilja göra det oftare, men man kan inte bestämma att det vore lite mer lämpligt och därför göra det lite oftare. Det är inte riktigt så lagstiftningen ser ut.

Jag tycker att det sprids en felaktig mytbildning om de här barnen när man säger att det är barn som inte vill ha hjälp. De organisationer i civilsamhället, till exempel Barnrättsbyrån som jobbar väldigt mycket med de här barnen och är en av de organisationer som har mest erfarenhet, säger väldigt tydligt att detta är barn och ungdomar med drömmar och vilja, precis som alla andra barn och ungdomar. De vill ha hjälp, men möjligheten att hjälpa dem är just nu väldigt små lagstiftningsmässigt. På 18-årsdagen försvinner ju alla möjligheter till boende och försörjning, vilket sätter de här barnen i en situation där de kliver rakt ut i hemlöshet och inte heller har en möjlighet att försörja sig. Det är klart att det blir problematiskt också för de frivilligorganisationer som jobbar med detta. Jag värjer mig mot beskrivningen och demoniseringen av den här gruppen där man säger att det är barn som inte vill ha hjälp utan bara driver runt och är kriminella.

Vi måste se att det här är barn precis som alla andra barn. När andra barn hamnar i situationer där de begår kriminella handlingar tänker vi att det finns någonting som vi måste hjälpa dem med. Jag önskar att vi ska se även de här barnen på det sättet. Jag är orolig för den samhällsdebatt som har uppstått där vi gör skillnad på barn och barn. Jag tycker att vi måste vara tydliga med att vi ska agera efter barnkonventionen, och då spelar det ingen roll om de här barnen är från Marocko eller från Sverige. De har rättigheter för att de är barn. Vi måste skydda dem från ett destruktivt liv där de riskerar att bli utsatta för en massa saker.

Anförande nr 22

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Jag blev illa berörd när jag läste den här interpellationen. Jag tänkte så här: Herre Gud, är det Sverigedemokraterna som har skrivit den?

Kriminella ungdomar ska inte accepteras någonstans i samhället. Jag är övertygad om att de frivilligorganisationer som finns, sociala myndigheter och polisen gör precis allt de kan. Det är inte så att man accepterar att folk blir rånade och att de får

komma ut igen på det här sättet. Vi försöker givetvis göra vad vi kan, men vi kan inte bygga ett gigantiskt fängelse och stoppa in allihop i det. Det är en för lätt lösning du har på detta, Slottnér. Jag tycker att du borde tänka om lite grann och förstå hur problemet ser ut.

Anförande nr 23

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Erik Slottnér tar upp en viktig fråga för oss stockholmare. Det talas om 400 barn eller ungdomar. Jag vill hellre kalla dem ungdomar. Tidningsuppgifter nämner 900. De flesta är från Nordafrika, och då oftast från Marocko. De har olika identiteter eller är de papperslösa. Stockholms sociala myndigheter är inte intresserade av några åldersbestämningar. Det är klart att det är besvärligt för dem. De måste försörja sig på något sätt. De lever av brott och prostitution. Ibland har det handlat om allvarliga saker som den uppmärksammade gruppvåldtäkten vid Fåfången. Det är synd om dem. De lever i misär. Men det är ännu mer synd om stockholmarna som får leva med 900 brottsaktiva ungdomar, ofta till och med i Stockholms centrum.

En fråga som är berättigad är: Vad gör myndigheterna på det nationella planet? Det har länge förkommit konstiga förhandlingar med Marocko för att kunna sända dem tillbaka. Nu säger en del att de är slutförda. Vi vet att de tidigare har misslyckats. De har i alla fall inte kunnat effektueras i praktiken. Men det vore bra om det skulle vara så. Egentligen är det väl så att EU-reglerna, om man ska hårdra dem, hade tillåtit att de sattes på ett tåg och skickades till Danmark som är närmaste asylland, men det skulle naturligtvis leda till en konflikt med Danmark, så det avstår man ifrån. På ett övergripande regeringsplan har man som sagt var inte gjort så väldigt mycket om man nu inte har lyckats med de här förhandlingarna med Marocko. Det vore en fördel.

På det lokala planet här i Stockholm händer det inte så mycket. Vi har inte längre lösdriverilagen eller lagen om samhällsfarlig asocialitet, men vi har i och för sig utlänningslagen där man efter att ha vistas tre månader olagligen i landet skulle kunna skickas tillbaka. Men gränspolisén gör inte mycket. Vad gör stadens sociala myndigheter? Vi hör att man tycker synd om dem. Man vill kanske hjälpa dem, men det händer inte mycket. Den sociala sidan måste aktivera sig. Man måste hitta en lämplig förvaring för dem. En placering på ungdomshem kräver att de är dömda för brott, men det är möjligt att de kan vara i förvaret tills de utvisas. Det är helt enkelt så att Stockholms medborgare inte vill att de ska vistas ute på det här sättet och fortsätta sin brottsliga verksamhet.

Anförande nr 24

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Först vill jag säga att jag tycker att det är lite beklagligt att Erik Slottnér ska få ta emot en del personangrepp när han lyfter fram en mycket viktig fråga och ett mycket stort problem som vi ser i Stockholms stad.

Det talas lite om de här HVB-hemmen. Men man måste ha klart för sig att det är extremt olämpligt att placera de här så kallade barnen där. Vissa kanske är tonåringar, men vissa är vuxna män. Att placera vuxna män på hem där det finns riktiga barn, unga tjejer som är i behov av hjälp, är extremt olämpligt. Det hoppas jag att alla håller med om.

Det finns en enorm slapphet mot länder som inte tar hand om sina egna medborgare. Här tycker jag att majoriteten bör skriva ett brev till regeringen med uppmaningen att sätta press på länder som inte tar hand om sina egna medborgare. Hur gör man det? Man för helt enkelt fram att om de inte börjar ta hand om sina egna medborgare kommer framtida samarbeten med Marocko att drabbas. Sverige kommer att dra tillbaka vissa intressen och så vidare. Gör man på det sättet kommer också Marocko att ta ansvar för sina medborgare. Med det sagt tycker jag att det är dags att ta tag i de problem som vi ser runt om i samhället, annars kommer det här bara av växa och växa. Situationen i Stockholm börjar bli ohållbar. Ta ansvar! Det tycker jag att vi är skyldiga stockholmarna.

Anförande nr 25

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Nu handlar inte den här interpellationen om alla barn eller alla flyktingbarn generellt, utan den här interpellationen handlar om de barn som lever i gatumiljöer och som livnär sig på kriminella aktiviteter. Det är de individerna vi pratar om nu och inte hela frågan i det breda sammanhanget. Hade vi skrivit något handlingsprogram eller en debattartikel kring de här barnen hade vi såklart haft ett mycket bredare perspektiv, men en interpellation ska ju vara mer smal i sin karaktär. Med tanke på den uppmärksamhet som varit i medier och den oro som uttrycktes av många medborgare tyckte jag att det var rätt att ställa en interpellation om vad det finns för strategi i Stockholm för just de här barnen.

Det var socialtjänsten själv som sade att många av barnen avböjer hjälp och att väldigt många rymmer från HVB-hemmen. Det är ingenting som jag står här och hittar på, utan det är något som socialtjänstens arbetare själva sade i en tv-intervju och i flera tidningsintervjuer.

Det är klart att det är skillnad när socialtjänsten tar hand om ett barn som är uppvuxet i Sverige, som har familj i Sverige och som har problem och begår kriminella handlingar. Då jobbar man med det barnets familj. Det kan kanske bli aktuellt med en familjehemsplacering. Så ser det inte riktigt ut när det är barn som har fått avslag på en asylansökan och inte har lov att vistas här.

Jag tycker att det saknas ett medborgarperspektiv i debatten. Jag tycker att det är bra att det talas mycket om barnen och att vi pratar om vad vi kan göra för att hjälpa dem. Men vi måste också skydda medborgarna från våld och kriminalitet. Det här är en ny situation där vare sig polis eller socialtjänst har möjlighet att utföra sina uppgifter. De har begränsade möjligheter att agera. Det är en ny situation. Det bor människor i gatumiljö som livnär sig på kriminella aktiviteter. Det är en ny situation för staden, och det är en ny situation för både polisen och de sociala myndigheterna. Därför måste vi nog tänka lite mer.

Nu har regeringen tagit ett grepp i frågan. Jag tycker att det är väldigt bra. Det har hänt sedan jag skrev den här interpellationen. Jag inledde mitt anförande med att säga att jag tycker att det är väldigt bra. Jag hoppas att det avtal som nu finns mellan Marocko och Sverige ska fungera så att vi får en långsiktig lösning på problemet.

Anförande nr 26

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack för interpellationen, Erik Slottnér! Det här är en viktig fråga att diskutera. Vi ska göra allt vi kan för att lagföra

och utdöma det straff som man ska ha för alla brott som begås. Det här är en svår fråga i och med att det rör sig om ensamkommande barn i riskmiljöer. Det rör sig om barn som avviker från de boende som staden står för. Det är ganska svårt med identifikation. Därför är samverkan mellan socialtjänsten och polisen avgörande för att det här ska fungera. Vi måste också ge stadens egna medarbetare de bästa verktygen att jobba med detta.

Det är mycket riktigt så att det nu, efter det att Erik Slottner lämnade in sin interpellation, finns ett avtal på plats mellan Sverige och Marocko om hur vi ska arbeta vidare med de här frågorna. Regeringen har också erbjudit sig att hjälpa till ekonomiskt för att barnen ska få boenden hemma i Marocko.

Det florerar olika siffror på hur många barn det gäller. De bekräftade siffror som vi har talar om 40–50 barn i Stockholm. Det är det bekräftade uppgifterna om hur många barn som finns. Sedan florerar det rykten därutöver. Något som inte heller syns i gatumiljön är att ungefär 15–20 procent av dem är unga flickor. Där behöver vi också nya verktyg för att arbeta mer uppsökande. Vi vet att det finns unga flickor som inte alltid utför brott utan faktiskt också utsätts för brott i den här gruppen.

Jag tror inte att slutna ungdomshem är en lösning på problemet. Jag tror att vi måste arbeta mer uppsökande och mer utbildande och också på det sätt som Sveriges regering nu har gjort med ett avtal med Marocko. Vi följer den här frågan. Jag är säker på att även Erik Slottner följer den. Vi har verkligen fokus på hur vi hela tiden kan förbättra verktygen och jobba mer proaktivt innan brott har begåtts. Målsättningen är ju att jobba förebyggande så att inte brott begås. Det är bäst för alla inblandade.

Anförande nr 27

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag är lite förvånad över hur du utmålar de här barnen och säger att det inte är några duvungar direkt, Erik Slottner. Det här är utsatta barn. Så här har jag aldrig hört dig, och knappast några andra här inne, prata om andra utsatta barn. När barn far illa, när barn begår brott eller när barn hamnar i kriminalitet eller missbruk brukar vi prata om att det är någonting i deras omgivning som vi måste se över och hjälpa dem med. Det är så vi resonerar om alla andra barn. Det måste vi göra med de här barnen också. Det har varit rasistiska lynchmobbar ute för att misshandla de här barnen. Den här typen av retorik om den här gruppen barn leder till våld och till att de här barnen utsätts för fara därför de inte längre ses som barn i jämförelse med andra barn. Jag är jätteorolig för vad den här typen av retorik leder till.

På tal om det du sade om att socialtjänsten säger att de inte vill ha hjälp och så vidare tror jag vi måste utveckla arbetet med de här barnen, och det har ju socialnämnden också i uppdrag att göra. Vi kan inte tänka så att om de inte fungerar i vårt system är det dem det är fel på. Om inte socialtjänsten når fram till de här barnen på samma sätt som vissa frivilligorganisationer har lyckats göra kanske på vi måste fundera på arbetssättet och inte säga att det måste vara något fel på de här barnen som inte vill ha hjälp så vi måste låsa in dem i stället. Jag tror inte att det är en lösning att låsa in barn som inte passar i de mallar vi har. Då får vi titta på om vi kanske behöver andra mallar.

Anförande nr 28

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag vet att det är mycket utsatta barn det handlar om, men det finns också ett utsatt brottsoffer, Anna Rantala Bonnier. Jag tycker att ni saknar det perspektivet. Även om det är ett barn eller en ungdom som begår den kriminella handlingen blir det inte lättare för brottsoffret som drabbas. Jag tycker att ni i er retorik har för lite fokus på brottsofferperspektivet. Det bekymrar mig. Jag är orolig för att det spär på en del främlingsfientliga krafter. Jag är också orolig för att förvaltningar har en lite för slapp attityd där de ger intrycket av att vi inte ska sätta in det man kallar för lite tuffare åtgärder. Jag är orolig för att människor uppfattar det så att staden och politikerna inte tar människors oro på allvar och att det i sin tur kan spä på främlingsfientliga krafter. Det är inte alldeles säkert vad det är som spär på det ena och det andra.

Jag är självfallet medveten om att detta är utsatta barn. Jag menar att den enda långsiktiga, hållbara lösningen är att barnen får återvända till sina hemländer om de saknar asylskäl. Har de asylskäl och får uppehållstillstånd här har vi system som tar hand om barnen. Men i de fall som interpellationen handlar om är det barn som har fått avslag på sin asylansökan eller som kanske inte ens har ansökt om asyl och som livnär sig på kriminella handlingar. Då är det en lite annan sak vi pratar om. I de här fallen finns det brottsoffer som har farit illa. Jag tycker inte att vi får glömma dem heller.

Anförande nr 29

Anna Rantala Bonnier (FI): Jag hoppas att det är underförstått att vi måste värna om brottsoffren. Missbrukare begår ibland brott för att finansiera sitt missbruk. Det vet vi. Men då är det ingen som säger att vi inte kan prata om vården förrän vi har pratat om dem som faller offer för missbrukares eventuella brott för att finansiera sitt missbruk. Jag tycker att vi kan vara överens om att man måste värna brottsoffer, förhindra att brott begås och utreda brott när de har begåtts. Det tror jag inte att vi är oense om.

Jag vill återigen påpeka att LVU inte är en lagstiftning som man kan bestämma sig för att använda lite mer eller lite mindre. När man uppfyller rekvisiten för LVU använder man LVU. Om man inte gör det kan man inte använda den. Man får inte låsa in människor i Sverige, särskilt inte barn, bara för att man tycker att det vore en lite lämpligare åtgärd. Det är inte så det fungerar.

Det finns också ett problem med återvändandet. Det vet vi. Det fungerar inte alltid för de barn som har försökt att återvända. Det handlar om problem med Marockos åtagande när det gäller de här barnen. När de här barnen hamnar i limbo i Stockholm är det vårt ansvar. Vi måste ta mer ansvar för dem. Det kan också vara krångligt lagstiftningsmässigt när det gäller hur mycket man kan göra. Jag skulle personligen önska att vi kunde göra mycket mer utifrån rådande lagstiftning, men vi måste göra allt vi kan utifrån de möjligheter vi har som kommun.

Anförande nr 30

Rana Carlstedt (S): Det känns som om jag återigen är här uppe och måste värja mig lite grann mot Erik Slottners ord. Förvaltningen har ingen slapp attityd. Man tog tidigt fram extra resurser och samarbetade med polisen. Det har tagit lite tid att ta fram verktyg. Som du sade är det nya situationer som kräver nya former av

samarbete och samverkan. Jag hoppas också på det här återvändandeavtalet som regeringen har slutit. Men Anna Rantala Bonnier har ju sagt att LVU är en lagstiftning som även vi måste följa.

Anförande nr 31

S o f i a M o d i g h (KD): Jag tycker faktiskt att det är lite roligt när majoriteten får det att låta som om Erik Slottner vill låsa in barn och att han har något slags personligt intresse av det. Så är det inte. Erik Slottner representerar faktiskt Kristdemokraterna som är kända för att driva familjepolitiska frågor. Sedan kan vi förvisso tycka olika om ordval, men i vår familjepolitiska ambition ingår självfallet att få myndighetssidan, socialtjänsten, polisen och andra, att ta sitt ansvar så att barnen inte far illa och så att inte de skadar andra barn eller vuxna så att vi får ännu fler brottsoffer. Vi vet självfallet att de här barnen också ofta är brottsoffer sedan långt tillbaka. Det gör i sig att det kan bli lite mer komplicerat att hitta metoder för att hjälpa dem.

Jag stod i den här talarstolen för väldigt länge sedan när den här frågan var ny och efterlyste just samarbete med civilsamhällets organisationer för att skapa den här identifikationen mellan målgruppen och andra med liknande erfarenheter. Det är glädjande att höra att det finns organisationer som vill jobba med de här barnen. Jag tror verkligen att det krävs metodutveckling snarare än att man sitter och slår varandra i huvudet med vem som vill låsa in barn. Det viktiga är att det vidtas åtgärder. Kristdemokraterna vill inte låsa in barn, utan vi vill se till att de snabbt, skyndsamt och effektivt på alla möjliga sätt får den hjälp som de förtjänar.

Nu är det majoriteten som har ansvar för den del som socialtjänsten står för. Vi hoppas att ni får förstärkt fokus på det så att vi inte behöver prata om vad Kristdemokraternas enskilda ledamöter påstås ha för åsikter. Det är faktiskt inte relevant i den här debatten.

Anförande nr 32

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tror att varken du eller jag har hört ordet ”barn” nämnas så många gånger som nu i en debatt. Jag vill klargöra att det nödvändigtvis inte handlar om barn. Låt oss ta det som hände på Fåfången som exempel. Det var personer som bland annat var från Marocko. De uppgav att de var 13–14 år. Sedan kunde man se uppgifter, både från Tyskland och från myndigheterna i Marocko, på att de inte var 13–14 år. De var 18–19 år, och det fanns en person som till och med var uppemot 25-årsåldern.

Den bild som man måla upp för folk som tittar på de här sändningarna om att det bara handlar om barn är helt felaktig. Jag skulle till och med vilja gå så långt att jag skulle säga att en majoritet är vuxna män och inte barn. Då ska de också behandlas därefter. De begår grova brott. Det handlar om våldtäkter, gruppvåldtäkter, rån mot äldre och så vidare. Det är dags att vi gör något åt situationen nu, annars kommer den att urarta ännu mer.

*§ 9 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Socialdemokraternas svek mot Stockholms skolor*

Anförande nr 33

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Vi tyckte att det var lika bra att vara tydliga i inledningen så att man skulle kunna förbereda sig. Det är uppseendeväckande att den socialdemokratiskt ledda majoritetens budget, som presenterades förra veckan, saknar en hel del svar på hur kunskaperna och kvaliteten i skolan kan öka och hur lärarbristen ska åtgärdas. I stället räknar man in volymförändringar i sina siffror i tron att ingen kan räkna. I presentationen från finansborgarrådet pratas det om att det ska vara fullständig och total volymkompensation. Vad är då fullständig volymkompensation? Det är självklart. Vi har ett skolschablonsystem, och det innebär att pengar följer eleven, och blir det fler barn kommer det att bli mer pengar till skolan men inte per elev. Det innebär också att blir det färre barn blir det inte heller en nedskärning.

Vad har skolborgarrådet att säga om att detta är de lägsta påslagen per elev på tolv år?

Anförande nr 34

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Tack för frågan, som var formulerad som ett påstående, borgarrådet Larsson! Stockholm satsar mest pengar per elev av alla Sveriges kommuner. Under de senaste åren har vi gjort stora satsningar utöver volymökningarna. Jag skulle vilja påstå att våra grundskolor och gymnasieskolor numera är välförsedda med resurser. Jag som skolborgarråd vill självfallet tillföra så mycket det bara går. Vi befinner oss i en tid som är extremt utmanande. Jag tror att vi då och då här i Rådalen ska besinna hur privilegierade vi är eftersom vi inte, liksom många andra kommuner, är tvungna att vidta drastiska sparåtgärder när volymerna, det vill säga antalet barn, ökar.

Vi har volymökningar på i stort sett ½ miljard kronor. Det handlar om ungefär 670 miljoner kronor, och så räknar vi bort effektiviseringar och är nere på ½ miljard. Vi ger alltså full kompensation för alla tillkommande elever. Det är en bra del av systemet. Utöver det satsar vi 400–500 miljoner. Det är fantastiskt att vi kan göra det med tanke på de stora ökningarna som sker av antalet elever.

Vi har anledning att återkomma till alla siffror och pengadiskussioner i budgetdebatten. Det ska bli intressant att ta del av ert förslag på hur ni ska finansiera skolan på ett bra sätt utan att det åderläter viktig verksamhet på andra områden så att det inte är blodspengar som ni koncentrerar till förskola och skola som är en mycket viktig och populär verksamhet. Allting i den här staden måste fungera. Det är viktigt för våra elever att socialtjänst, kultur och fritid också fungerar. Det är en komplex helhet som vi alla ska få att gå ihop.

Anförande nr 35

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tolkar skolborgarrådet så att han tycker att skolan är privilegierad och att diskussionen om lärarlöneökningar och att man faktiskt behöver mer pengar i skolan uppenbarligen är överflödig. Det här är den lägsta schablonökning som har skett i den här staden sedan tolv år tillbaka. För tolv år

sedan var det för övrigt ni som styrde. Det är märkligt om ni bara satsar på skolan när ni är i opposition, men det tycks vara fallet. En schablonökning, en volymförändring, kan ni inte göra någonting åt. I praktiken är det så att blir det färre elever i skolan blir det mindre pengar i den totala skolbudgeten, och i det här fallet blir det fler elever. Hur kan ni kalla detta för en satsning när det i själva verket handlar om fler barn i skolan?

De pengar som ni avsätter i budgeten och som vi sedan kommer att diskutera i budgetdebatten kommer inte att räcka till löneökningar och hyresökningar, och de kommer knappt att täcka den inflation vi ser. Hur förklarar du det?

Anförande nr 36

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Jag har inte på något sätt påstått att 2017 blir ett år då det kommer att flöda nya pengar över kommunala verksamheter. Vi har ett tufft ekonomiskt läge, och vi tar alla ansvar för att få budgeten att gå ihop. Det kunde man tänka sig att en moderat skulle tycka var ett tecken på att ta ansvar.

Jag vill naturligtvis, som jag har sagt, att så mycket som möjligt av våra pengar ska gå till förskola och skola. Men jag känner mig också trygg med att det systematiska kvalitetsarbete som vi har, den starka organisation som vi har och de uppräckningar som har skett på ett antal områden gör att vi kommer klara den här verksamheten även 2017. Vi tillför, som sagt, avsevärda medel utöver schablonökningen. Det ser väldigt olika ut hur det slår på olika skolor. Kan man fylla upp ett halvtomt klassrum med fler elever får man direkt pengar som man kan använda till utökningar av verksamheten. Det kommer att se lite olika ut på skolorna, och det följer vi noggrant.

Anförande nr 37

Borgarrådet L a r s s o n (M): Vi har sett att Socialdemokraterna under den här hösten i samband med olika debatter har berättat att de ska satsa på skolan. Det har ni ofta sagt. Ni har också sagt att ni nu ska se till att barn till föräldralediga ska få utökad tid på förskolan. Har ni ens noterat att man ute i förskolorna har frågat om man inte behöver ha en kompensation för detta? Ni lägger inte på en krona utifrån det faktum att fler barn kommer att gå längre tid i våra förskolor. Om man kommer med ett förslag är det bra om det följer med pengar. Det ger en god signal till verksamheterna att ni också tror på att de kan klara detta, men ni måste också klara er uppgift, och det är att skicka in pengar i systemet. Det har ni inte gjort.

Vi kommer självfallet att debattera detta under budgetfullmäktige. Vi kommer att visa att det går att satsa betydligt mer än vad ni gör och samtidigt ta ansvar för alla de kärnverksamheter och prioriterade områden som finns här i staden.

Anförande nr 38

Borgarrådet B u r e l l (S): Herr ordförande! Tack för detta inlägg, borgarrådet Larsson! Det är bra för Stockholms elever, barn och unga, att vi politiker i olika partier tävlar om att satsa mest på förskola och skola. Det tycker jag som skolborgarråd är väldigt bra. Vi kommer att återkomma till flera frågor här i kväll om förskolan. Det vet jag. Om borgarrådet Larsson läser vårt budgetförslag igen kommer han att notera att det är en lite högre ökning föreslagen på just förskola och fritidshem än på övriga utbildningsverksamheter.

Jag vill också peka på det viktiga faktum att vi nu bygger skolor som aldrig förr. Under er period nådde vi aldrig upp till 1 miljard i den här staden. I år kommer vi att nosa på 1,9, det vill säga mer än vi trodde att vi skulle klara av i budgeten. Nästa år är 2,3 miljarder kronor budgeterade till utbyggnad av förskolor och skolor. Det behövs hus i vilka vi kan bedriva verksamhet av hög kvalitet. Det gör vi och kommer att fortsätta att göra.

Fråga nr 2. Sammanhållen utveckling av Stockholm City

Anförande nr 39

Björn Ljung (L): Herr ordförande, fullmäktige och ordförande! Vi befinner oss i en situation som Liberalerna märkligt nog förutsade för ganska många år sedan vid det här laget, nämligen att City kommer att behöva utvecklas. Det är välbehövligt när fastighetsägarna öppnar sina plånböcker och vill förbättra City. Det finns en vision för City som är antagen men aldrig genomförd ordentligt. Borgarrådet Mogert har lovat att nu kommer ett nytt ärende med en planering för City och hur City ska byggas ut. Vi ser tiotals byggnadskranar och ärende på ärende som dyker upp i stadsbyggnadsnämnden där husen jäser på höjden och bredden utan någon samordnad planering från staden.

Vad vill du göra, Roger Mogert?

Anförande nr 40

Borgarrådet Mogert (S): Som du vet fanns det ingen plan för detta när vi tillträdde. Det fanns ingen plan för City, det fanns ingen ordning utan det fanns den här ganska vaga visionen för City. Därför har vi i den förra budgeten beställt en strategi och riktlinjer för City. Den hade vi uppe för dragning i stadsbyggnadsnämnden som du säkert känner till. Jag tror att du var med. Den har varit ute på rundabordsamtal bland annat med fastighetsägare och andra intressenter i City. Den kommer att gå ut på samråd nu i oktober sannolikt för att sedan komma tillbaka för beslut i stadsbyggnadsnämnden någon gång i januari eller februari 2017.

Det är ett arbete som vi har satt igång och som kommer att ge riktlinjer för hur vi ska jobba med det här. Jag delar din frustration över att det inte har funnits några tydliga riktlinjer och inga definierade ramar för var man får gå upp i höjd, var man kan ta sig annorlunda arkitektoniska uttryck, var man kan riva hus och var man inte kan riva hus. Jag har saknat detta och har nu sett till att det kommer fram.

Anförande nr 41

Björn Ljung (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Roger Mogert säger nu alltså att den vision för City som vi fattade beslut om för sex år sedan, tror jag att det är vid det här laget, har han haft över två år på sig nu att ytterligare konkretisera. Att det tar över två år – om du har en vilja att göra det, vilket jag tror att du har – tyder på en ganska stor brist i det politiska ledarskapet, vilket för övrigt är symtomatiskt för den majoriteten som du är en medlem av.

Du har släppt fram ett antal ärenden i stadsbyggnadsnämnden som gör precis det du säger att du inte är riktigt säker på att du tycker om, det vill säga att hus har fått breddas och skjuta i höjden. Den ena fastighetsägaren säger att om en annan

fastighetsägare får göra så borde han också få göra det. Detta är en förändring av city utan någon som helst planering. Vi i Liberalerna anser att det är oroande.

Anförande nr 42

Borgarrådet M o g e r t (S): Man kan tycka att två år är för lång tid. Om jag hade vetat, om jag i min vildaste fantasi hade trott, att ni skulle släppa en sådan kaotisk oordning på detta område efter er hade jag lagt det uppdraget direkt i budgeten för 2015. Ni satt i åtta år och styrde över de här frågorna. Det fanns ingen strategi, det fanns inga riktlinjer och det fanns, banne mig, knappt någon som svarade i telefon i de här frågorna. De ärenden som nu kommer fram är ärenden som också rullande under er majoritetstid. Det går inte att säga att detta är någonting som har hänt plötsligt. Vi har jobbat med dessa ärenden och i flera fall ändrat inriktning på dem. I några fall har vi sänkt höjden på dem och i andra fall omarbetat dem till det bättre, vill jag påstå. Det var ingenting som lämnades över från er tid när det gäller detta.

Anförande nr 43

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Ja, du satt i den här fullmäktigesalen tillsammans med mig under de åren, Roger Mogert. Du kunde också väldigt tydligt märka den linje som vi i Liberalerna drev i den här frågan och hur vi har drivit frågan att Vision för City måste genomföras. Det borde du ha sett redan då. Du fick ärendena och såg vad som planerades för City. Varför då inte se till att omedelbart ta fram en tydlig plan och säga att vi gör halt?

Det är bra att ni vill förändra och utveckla City, men nu gör vi halt. Staden måste göra det i ett ordnat sammanhang. Vi måste ha ordning och reda när vi ger oss på en så viktig del som Stockholms City som dessutom är ett riksintresse. Du har haft makten i två år, och du såg problemet redan tidigare. Du borde ha gjort någonting tidigare. Jag kan räkna upp åtta ärenden som har gått under din tid, men inget har blivit bättre.

Anförande nr 44

Borgarrådet M o g e r t (S): Det är möjligen så att ni har en tydlig åsikt i Cityfrågan, men den är inte på något sätt densamma som den de ni styrde med har. Den skiljer sig ganska ordentligt från Centerpartiets och den skiljer sig grundligt från Moderaternas, och KD brukar tycka som Moderaterna. Det är ganska tydligt att anledningen till att det inte fanns några riktlinjer och att det inte fanns någon ordning under er tid är att ni inte var överens i de här frågorna. Ni är fortfarande inte överens när ni sitter i nämnden i dag. Ni röstar olika i alla de här frågorna. Först nu när vi har ett styre som håller ihop och ett politiskt ledarskap i de här frågorna kan vi få ordning på detta. Jag oroar mig för vad som skulle hända om ni kom tillbaka. Ni är inte det minsta överens i de här frågorna. Sanningen är att du och jag är mycket mer överens än vad du och Centerpartiet är i de här frågorna. Det vet du, Björn.

Fråga nr 3. Uppförandet av modulhus har avstannat. Hur ska alla nyanlända kunna få en bostad i Stockholms stad?

Anförande nr 45

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Det är en stor bostadsbrist i Stockholm, och uppförandet av så kallade modulhus ligger på is eller har i alla fall avstannat. Det kommer väldigt många människor till Stockholm, och då tycker jag

och många andra att det är intressant att få veta var alla dessa människor ska bo någonstans i bostadsbristens Stockholm.

Anförande nr 46

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Vi har en ny bosättningslag som gäller från och med den 1 mars i år. Det innebär att vi i Stockholm är anvisade 2 810 personer. Det har anvisats personer över hela Sverige, och man gör en fördelning på totalen utifrån hur arbetsmarknaden ser ut. Man tar ingen hänsyn till hur bostadssituationen ser ut, utan det är tillgången på arbete som ligger till grund för beräkningen. Det gör att vi står inför stora utmaningar. Vi har en bostadsbrist i Stockholm som vi aktivt arbetar med. Vi gör allt på alla sätt och vis för att vi ska kunna bygga fler hyresrätter och bostadsrätter.

Redan från första början när den här lagstiftningen kom planerade vi för modulhus. Vi tog fram platser för modulhus. Sedan gick vi vidare i stadsbyggnadsnämnden med att ansöka om tillfälliga bygglov för modulhusen. Dessa är nu överklagade. Parallellt med det har det kommit en dom från Mark- och miljööverdomstolen i Göteborg där Göteborg inte fick godkänt att bygga studentlägenheter i och med att de inte räknades som tillfälliga. Det har vi nu med i beräkningen när vi ska lämna in kompletteringar till länsstyrelsen, och vi ska också titta på nya platser.

Jag vill betona att det är tillfälliga boenden. Man får köa i bostadsförmedlingen precis som övriga för fasta tillsvidareboenden. Det här är tillfälliga boenden, och vi gör vad vi kan. Nu tittar vi också på lösningar som i sista hand faktiskt handlar om sovsalar för att de ska få tak över huvudet. Vi har en komplicerad situation, men det är naturligtvis min målsättning att vi ska klara detta.

Anförande nr 47

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Du hänvisar till att regeringen inte tar hänsyn till var det är bostadsbrist i landet, Karin Wanngård. Det är ju Socialdemokraterna som sitter i regeringen. Du kanske ska vända dig till Stefan Löfven och påtala att det kanske inte är så bra att vi blir anvisade så många till Stockholm.

En annan fråga är att vi även har en akut brist på inomhushallar i Stockholm. Du nämnde själv sovsalar. Då undrar man om det är aktuellt att ta inomhushallar i anspråk för att göra om dem till sovlokaler för alla dessa människor som kommer till Stockholm. Har det i så fall gått så långt att du i dag vet vilka hallar eller vilken omfattning det handlar om?

Anförande nr 48

Borgarrådet W a n n g å r d (S): I mitt tidigare inlägg hänvisade jag till hur man har gjort fördelningen eftersom det nog finns en del som är nyfikna på varför just en tredjedel hänvisas till Stockholmsregionen enligt bosättningslagen.

Sovsalar är naturligtvis en sista utväg. Jag önskar inte att det ska bli sovsalar, utan jag önskar verkligen att vi kommer att kunna sätta upp modulhusen och att vi kan hitta fler platser där vi kan sätta upp tillfälliga boenden. Nu börjar också en kampanj för att se om fler stockholmare har möjlighet att hyra ut ett rum eller en lägenhet. Det kommer vi också att ta i beaktande. Sovsalar är sista alternativet. Nej, vi har inga adresser klara. Nej, det kommer inte att bli fasta adresser som bara ligger tills vidare,

utan det kommer att handla om man kommer att få flytta runt till olika lokaler. Det kommer att bli olika lösningar som kan variera från natt till natt.

Anförande nr 49

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Du säger att sovlokalerna är temporära, Karin Wanngård. Du säger även att modulhusen är temporära även om de kan stå där i fem, tio och kanske upp till femton år. Det är en lång period som man kan bo i de här husen. Vad händer om det inte blir några modulhus? Hur löser ni situationen då? Kommer ni att placera människor på hotell för stora kostnader för skattebetalarna? Kommer ni att ta ännu fler lägenheter från den kommunala bostadskön? Kommer ni att börja köpa in bostadsrätter för att ge alla de här människorna som kommer till Sverige en bostad?

Jag tycker att detta är relevanta frågor, och jag tror att väldigt många stockholmare vill få klarhet i hur man ska lösa bostadsfrågan för alla de människor som kommer till Sverige. Många kommer från Danmark, Tyskland, Belgien, Italien och så vidare. Hur ska man lösa bostadssituationen för alla dessa människor om det inte blir några modulhus?

Anförande nr 50

Borgarrådet W a n n g å r d (S): De här 2 810 personerna finns ju i Sverige i dag. De bor på våra flyktinganläggningar. Det handlar bara om att de inte är anvisade till en specifik kommun. Vi har hittills i år klarat att ta hand om dem som har anvisats till Stockholm, men vi har en kulmen nu i november och december där det kommer att bli tuffare. Min målsättning är naturligtvis att få fram modulhusen. Nu tar vi hänsyn till den dom som har kommit och försöker få fram modulhusen, och det fort. Överklagandeprocessen är tyvärr ingenting som jag råder över. Jag har gått ut med ett ganska skarpt förslag där jag anser att man ska ha en kortare handläggningstid. Om vi ska ta hand om människor på kort tid måste vi också få de verktyg som gör att vi kan bygga bostäder mycket snabbare. Det har vi möjlighet till.

Det finns många olika delar i hur vi ska göra här. Det handlar om modulhus, upphandling av hotell och vandrarhem och en önskan om att fler hyr ut rum och lägenheter.

Fråga nr 4. Förskola

Anförande nr 51

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, åhörare och fullmäktige! För några veckor sedan kunde vi läsa om att borgarrådet Wanngård gick ut i medier och slog fast att i Stockholm ska alla barn ha rätt till heltid på förskolan även om de har yngre syskon hemma och föräldrar som är föräldralediga. I dag har barn med hemmavarande syskon rätt till 30 timmar i veckan, sex timmar måndag till fredag. Vi är en av Sveriges mest generösa kommuner när det gäller rätten till förskola för barn som har småsyskon.

Jag vill inte starta en debatt om vikten av förskolans pedagogiska verksamhet. Jag är inte på något sätt emot förskolan eller den kvalitativa verksamheten som bedrivs där. Däremot ställer jag mig lite frågande till hur man kan införa detta utan att riktigt veta vad det kostar. Karin Wanngård har sagt att det inte ska påverka barngruppernas

storlek. Man hur kommer det sig att man vet det så säkert? Hur kommer man att finansiera den här delen? Hur blir det med resurserna? Det finns ju en brist på förskollärare. Det är mina frågor till Karin Wanngård.

Anförande nr 52

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack för frågan, Jonas! Jag anser att alla barn, och därmed deras föräldrar, har rätt till heltid i förskolan. Sedan är det naturligtvis så att man bestämmer själv hur lång tid barnen vistas i förskolan.

Vad händer då med grupperna? Det handlar om precis det som du själv är inne på. De barn som har rätt till 30 timmar vistas oftast redan i dag där fem dagar i veckan. Det innebär att gruppstorleken inte kommer att öka. Det som ökar är vistelsetiden. De här barnen finns redan på förskolan i dag. Det är viktigt att betona att man får en förskolepeng som gäller heltid för barn som vistas heltid i förskolan. Det är också viktigt att man får kompensation för barn som vistas heltid i förskolan. Det som har varit lite skevt tidigare är att vi har betalat ut heltidsschablon utan att ha koll på om någon går deltid på förskolan eller inte. Då har det blivit en snedvriden resursfördelning. Nu kommer vi att ha bättre koll. Vistas man heltid i förskolan är det självklart att man ska få heltidsschablon.

Vet vi vad det kostar? Det här är någonting som vi ska följa upp. Det kluriga med det individuella valet är att man inte riktigt vet hur många som kommer att nyttja den här möjligheten eller hur många som inte kommer att göra det. Det är därför vi hela tiden kommer att följa verksamheten. Kommer det att innebära att mer resurser måste skjutas till måste vi ha möjlighet att göra det.

Det handlar också om vikten av att barn får en kontinuitet och har möjlighet att fortsätta att träffa sina kompisar i förskolan även när de får ett syskon och att föräldrarna inte ska behöva stressa sig sönder och samman för att de har en kortare vistelsetid.

Anförande nr 53

J o n a s N a d d e b o (C): Tack, Karin! Man blir ändå lite orolig i den situation som vi har. Vi kommer att sakna 500–600 förskollärare varje år, och det bara i de kommunala förskolorna. Det är jättebra att vi följer upp det här. Men om det inte finns fler lärare att anställa och om det är så att man behöver se över scheman och strukturer för att klara av den extra vistelsen tror jag att det kommer att bli en situation som gör att de får stora utmaningar att ta hand om alla dessa barn. Nu när du svarar låter det som om det är symbolpolitik. Vi får väl se hur det blir. Det viktigaste är rätten till heltid. Du andas nästan att det kanske inte är så många som kommer utnyttja sin heltid.

För mig blir frågan: Är den viktigaste prioriteringen i förskolan att man ger fler barn rätt att gå fler timmar på förskolan?

Anförande nr 54

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag kan vända på den frågan och säga så här: När vi har problem med att rekrytera förskollärare och barnskötare är risken att vi drar ned vistelsetiden för vissa barn. Vad är nästa grupp som inte ska få vara heltid på förskolan för att vi inte kan rekrytera förskollärare? När vi har problem med att

rekrytera förskollärare och barnskötare måste vi hela tiden driva en aktiv politik för att anställa fler. Det är därför vi också satsar på den interna utbildningen. Är man anställd i förskolan och inte har barnskötartutbildning ska man kunna utbilda sig till barnskötare. Är man utbildad barnskötare och vill utbilda sig till förskollärare ska man ha möjlighet att göra det. Det är någonting som man har kunnat göra i den här kommunen under flera år, och vi fortsätter att satsa på det. Rätten till heltid är viktig, och vi ska lösa de problem som finns. Vi ska inte dra ned på vistelsetiden.

Anförande nr 55

J o n a s N a d d e b o (C): Tack, Karin! Det finns inget förslag om att man ska minska tiden. Nu pratar vi om att ni har lagt fram förslag på att man ska ha rätt att öka tiden. Det är det vi diskuterar. När vi står inför den här utmaningen är det nästan verklighetsfrämmande att det här blir den viktigaste frågan att jobba med. Den viktigaste frågan är ju, precis som du säger, att vi måste se till att fler går från att vara barnskötare till att bli förskolepedagoger i den egna verksamheten.

Jag tror faktiskt inte att ni har förskollärarna eller barnen på er sida när ni diskuterar det här. Förskollärare har uttalat sig och sagt: Ja, vi får väl trollo med knäna som vanligt och se över schemalaggningen om vi ska klara av det här. Att ytterligare lägga sten på bördan för de här personerna i stället för att fokusera på kvaliteten i verksamheten känns lite verklighetsfrånvänt, tycker jag. Jag tycker att det viktigaste är att vi fokuserar på kvaliteten och ser till att de timmar som barnen är på förskolan också blir kvalitativa timmar. På sex timmar hinner man faktiskt jobba med pedagogisk verksamhet.

Anförande nr 56

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är just det förskolan handlar om. Förskolan handlar om barnen som vistas där. Den ger möjlighet för föräldrar att göra någonting annat när deras barn vistas på förskolan. Det kan handla om att jobba, ta hand om ett syskon, söka arbete eller studera. Det är själva kärna i förskolan. Parallellt med detta klarar vi av att utbilda fler som jobbar inom förskolan och att anställa fler inom förskolan. Vi klarar att både satsa på kvalitet och ge valfrihet för föräldrarna att själva bestämma vad som är bäst för deras barn. Det borde du gilla som centerpartist.

Fråga nr 5. Rätt till heltid i förskolan.

Anförande nr 57

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag går i Centerns fotspår under denna frågestund och tänker debattera samma sak. Remissvaren börjar nu komma in angående rätten till heltid i förskolan för barn till föräldralediga föräldrar, och kritiken är inte nådig. Det talas om en ansträngd arbetssituation, större barngrupper och att barnperspektivet saknas.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning säger bland annat: Det är klart att vi blir oroade över att det kan leda till sämre kvalitet. Lärarförbundet säger att det blir konstigt att välja bort att de förskollärare man har ska må bra och i stället utöka arbetsbelastningen genom att förlänga dagarna. En förskollärare säger: I mina öron låter det inte alls som om förslaget har barnens bästa för ögonen. Lagg pengarna i stället på det som är nödvändigt, mindre barngrupper och fler pedagoger. Och en forskare ger ungefär samma kritik.

Jag har två frågor. Varför tillförs inga resurser till den här reformen? Tar finansborgarrådet fackens, förskollärarnas och andra remissinstansers kritik på allvar?

Anförande nr 58

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack för frågan, Erik Slottner! Jag är inte riktigt lika övertygad om att du tror på förskolan. Du är för vårdnadsbidrag som har inlåsnings effekter för barn. Det gör att barnen stannar hemma och inte vistas i förskolan. Efter avskaffandet av vårdnadsbidraget har vi nu uppsökande verksamhet för att nå föräldrar och barn och visa hur viktig förskolan är. Det gör vi därför att vi vet att förskolan är viktig för föräldrar och barn. Vi vet också att det är viktigt att vi utvecklar verksamheten och hela tiden har sikte på kvaliteten och förstärker förskolan.

Tar jag fackens oro på allvar? Självklart. Jag har pratat om detta flera gånger. Det barnskötare och förskolepedagoger verkligen behöver i våra verksamheter i förskolan är fler kollegor. Man behöver fler arbetskamrater, och det är just det som vår politik leder till. Om jag som förälder känner mig övertygad om att mitt barn mår bra av att gå på förskolan ska det ha möjlighet att gå heltid på förskolan. Det här är en valfrihetsreform som gynnar väldigt många föräldrar och på sikt också barnen eftersom det är en god verksamhet i förskolan.

Om man lyssnar på dig, Erik Slottner, kan man tro att det är någon form av tvång, och det är det absolut inte. Det här är helt fritt att ta del av eller att inte ta del av detta. Oron tar jag på fullaste allvar.

Anförande nr 59

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det verkar snarare vara Wanngård som tycker att detta är en reform som är bra för barnen. Jag har knappt hört någon som tycker att detta är en reform som har ett barnperspektiv.

Du pratade om vårdnadsbidraget. Vi driver i och för sig ett annat förslag om en barnomsorgspong där man även ska kunna räkna in egna barn i barnomsorgspongen. Men att tillåta alternativ innebär inte per automatik att man är emot det andra alternativet. Att vi vill ha fler alternativ till förskolan innebär inte att vi är emot förskolan. Det innebär att vi vill att föräldrarna ska kunna välja mellan en uppsjö av olika barnomsorgsalternativ där förskolan med all sannolikhet kommer att vara den absolut största barnomsorgsformen. Det finns ju redan i dag olika alternativ. Att du, Karin Wanngård, kan vara för en flexibel föräldraförsäkring som man kan få ta ut tills barnet är tre, fyra eller till och med åtta eller tolv år innebär inte att du är emot förskolan. Man måste kunna ha många olika alternativ utan att bli anklagad för att vara emot förskolan. Det är en låg debattnivå.

Anförande nr 60

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Men du är emot heltid i förskolan. Du är emot att föräldrarna ska ha möjlighet att ha syskon på heltid i förskolan. Du är fullt övertygad om att de skulle må bättre av att vara hemma eller någon annanstans där en annan vuxen kanske tar hand om dem och täcker upp efter dessa 30 timmar när man själv som förälder inte har möjlighet att göra det. Man kanske har ett syskon som behöver lite extra uppmärksamhet, och man kan inte slitas mellan föräldradigheten med syskonet och förskolan. Nu har man möjlighet att låta barnet gå heltid i en pedago-

gisk verksamhet. Det är ju fantastiskt. Krama in det som en valfrihetsreform! Det här är en möjlighet. Det öppnar för föräldrar att ha sina barn på förskolan, men de får välja själva. Det är fantastiskt.

Anförande nr 61

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är härligt när en socialdemokrat med sådan frenesi försvarar valfriheten. Det är verkligen det argument ni tar till i den här frågan, och det kanske är den fråga där jag tycker att argumentet haltar mest. Med ert resonemang ska vi börja införa både kvällsöppna och helgöppna förskolor om valfriheten verkligen ska vara total. Ni begränsar det till 40 timmar. Vi vill begränsa det till 30 timmar. Det räcker med 30 timmar. Det är faktiskt skattefinansierad verksamhet vi pratar om. Hade man som förälder betalat taxa fullt ut hade inte det här kostat skattebetalarna någonting. Då hade jag kunnat tänka mig att vara för valfriheten. Men när det är skattefinansierad verksamhet vi pratar om måste vi faktiskt kunna väga nytta mot kostnad.

I det här fallet finns det inga kvalitativa argument, inga pedagogiska argument och inget barnperspektiv som säger att 40 timmar är bättre än 30 timmar. Då tycker jag att det är bättre att lägga de pengar som det kommer att kosta på mindre barngrupper och bättre innehåll i verksamheten.

Anförande nr 62

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Då får vi nog vara överens om att vi är oense. Jag tror mer på förskolan. Jag tror också att du kommer att få rätt i framtiden. Såsom arbetslivet utvecklas i dag blir det fler som jobbar kvällar och helger. Hur ska förskolan hänga med? Hur ska vi kunna utveckla kvaliteten ännu mer så att man kan få möjlighet att kombinera arbetsliv och föräldraskap? Det är oerhört viktigt. Det handlar också om möjligheten att dela så lika som möjligt inom föräldrakonstellationen. Det innebär att vi behöver en fullt utbyggd förskola. I framtiden kommer det kanske inte att räcka med att ha öppet halv sju till halv sju, utan vi kommer att få bygga ut den mer. Då kommer kanske inte du och jag att sitta i den här rådssalen, men det är så arbetslivet utvecklas. Då måste våra välfärdssystem hänga med.

Fråga nr 6. Socialdemokraternas bostadsvek

Anförande nr 63

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Även här var vi övertygliga i rubriksättningen så att finansborgarrådet har kunnat förbereda sig ordentligt. Det har gått två år sedan Socialdemokraterna fick makten här i Stadshuset, och det gavs väldigt många löften om bostadsbyggande. Löftena stod som spön i backen under valrörelsen, och i er första budget pratade ni om höjda ambitioner.

Jag vill ställa några frågor till finansborgarrådet. Nu har vi nått halvtid. När vi läser budgeten och det material ni presenterar kan vi konstatera att det ser ganska visset ut. Med nuvarande byggtakt kommer bara omkring hälften av de här bostäderna att faktiskt hinna byggas fram till 2020. Min fråga till finansborgarrådet lyder: Vilka åtgärder avser finansborgarrådet vidta för att öka bostadsbyggandet till en sådan nivå att 40 000 nya bostäder kan byggas fram till 2020, som ni själva har lovat?

Anförande nr 64

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Tack för frågan, Joakim Larsson! Problemet har varit att vi har ärvt en dysfunktionell organisation efter er. Jag fick börja med att organisera om fokus på bostadsbyggandet. Jag är övertygad om att vi kommer nå målet om 40 000 lägenheter till och med 2020. Allting pekar på det. Om du hade grottat ned dig lite djupare i materialet hade du sett att vi är beroende av den tid då vi själva har skrivit fram planerna, där vi själva går vidare från start-pm till byggstart. Det är därför tidsperioden sträcker sig dit där vi får igång de planer som vi fattat beslut om förra året och förrförra året.

Vi är inte ens oense om det långsiktiga målet på 140 000 lägenheter till 2030. Det var ett mycket bra arbete som togs fram. Om jag kommer ihåg rätt lades det fram 2010. Där ville vi faktiskt gemensamt fokusera på detta. Det är också därför som det är tacksamt att man hela tiden kan arbeta i den riktningen och få fram fler planer, fler byggstarter och fler lägenheter till stockholmarna och de blivande stockholmarna. Det är så vi löser mycket av stadens stora problem. Vi måste få fram fler lägenheter. Vi har en bostadsbrist som hämmar näringslivet och familjer i Stockholm. Den gör också att vi inte blir fler stockholmare. Det är därför det är så viktigt för den här majoriteten att bygga fler bostäder i Stockholm. Vi kommer att lyckas. Det är mycket att skruva på i maskineriet, men vi kommer att lyckas bygga 40 000 lägenheter till och med 2020.

Anförande nr 65

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vill ändå påstå att det inte är mycket som pekar på det. I valet 2014 nämnde ni att ni också skulle dubblera byggande i allmännyttan, det vill säga det ni själva förfogar över. Jag tyckte att det var ett ganska orealistiskt mål, och man kan konstatera att många aktörer som också vill bygga hyresrätter rynkade på näsan och undrade vad det skulle få för konsekvenser när man prioriterar sina egna bolag framför dem.

När man tittar på siffermaterialet ser man att de kommunala bolagen inte klarar detta över huvud taget. Jag sitter i Svenska Bostäders styrelse. Där har man ett mål på 900 starter i år, och man når 31. Jag skulle tro att det kan bli ganska svårt att nå upp till ert mål. Socialdemokraterna har också bara tagit fram 20 procent hyresrätter i start-pm i år. Vad beror det på när ni säger att ni ska prioritera hyresrätter?

Anförande nr 66

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Nu får du det att låta som om vi skulle prioritera allmännyttan framför privata fastighetsbolag. Det har vi aldrig påstått. Det handlar om att bygga hyresrätter. Vi sagt att det ska vara ungefär hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter.

Du har minst lika mycket kunskap om start-pm som jag. Det handlar om att väldigt mycket är oidentifierat i start-pm om det är hyresrätter eller bostadsrätter. Av de start-pm som vi har antagit handlar ungefär hälften om hyresrätter och bostadsrätter och i hälften har man inte definierat om det ska vara hyresrätter eller bostadsrätter ännu. Det är ingen ny kunskap för den här församlingen. Det är siffror som du inte på något sätt kan luta dig emot.

Vi har en hög byggtakt. Vi har också långa överklagandeprocesser. Du vet också att Svenska Bostäder dras med Albano som förhoppningsvis kommer att byggstartas nästa år efter alla processer.

Anförande nr 67

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fast ni ser uppenbarligen problem med allmännyttans leveranser. I budgeten för 2015 skrev ni att Stockholms Stadshus AB ska se till att bostadsbolagen fördubblar sitt bostadsbyggande till 2017. Det var alltså 2015. Men i ägardirektiven i budgeten 2016 skulle nyproduktionstakten ökas stegvis från 1 500 påbörjade bostäder till 3 000 påbörjade bostäder. I årets förslag till budget har ni ändrat ägardirektiven igen, och nu står det att man under perioden ska nå en nybyggnationstakt på 2 500–3 000 bostäder per år. Uppenbarligen ser ni detta, och då vore det kanske också lämpligt att erkänna att ni ser att det finns problem i de kommunala bolagen när det gäller att de ska nå de uppsatta målen för sin egen produktion.

Dessutom har ni faktiskt lovat att ni ska bygga billiga hyresrätter, och någonting sådant har vi inte sett hittills. De lägenheter som byggs är väl knappast billiga, Karin Wanngård?

Anförande nr 68

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är nog mer borgarrådet Larsson som ser problem. Jag ser möjligheterna. Jag är helt övertygad om att vi kommer upp i den här byggtakten. Varför kommer vi att nå den? Jo, därför att vi har tillsatt en byggeneral som jobbar på tvärs mellan olika förvaltningar. Vi införde något så enkelt som ett Excelark på stadsbyggnadskontoret som följer upp och visar var planerna ligger. Jag har också lyft upp den här frågan och placerat den hos den högsta politiska tjänstemannen, stadsdirektören, i staden. Det här är en uttalad vilja och en uttalad ambition, och jag ser att vi kommer att lyckas. Det är avgörande för Stockholms framtid. Men fokuserar du på problemen, borgarrådet Larsson, så löser jag dem åt dig!

§ 13 Valärende, fyllnadsval

Anförande nr 69

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vi har ett valärende med ett avsägelseärende som vi dukar i dag. Det rör Awad Hersi, som ber att få avsäga sig uppdraget som kommunfullmäktigeledamot, ledamot av arbetsmarknadsnämnden, suppleant i Stadshus AB, ordförande för Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och ombudskapet i KSL.

Vi yrkar därför på att kommunfullmäktige godkänner hans avsägelse.

Anförande nr 70

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vi nominerar Maria Ogannesian till ersättare i Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd.

§ 14 Överflytt av ansvaret för genomförande av centrala upphandlingar av vård- och omsorgsboenden samt hemtjänstutförare (Utl. 2016:151)

Anförande nr 71

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag ska bara kort påminna om vad ärendet handlar om. I budget för 2016 fick kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden ta fram ett förslag om att dels centrala upphandlingar av vård- och omsorgsboenden, dels upphandling, uppföljning och förvaltning av avtal rörande äldreomsorg enligt LOV skulle kunna flyttas från kommunstyrelsen till äldrenämnden.

Vi tycker att det här är bra av två anledningar. För det första ökar det transparensen och insynen i processen när det precis som till exempel på socialtjänstområdet tas i nämnden i stället för i kommunstyrelsen. Det stärker den demokratiska ordningen.

För det andra tycker vi att besluten bör ligga där kompetensen finns. Det är äldreförvaltningen som tillsammans med stadsdelarna har den allra främsta kompetensen inom området. Genom att lägga ansvaret där lägger vi också ansvaret på en mer verksamhetsnära nivå.

Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 16 Nytt parkeringsgarage i Hjorthagen (Utl. 2016:154)

Anförande nr 72

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vi har ett ärende med ett inriktningsbeslut. Det är ett förslag om ett parkeringsgarage i Hjorthagen, Norra Djurgårdsstaden. Det är ett ganska stort projekt, som handlar om att omvandla hela det gamla naftalager som ligger under Hjorthagen och som var en del av gasverket och produktionen av gas.

Bergrummet finns där. Tanken är att staden, Stockholm Parkering, köper in lagret, sanerar detsamma och gör om det till parkeringsplatser – drygt 1 200 parkeringsplatser. Poängen med detta är att Norra Djurgårdsstaden, som är en miljöspetsstadsdel, inte ska ha parkeringsplatser i gaturummet. Det ska inte vara några boendeparkeringar där, utan om man har bil får man helt enkelt peta in den i garaget. Så är hela området planerat. Det som är byggt är planerat på det sättet. De som bosätter sig där i dag får ingen boendeparkering, utan de får helt enkelt lösa frågan i garage. Det är helt enligt den plan vi har för hur vi ska göra med parkeringar i den här staden.

En del av investeringskostnaden går via så kallat parkeringsköp. Om man bygger en fastighet här får man köpa in sig i en andel av de parkeringsplatser som behövs. Parkeringstalen är låga; det rör sig om 0,5, det vill säga en halv parkeringsplats per lägenhet. I garaget kommer också att inrymmas besöksparkeringsplatser och parkeringsplatser för kultur, handel och idrott i ett gemensamt användande av dessa ytor.

Det har förts mycket diskussion om parkeringsplatser i staden. Jag är glad att vi nu får fram också detta garage så att vi kan fortsätta vår planering för en stad utan en massa bilar på gatorna. Vi kommer att ha mycket bilar på gatorna, men i Norra Djurgårdsstaden kommer det att vara färre bilar på gatorna. Man kan gå, cykla och åka kollektivt i mycket större utsträckning. Det är jag glad för.

Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 73

B a w e r K e v i r (S): Fru ordförande! Det gäller alltså parkeringsgarage i Hjorthagen. Exploateringskontoret kontaktade Stockholm Parkering redan 2014 angående möjligheterna att anlägga ett parkeringsgarage i ett befintligt naftalager i Hjorthagen, Norra Djurgårdsstaden. Det befintliga naftalagret befinner sig bakom det gamla gasverksområdet, 60 meter under mark. Det består av två stora bergrum där det har förvarats nafta för gasframställning. Fortum har tömt lagret på nafta, och Stockholms stad och Fortum har för närvarande, 2016, pågående projekt för att sanera bergrummen från kvarvarande nafta.

Stockholm Parkering har erhållit markanvisning för att omvandla lagret till garage för att utöka möjligheten från 1 200 till 1 700 platser. Detaljplan och inriktningsbeslut söks för två alternativ på grund av osäkerheten när det gäller hur fort Fortum kan sanera bort naftan från sin tidigare verksamhet. Alternativ 1 är att utnyttja befintligt bergrum för att förbereda både ekonomiskt och miljömässigt. Stockholm Parkering bistår därför saneringsprojektet med en biologisk metod som ska påskynda saneringen. Alternativ 2 är att bygga nytt utanför befintligt lager. Det tar cirka nio

månader längre tid och blir minst 50 miljoner dyrare. Det är ett jättestort projekt som handlar om 440–490 miljoner. Stockholm Parkering lämnar rapport varje gång till kommunstyrelsen och meddelar kommunfullmäktige. Projektet kommer enligt planerna att vara klart 2020.

Anförande nr 74

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande, ledamöter! Projektet är bra; det finns ingen större diskussion om det. Men jag reagerar lite när Daniel Helldén säger att projektet överensstämmer med den inriktning staden har tagit. Det är en väsensskillnad mot den inriktning som Alliansen lade fast för Norra Djurgårdsstaden, där hela området klassades som en miljöstadsdel där alla redan från början visste att det inte skulle finnas någon boendeparkering. Det är en himla skillnad jämfört med den politik som ni har fört, där en port i ett hus kan ha vettig boendeparkering men där grannhuset, som råkade bli byggt lite senare, inte kommer att ha det. Det är en väsensskillnad när det gäller politik.

När det gäller själva projektet tycker jag att det är alldeles utmärkt att man kan få till de här parkeringsplatserna i garaget. Men man kan konstatera att det inte är helt försumbara risker med projektet. Detta är ett gammalt naftalager, och man kan väl säga att det är en explosiv fråga på mer än ett sätt. Jag tycker dock att det är bra att vi har tagit höjd för detta och ser till att om man inte kan utnyttja just den här platsen kan man tämligen enkelt – men det är klart att det kostar pengar – bygga intill. Möjligen kan man fråga sig om man kan ha någon alternativ användning för bergrummen om man inte kan göra garage av det. Det är bara en stilla fråga för framtiden.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget.

Anförande nr 75

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande! Som ordförande för Östermalms stadsdelsnämnd vill jag ställa en fråga. Jag har suttit i stadsdelsnämnden i nio år och när detta blev en miljöprofilstadsdel. Under tiden har kollektivtrafiken försvunnit därifrån, och det är faktiskt era kollegor i landstinget som har gjort att det har blivit så. Ni kan inte skylla på oss när det gäller att man till exempel inte drar in spårvägen i området.

Jag är lite nyfiken på vad du menar med det du säger. Det har ju varit 0,5 i parkeringsnorm hela tiden för området.

Anförande nr 76

P a t r i k S i l v e r u d d (L): När Daniel Helldén säger att det förslag som finns överensstämmer med den politik ni för vill jag säga att politiken när det gäller parkeringen i Norra Djurgårdsstaden var det faktiskt vi från Alliansens sida som lade fast.

När det gäller landstinget och kollektivtrafikfrågorna får du kanske ställa de frågorna till landstinget, och inte i den här salen. Men man kan väl bara konstatera att det säkert hade kunnat göras mer när det gäller kollektivtrafiken.

Anförande nr 77

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi kan börja med riskerna. Ja, det finns risker med projektet i och med att det handlar om nafta. Frågan är hur man får ut det. Nu pågår arbete med detta, och man har kommit en ganska lång bit på väg. Vi går inte in och säger att vi inte tror att detta kommer att lösa sig, för det ser ut som att det kommer att gå alldeles utmärkt. Annars tror jag inte att vi skulle tänka tanken att göra detta.

Några alternativ användningar har jag inte hört talas om. Om det nu skulle vara aktuellt, vilket jag inte tror, går det säkert att hitta någonting. Nu kommer det att bli garage där, som jag ser det. Ja, jag tycker att detta rimmar med den politik vi driver i övrigt i staden. Patrik Silverudd säger att vi pekar ut vissa hus, att det kan variera och att vissa får boendeparkering och andra inte. Så är det inte. Vi har pekat ut områden som har samma typ av planering, precis som Norra Djurgårdsstaden, precis som Hagastaden och så vidare. Det är en jämförbar politik vi driver över resten av staden.

Anförande nr 78

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Den politik ni för omfattar inte bara att peka ut vissa områden. Vi tycker att det är rimligt att göra på det sättet. Ni har också sagt att i all nybyggnation ska man inte ha rätt till boendeparkering. Det betyder att om man bygger ett nytt bostadshus intill ett redan befintligt bostadshus som har boendeparkering kommer de nya inte att få rätt till boendeparkering.

Har jag missuppfattat detta? Nej, alltså hade jag rätt och du hade fel.

Anförande nr 79

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Eftersom jag inte kan svara på repliken tänkte jag att det var dags att trycka in mig för anförande. Patrik har delvis fel och delvis rätt. Vi tittar på frågan om vad som händer precis som man gör i Göteborg när man bygger nya hus: Man ger dem inte boendeparkering. Man har i stället ett system som varierar. Det är precis som Patrik sade i sitt första inlägg: Om man flyttar in i Norra Djurgårdsstaden vet man vad som gäller. Man får ingen boendeparkering; så är det.

Om man skulle göra någon princip som gäller nybyggnationer är det samma sak där. Man producerar själv de parkeringsplatser man behöver. Det är inte staden som står för det. Det är den diskussion som förs. Men det påverkar inte de hus som redan existerar, Patrik.

Anförande nr 80

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Om man får som Daniel Helldén och möjligen hela Miljöpartiet – jag vet inte – vill kommer vi att avskaffa boendeparkeringen i den här staden helt och hållet. Jag har full respekt för att man vill göra det. Jag tror dock inte att det är rimligt att göra det.

Om vi har kvar boendeparkeringen, vilket trots allt är det mest troliga eftersom jag inte har hört något annat parti säga att de vill avskaffa den helt och hållet, har vi en situation där vi kommer att få variation på rätten till boendeparkering i olika områden. Jag tycker att det blir väldigt konstigt för våra medborgare. Det är inte rimligt att göra på det sättet. Jag tycker att det är tveksamt när det gäller den kommunala likställighetsprincipen att hantera parkeringsfrågorna på det sättet.

Möjligen kommer vi lite grann utanför dagens ämne, men när vi nu har öppnat Pandoras ask är det så jag känner.

Anförande nr 81

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Då ska jag återföra debatten till Norra Djurgårdsstaden. Där får man ingen boendeparkering. Men det finns de som bor ganska nära och får det. Då undrar jag, Patrik, om du tycker att det strider mot likställighetsprincipen – denna princip som ni själva var med och drev igenom när det gäller Norra Djurgårdsstaden.

Anförande nr 82

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag tycker att det är skillnad på ett helt nytt område som är avgränsat från andra områden, även om det är klart att man alltid kan säga: Det är bara ett eller två – om man är mindre duktig på att kasta sten, vad vet jag – stenkast därifrån. Men det är en himla skillnad när man har rätt till boendeparkering i en port och inte rätt till boendeparkering i porten intill. Det kanske råkar vara ett äldre hus igen därför att det finns en kontorsfastighet däremellan. Jag tycker inte att det är en rimlig hantering. Helt plötsligt kommer det dessutom att stå i våra bostadsannonser i den här staden: Vi har boendeparkering! Det är inte riktigt klokt, fru ordförande.

§ 17 Överenskommelse om exploatering med tomträttsupplåtelse för bostadsändamål med AB Familjebostäder avseende del av Vasastaden 1:16 (kv. Algoritmen) i Hagastaden inom Norrmalm, Stockholms kommun (Utl. 2016:152)

Anförande nr 83

Jan Valeskog (S): Ordförande, fullmäktige! Ärendet gäller byggande av hyresrätter i Hagastaden, som annars nästan helt domineras av bostadsrätter. Det är Familjebostäder som skulle få möjlighet att bygga ca 150 hyreslägenheter, två permanenta förskolor och en gruppbostad med sex lägenheter. Det är alldeles utmärkt. Att bygga hyresrätter i Hagastaden innebär som på de flesta andra platser att staden subventionerar projektet tack vare att bostäderna upplåts med tomträtt. Det innebär en kraftig subvention vid nyproduktion både med dagens tomträttssystem och med de nya nivåer som ska behandlas senare i höst av fullmäktige.

Jag tycker att det är intressant att se i de borgerligas särskilda uttalanden att man klagat över att vi subventionerar hyresrätterna med förmånliga tomträttsavgifter. Men man avstyrker inte byggnationen trots att man i det särskilda uttalandet skriver att detta är ”ansvarslös markpolitik”. Vi vet ju hur stort det egentliga intresset är från den borgerliga sidan att bygga hyresrätter. Det är inte särskilt stort. Man kör lite allmänt med dubbla budskap.

Inte nog med det: Dessutom vill de borgerliga inte ändra tomträttsavgälderna vid nyproduktion i innerstaden så att de bättre skulle motsvara de kostnader som det innebär att bygga på marken. Då skulle det ha funnits någon logik, men nu vill man tvärtom hålla dem nere.

Min slutsats när jag läser er text i ärendet är dels att det är lite förvirrat och populistiskt, dels att det återigen visar att ert intresse i verkligheten för att bygga hyresrätter är ganska lågt – för att inte säga mycket lågt. Men vi får ändå glädjas över att vi har en majoritet för detta och att det blir hyresrätter i Hagastaden.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 84

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Jan Valeskogs inlägg var väl inte så där värst klagande i sak. Men det vi kan konstatera i ärendet är i alla fall att det handlar om 150 hyresrätter. Det är det som står i exploateringsavtalet. Nu är inte någon av de föredragande borgarråden i salen, men det är uppenbart att det har blivit något fel i ärendet. I anförandetexten, ”mina synpunkter”, står att det är fråga om 75 hyresrätter och 75 bostadsrätter – alltså 150 lägenheter varav hälften hyresrätter. Det stämmer inte med exploateringsavtalet, så även där skulle jag vilja ha ett klarläggande.

När det gäller det andra, av mer verbal art från Jan Valeskog, kan jag konstatera att Hagastaden är ett av stadens absolut dyraste bostadsutvecklingsområden. Det är inte konstigt, för det är en enormt avancerad överdäckning som sker där. I inledningen av markanvisningarna kring Hagastaden var det därför naturligt att man sålde marken för att få in så mycket intäkter som möjligt. Från Alliansens sida har vi också sagt att det självklart måste in hyresrätter även i Hagastaden. Det är inget konstigt med det. Men om man för en markpolitik som den som förs kring Hagastaden runt om i den

här staden och inte tar ansvar för helheten och ser till att ekonomin går bra och med plus i de andra bostadsutvecklingsområdena blir detta knepigt för Stockholms stad som helhet. Det tror jag att Socialdemokraterna egentligen förstår. Men det är klart att de nu är extremt irriterade över diskussionen om tomträttsavgälder.

Vi kan konstatera att i Hagastaden innebär ett hyresrättsprojekt av detta slag stora intäktsbortfall. Därför ska man tänka på vad man gör. Man ska räkna in det, och man ska självfallet se om det är möjligt att utöka exploateringsgraden ytterligare så att ekonomin blir bättre i projektet. Alltså: Bygg mer för att få en bättre ekonomi i projektet! Framför allt: Se till att inte andra bostadsutvecklingsprojekt drabbas av så stora kostnader att man i praktiken går med underskott där också! Det tycks den majoritet som styr inte ha några större problem med.

Jag har dock problem med det. Jag tycker att Hagastaden är ett viktigt bostadsutvecklingsprojekt. Vi bygger i praktiken samman två kommuner. Vi får en bra övergång från stenstaden in i en annan kommun. Jag tycker att det är bra att vi gör det, men man ska veta att denna typ av överdeckningar är bland det mest kostsamma som någon kan göra. Det är ändå bra att staden har gett sig på det. Men ta ansvar för helheten, Jan Valeskog!

Jag har inget annat yrkande än kommunstyrelsens förslag i övrigt.

Anförande nr 85

J a n V a l e s k o g (S): Det är alltså hyreslägenheter det handlar om. Precis som i varje annat projekt skulle vi tjäna mer på att sälja marken och bygga bostadsrätter. Så är det generellt. Men själva idén med tomträttsystemet är, och har så varit i 100 år, att få ned markkostnaderna i projekten och att göra det möjligt att också bygga hyresrätter. Det är det som har gällt hela tiden. Det är också därför vi hela tiden måste anpassa tomträttsavgäldssystemet så att det speglar marknadsvärdena – för att kunna ha råd, särskilt i framtiden, när vi talar om att markkostnaderna hela tiden ökar.

Därför är det verkligen dubbelt obegripligt att ni dels klagar över projektet men godkänner ärende, dels inte vill se till att vi i framtiden kan få ett tomträttsystem som fungerar så att vi på ett rimligt sätt kan finansiera projekten också när vi bygger hyresbostäder.

Anförande nr 86

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ser fram emot tomträttsdebatten i fullmäktige. Ärendet handlar inte i huvudsak om tomträttsavgälderna, men vi kan naturligtvis ägna oss åt det också, Jan Valeskog.

Den fråga jag ställde är: Är det 150 hyresrätter som avses, som det står i exploateringsavtalet, eller är det som Karin Wanngård tillsammans med Ann-Margarethe Livh har skrivit – i praktiken 75 hyresrätter och 75 bostadsrätter? Det skulle jag gärna vilja ha svar på, för det behöver nog förtydligas.

Tomträttsinstitutet och tomträttsavgäldsfrågan kommer vi att debattera särskilt, och det ser jag fram emot. Jag kan konstatera att av de remissinstanser som har svarat på det beslut som fattades i exploateringsnämnden är alla utom en emot. Det tyder på att

vi är på rätt spår på den här kanten av salen och att man är på fel spår på den andra kanten.

Anförande nr 87

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Fullmäktige! Hyresrätter i Stockholms innerstad: Algoritmen i Hagastaden, 150 hyresrätter. När jag läser under ”mina synpunkter” står det i alla fall så i min text. Jag vet inte riktigt var Joakim Larsson läser. Hur som helst är det i alla fall 150 hyresrätter. Det är allmännytta, och det är någonting som bidrar till den blandade staden. Detta är en ny stadsdel, som ligger nära eller i innerstaden. Detta är också effekten av vår politik, där vi under budget 2015–2016 har sagt att vi måste kunna bygga hyresrätter också i sådana kvarter där vi har möjlighet även i innerstaden.

Jag har tagit del av ert särskilda yttrande till kommunfullmäktige, och jag har svårt att se den röda tråd som man ska ha. Ni har sedan tidigare fattat ett principiellt beslut om att sälja marken, och i Stockholm vet vi ju vad det innebär. Det handlar i så fall om att bygga bostadsrätter – alltså att bara bygga bostadsrätter här. Det är det som är ert principiella beslut. Samtidigt talar vi här och på fler ställen om den blandade staden.

Det kommer mer. Sedan börjar ni också jämföra inkomstbortfallet när man bygger med hyresrätt om man använder en tomträtt. Samtidigt har ni hög svansföring när det gäller att se till att inte justera tomträtterna. Det lämnar oss bara med en fråga kvar: Vad har ni för plan för att bygga hyresrätter i Stockholms innerstad?

Anförande nr 88

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är härligt att Vänsterpartiet tycker att det är så roligt att prata tomträtter. Jag förstår att ni är stressade över det förslag som remissinstanserna har sågat totalt. Man säger att hyresrättsbyggandet i praktiken kommer att kunna hämmas avsevärt. Det finns ett ställe där det kommer att vara lönsamt att bygga hyresrätter fortsättningsvis, och det är i ytterstadsdelar där det redan i dag finns en dominerande upplåtelseform i form av hyresrätt.

Sebastian Wiklund! Detta kommer att leda till att dina hyresrätter, som du säger att alla ska kunna bo i och som ska vara så billiga, antagligen kommer att bli de dyraste hyresrätter som har byggts just för att ni föreslår att nyproduktionen ska få en höjd tomträttsavgäld från dag 1. Men vi tar debatten om tomträttsavgälderna, Sebastian! Jag lovar att jag ska göra det. Det viktiga är att ni ska veta att ekonomin i projektet är så ansträngd att det inte går att ha denna typ av ekonomi i andra projekt. Då går inte den här staden runt.

Anförande nr 89

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Jag har sett att ni har skrivit en debattartikel om hur ni tänker i de här banorna. Samtidigt gick fastighetsägarna i dag ut och talade ett annat språk. Vi får väl se vad detta leder till.

När det gäller just hyresrätter har vi justerat detta. Det är helt i sin ordning att justera tomträttsavgälderna; det är någonting som har gjorts tidigare, och det är någonting vi kommer att göra framöver. Ni verkar gå på linjen att inte göra någonting. Det skriver

inte jag under på, för då fattas pengar till att göra många infrastruktursatsningar här i Stockholm.

När det gäller hyresrätter är det just nyproduktionen som vi har justerat. I grund och botten är förslaget som det nu ligger ett förslag som såklart är till vänster. Men det är inte ett populistiskt förslag där man inte gör någonting.

Anförande nr 90

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Vi måste komma ihåg att Hagastaden som helhet är ett projekt som går back – ganska mycket back. Vi tycker ändå att det har varit värt att göra detta. Det har så stora sociala värden och stadsbyggnadsvärden att vi är beredda att ta kostnaden.

Men om man nu ska börja frånga principen om att sälja marken och i stället övergå till tomträtt får det ekonomiska konsekvenser som minskar möjligheten till andra investeringar. Men i Vänsterns värld betyder såklart inte pengar så mycket, förutom när man talar om bidrag.

När det kommer till tomträtsavgälderna tog jag den diskussionen med Ann-Margarethe Livh på förra fullmäktigesammanträdet. Så sent som då sade Ann-Margarethe Livh att hon tyckte att man skulle undanta de höjda tomträtsavgälderna på nyproduktionen. Och nu står du här, Sebastian Wiklund, och talar för höjd tomträtsavgäld på nyproduktion. Det ska bli intressant att se hur den vänsterpartistiska gruppen röstar i fullmäktige när ärendet kommer upp nästa gång.

Anförande nr 91

Sebastian Wiklund (V): Det är passande att Erik Slottnér går på och säger att vi bara ska ha bostadsrätter när vi nu inrättar ett helt nytt område i innerstaden. Man talar så varmt om blandade områden i övrigt, men när det väl gäller är det bara tomma ord. Ni har inte en politik för att bygga hyresrätter även i innerstaden. Nu har vi chansen. Sedan försitter man chansen, för det finns inte så mycket mark från stadens sida att vi kan bygga i kapp på grund av alla de utförsäljningar av hyresrätter som ni har åstadkommit i Stockholm.

Anförande nr 92

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är precis som Erik Slottnér sade här alldeles nyss: Vid förra fullmäktige hade vi en mycket bra debatt med Ann-Margarethe Livh som tydligen har resulterat i en liten ändring i den annars rätt så självupptagna rödgrönrosa majoriteten när det gäller att höja tomträtsavgälderna.

Sanningen i Hagastaden är den att man nu går in i avtal som innebär att tomträten är på en viss nivå när man i de kommunalägda bostadsbolagen förhandlar om hyrorna. När människor sedan ska börja flytta in i lägenheterna är plötsligt tomträtsavgälden en annan. Vet ni vad som händer då? Det är bostadsbolagen som stockholmarna äger som får en rejäl brakförlust, för detta får man inte ta ut i form av hyror.

Det finns bara en sak att göra. Antingen ska skattebetalarna som helhet betala för den extremt dåliga affär som den här majoriteten har gjort eller så kommer bolagen att göra sådana siffror att man får göra nedskrivningar och annat. Det betyder en enormt

mycket sämre ekonomi när det gäller att kunna fortsätta att bygga de hyresrätter som vi alla vill att man ska bygga.

Ni säger i olika sammanhang, också här, att det är bra att vi bygger hyresrätter så att det blir en blandad stad och fler med olika bakgrund får bo. Staden ska hålla ihop. Det är alldeles utmärkt. Det är jättebra. Det är bara det att er politik inte leder till detta. Er politik leder till att vi förvisso får en hyresrättsproduktion, men det blir inte de billiga hyresrätter ni hela tiden talar om. Det blir inga billiga hyresrätter.

I ett ärende som detta känner ni antingen inte till hur saker och ting fungerar – och det vore illa men kanske lite förlåtligt – eller far med osanning, och det vore riktigt illa. Om det är en kombination av detta är det katastrof.

Det är alldeles utmärkt att vi får hyresrätter i Hagastaden, men det ska vara hyresrätter i Hagastaden på ett hållbart och uthålligt ekonomiskt sätt för staden. Detta är allt annat än hållbart och uthålligt ekonomiskt för staden.

Jag yrkar ändå bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 93

J a n V a l e s k o g (S): Jag tänker inte gå in på hur hyrorna sätts, men de flesta här i salen vet att hyrorna i nyproduktion sätts på ett helt annat sätt än enligt det bruksvärdessystem som vi har sedan ett antal år.

Jag förstår faktiskt inte. Alla hörde vad du nu sade: Detta är inte ansvarsfullt och inte hållbart ekonomiskt. Ändå säger ni ja. Hur kan man tycka att det är ansvarslöst och ej hållbart ekonomiskt och ändå säga ja? Hur kommer det sig?

Anförande nr 94

B j ö r n L j u n g (L): Tack Jan Valeskog! Det är ni som säger en sak och gör en helt annan. Vi säger aldrig att hyrorna ska vara låga och att alla ska ha råd att bo i billiga hyresrätter. Vi säger inte det.

När det gäller hyressättningsystemet har jag bara redogjort för att sedan ärendet togs fram har ni tagit fram ett ärende som handlar om att chockhöja tomträttsavgälderna. Det får de effekter som jag beskrev för dig. Jag beklagar om det är som jag trodde: att ni faktiskt inte riktigt vet hur saker och ting fungerar. Då kan det vara klädsamt att erkänna det. Det är helt okej. Men om man vill bygga hyresrätter i sådana här områden får man se till att hela bilden funkar också för dem som i framtiden ska bära kostnaderna för olika delar och olika delmängder i kalkylerna. Men det gör ni inte. Ni gör på ett sätt ena gången och fattar sedan ett annat beslut som får helt andra konsekvenser. Det är det som är problemet, Jan Valeskog.

Anförande nr 95

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Detta blev en helt annan debatt än vad man hade räknat med. Det är intressant, och så kan det bli ibland.

Men jag får fortfarande inget svar på min fråga. Vi ska klubba ett avtal i dag. Det är ett avtal som handlar om antingen 75 eller 150 hyresrätter. Jag vill veta vad som gäller. I Karin Wanngårds ”mina synpunkter” står det att det är hälften hyresrätter. Då antar jag att den andra hälften är bostadsrätter; det är väl inget annat som avses.

Men i exploateringsavtalet står det hyresrätter. Kan vi göra det klart för fullmäktige så att alla vet att det är 150 hyresgäster, eller rättare sagt hyresrätter, som avses? Är det så svårt att svara på den frågan bara för att ni redan vill bråka om tomträttsavgälden, Jan Valeskog?

Anförande nr 96

J a n V a l e s k o g (S): Jag har sagt tre gånger att det är 150 hyresrätter. Det framgår som sagt mycket tydligt av ärendet. Man kan skriva på ett otydligt sätt, och man kan säga fel. Joakim Larsson sade själv ”hyresgäster”, men det handlar alltså om 150 hyresrätter.

Anförande nr 97

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker faktiskt att det är lite märkligt. Om det blir fel i ett ärende kan man väl säga det, Jan Valeskog. Du behöver inte gå upp här och hålla på att larva dig och håna ett stackars borgarråd från den andra sidan. Du ska ta ansvar för det som är ditt ärende.

Jag kan konstatera att det inte står samma sak i det som är själva ”mina synpunkter” från två borgarråd och det som är exploateringsavtalet. Ska det vara så svårt att säga att det har blivit ett fel någonstans? Sitter det så djupt inne, Jan Valeskog?

§ 18 AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder i kv. Ledinge 1, Tensta (Utl. 2016:155)

Anförande nr 98

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Jag tycker att detta är ett roligt ärende, som jag hoppas att vi kommer att klubba i dag. Det gäller Svenska Bostäders nyproduktion i Tensta. Det är 170 nya bostäder som ska byggas där det tidigare har legat en gammal skola som inte längre används.

Jag tycker att det är kul att Stockholm växer. Även om det kanske har blivit en trött klyscha är det fortfarande en rolig sanning att vi får såväl nya grannar som arbetskamrater, skolkamrater och så vidare i vår fina stad. Men det räcker inte att vi bygger, utan vi vill också bygga bra. Jag tycker att ärendet innehåller många bra kvaliteter när det gäller hur jag tycker att man ska bygga en stad. Det är nära kollektivtrafik, och det finns möjligheter för verksamheter i bottenvåningarna.

Det extra roliga i ärendet är att det är ett av de första ärenden som innehåller Stockholmshus. Någonstans har vi att tillvarata skattebetalarnas pengar, och då måste vi också ta ansvar för att det vi bygger är ekonomiskt hållbart och även håller tiderna. Det Stockholmshuset gör är nämligen just detta: Vi kan producera fler bostäder till lägre kostnader samtidigt som vi steg för steg kan bygga bort bostadsbristen. Det tycker jag känns roligt. Antalet ärenden där vi använder Stockholmshuset de kommande åren kommer att öka. Det här blir dock ett av de första testen för hur det faller ut.

Vi är glada och stolta över att vi har ökat takten när vi bygger allmännytta, och vi utökar antalet hyresrätter i staden. När vi växer i antal medborgare måste vi också se till att mångfalden av olika bostäder ökar. Om befolkningen växer vill vi också att antalet hyresrätter ökar så att vi bygger för alla i Stockholm.

Anförande nr 99

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande! Det är trevligt att se dig här i talarstolen, Magda! Den fråga jag tänkte ställa till dig väcktes med anledning av det du sade på slutet, som jag tyckte var intressant. Vi ska bygga fler hyresrätter så att vi får en blandad stad och blandade upplåtelseformer, sade du. Det är väl inte direkt brist på hyresrätter som vi kan se på Järvafältet. I Rinkeby finns inga bostadsrätter alls, och i Tensta finns ganska få.

Hur ser du på att det finns så få bostadsrätter när du säger att vi ska bygga ännu fler hyresrätter? Borde vi inte inrikta oss på att bygga bostadsrätter i ett område som är så totalt präglad av hyresrätter?

Anförande nr 100

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Tack för din fråga, Björn Ljung! Jag tycker att det är jätteviktigt att vi har en blandad stad där man kan bo kvar i sin stadsdel och välja mellan olika boendeformer om man så vill. Ett tidigare problem har varit att när man har byggt bostadsrätter i olika områden på Järva har man inte kunnat sälja dem så snabbt som man har velat.

Jag ser jättegärna att vi bygger mer blandat även på Järva, men jag tror också att vi behöver bygga mer generellt. I och med att Svenska Bostäder redan har ett stort bestånd där ute tror jag att de också är en bra aktör för att öka det. Tensta behöver växa. Det finns till exempel tillgång till bra naturområden och närhet till kollektivtrafik. Det är ett bra ställe där vi också ska kunna få fler hyresrätter i antal. Men på sikt ser jag gärna att vi får en mer blandad stad generellt, även i Tensta.

Anförande nr 101

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Ordförande! Stockholm behöver fler bostäder, inte minst hyresrätter. Målet för oss till 2020 är att bygga 40 000 lägenheter, varav minst hälften hyresrätter och minst hälften av dem från allmännyttiga bolag.

Allmännyttan har ett särskilt ansvar. Det handlar om det vi satte igång med när vi vann valet – att se hur man kan pressa produktionskostnader och på så sätt bidra till och verka för mer rimliga hyror. Under det borgerliga styret 2006–2014 såldes historiskt många lägenheter ut – 30 000 lägenheter. Det var framför allt i innerstaden och i närförort. Detta skapar mer segregation. Varför det? Jo, därför att många av de lägenheter som såldes ut ingick i ett äldre bestånd och hade lägre hyror. I dag är det bara den som har en tjock plånbok som kan komma in och bo i Stockholms innerstad. Det är tråkigt att man påskyndar denna utveckling.

Våra mål för allmännyttan har nu skrivits om ganska mycket. Vi ska nå 1 500 bostäder med allmännyttan, vilket vi också nådde 2015. Det är betydligt mer än oppositionen har gjort sedan tidigare. Detta är också en verkan av vår politik.

Exemplet Ledinge 1 i Tensta är ett av de första exemplen på Stockholmshus, där vi effektiviserar processen och pressar produktionskostnaderna. På så sätt kan vi också verka för förutsättningar att pressa hyrorna. Det är resultatet av majoritetens politik: gemensamma ansträngningar, en tydlig styrning och ett systematiskt byggande för att detta ska kunna gå snabbare. Det innebär också ärenden som går snabbare.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 102

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Sebastian Wiklund lever verkligen i en annan värld. När han beskriver tillståndet i staden och vart man är på väg, som det heter, kan jag nästan inte ge honom rätt på en enda punkt, skulle jag vilja påstå. Det är fascinerande att höra dig beskriva Stockholmshusen som de hus som kommer att pressa hyrorna. Det kommer vi att få se, skulle jag vilja säga. Det är bara att titta på de siffror som syns i detta material. Då kan vi ganska snabbt konstatera, Sebastian Wiklund, att Stockholmshusen antagligen kommer att bli det dyraste som har byggts i detta område. Det blir uppenbarligen de högsta hyrorna i området, och du har sett till att det blir så.

Vurma inte så mycket för byggstarterna 2015! Jag vet att du inte var orsaken till en enda av dem, för det var nämligen den förra majoriteten som såg till att detta kom fram 2015. Det kan jag garantera.

Anförande nr 103

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Det är roligt att Joakim Larsson står här och egentligen inte har någon egen politik i frågan. Han kommer senare att kritisera saker – för det gör han i sitt utlåtande – där han dundrar på med mörka siffror om hur vi lånar och så vidare. Det han egentligen säger är att vi inte ska göra någonting. Vi ska tydligen inte låna någonting, och vi ska inte investera någonting i Stockholm för att ta hand om den bostadsbrist som vi har. Jag tycker att det är tråkigt och trist.

Vi får se hur det blir med Stockholmshusen. Du läser ibland våra siffror och våra texter som fan läser bibeln, om man får säga på det viset. När det gäller att detta skulle vara de allra dyraste hus som Stockholm någonsin har producerat och så vidare är det nog bara du som kan tolka det på det sättet.

Anförande nr 104

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Joakim Larsson har sagt att Sebastian Wiklund lever i en egen värld. Det tycker jag att man kan få göra. Man kan få drömma. Men nu är vi i en situation som är lite allvarligare än att man kan drömma om hur verkligheten ser ut i Stockholm. Jag tänkte ställa samma fråga till dig som jag ställde till Magda Rasmusson. Det finns i stort sett inga bostadsrätter i Tensta, och det finns inga i Rinkeby. Om man vill ha bostadsrätter brukar ni säga: Nej, vi ska inte sälja till bostadsrättsföreningar, men vi ska bygga bostadsrätter!

Här finns möjligheter att bygga bostadsrätter i Järva. Hur ser du på det? Och hur ser du på att Stockholmshusens hyror blir precis desamma som hyrorna i andra hus? De blir inte lägre. Däremot räknar man med noll parkeringsplatser.

Anförande nr 105

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Med risk för att bli lite långtråkig: Jag hade egentligen tänkt skriva ut min lista, för jag förstod att du skulle säga de här sakerna. Ni talar alltid om den blandade staden. Ålgrytevägen, Bredäng: 70 bostadsrätter. Torshammargatan, Akalla: 150 bostadsrätter. Snödroppen, Hässelby villastad: 40 bostadsrätter. Odde 1, Kista: 1 100 bostadsrätter och så vidare upp till 2 340 lägenheter. Jag har en lista. Det hade varit snyggt att bara lämna över den till dig.

Jag tänker lite på det ärende som var uppe här tidigare, där ni kritiserade oss för att bygga med tomträttsavgäld i innerstaden. Det är så man gör när man bygger hyresrätter i Stockholm. Ni vill egentligen hålla fast vid ert principbeslut om att man också skulle sälja i staden. Då hade det inte blivit några hyresrätter. Jag tycker att det är strunt. Ni är inte för hyresrätter; det är bara tomma ord.

Anförande nr 106

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Sebastian Wiklund och Vänsterpartiet är inte ett skvatt mot segregationen när det gäller Tensta. Man ska bygga fler hyresrätter. Det är det enda som är viktigt för er. Jag tycker att det är bra att det byggs bostäder. Jag tycker att det är bra att det byggs blandat. Men man kan faktiskt titta lite på var man placerar vissa typer av upplåtelse, och det ska man självklart göra.

Det kan ibland dyka upp ett ärende med någon upplåtelse som man inte tycker är optimal. Det händer, och det har hänt tidigare också. Men det som retar mig mest är retoriken från er sida. Det är den som får mig att gå upp i talarstolen stup i kvarten. Jag beklagar att ni lyckas med det. Ni säger att det här kommer att bli så billigt och så bra och att alla i hela Stockholm kommer att kunna efterfråga just de här bostäderna. Sätt er och räkna på vad det är för siffror som presenteras i ärendet! Det blir inte billigt. Det finns aktörer på marknaden som bygger mycket billigare än så här. Det är ett problem att ni hela tiden går och säger att det är Stockholmshuset som kommer att lösa alla problem när ni inte lyckas att få dem att bli just billiga.

Om ni vill bygga billigt kanske ni ska börja titta på den privata marknaden, som i dag bygger hyresrätter betydligt billigare än så här. Det måste ni börja intressera er för. Men nej, Sebastian Wiklund lever i sin värld och tänker: Det här är så billigt! Alla kommer att kunna bo här!

Det blir dyrare för en person som flyttar in i det här Stockholmshuset, när det är färdigbyggt, än för vederbörande att köpa en lägenhet i bostadsrättsföreningen Pärönet, som ligger nästgårds. För en etta blir det ungefär 1 000 spänn dyrare, eller mer, per månad för någon som inte äger i området utan som hyr av Svenska Bostäder eller något annat av de kommunala bolagen. Det tycker jag att ni bör reflektera över. Det här blir inte billigt.

Jag tycker också att er svansföring i leveransen av de nyproducerade hyresrätterna generellt börjar bli ganska löjeväckande. Vi förde en diskussion här tidigare i dag. Ni har ett mål om 900 bostäder i år bara i det kommunala bolaget Svenska Bostäder. 900 byggstarter ska vi kunna räkna hem. Vet ni hur många det är? Ni som var här kanske kommer ihåg. Det är 31 byggstarter i år. Ni har långt kvar till de där 900.

Jag hjälper gärna till. Vi i oppositionen hjälper gärna till så att ni ska få upp er byggtakt. Men kom inte och säg att allt är frid och fröjd! Då jäser ni ända in i mål, och vi har inte löst bostadsfrågan när vi är framme vid valet.

Anförande nr 107

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag kan inte låta bli att begära replik när borgarrådet Larsson står här och pratar både Stockholmshuset och blandad stad. Det blir lite som en inbjudan att tala om ett ärende vi hade nyligen i staden där ni hade möjligheten att bidra till en blandad stad och bidra till Stockholmshuset och bygga i utkanten av ett villaområde i en slänt. Där hade vi kunnat få 150 hyresrätter i ett område som är ruskigt dominerat av villor och äganderätter. Då hjälpte ni till på ett alldeles särskilt sätt. Ni brukar ju säga att ni vill hjälpa till, men då fällde ni förslaget, för det passade inte in i villaområdet. Det passade inte in i strukturen.

Säg mig, Joakim Larsson: Hur ska man få en blandad stad om det bara gäller åt ena hållet? Hur ska man få det om man aldrig kan bygga hyresrätter i villaområden för att det retar villaägarna? Man måste kunna göra både och. Jag bidrar gärna till bostadsrätter i ytterstaden, men man måste också kunna göra tvärtom.

Anförande nr 108

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det här är ganska kul. Vi kommer att få höra Roger Mogert tala om Västerled ända in i mål. Det vi kom överens om,

Roger Mogert, under förrförra mandatperioden var att man skulle bygga på norra sidan om Västerled i stället för just på denna skogsremsa. Man kom tillsammans med de boende och i bred enighet fram till just den linje som Vänsterpartiet och Miljöpartiet höll med om: att man skulle bygga på norra sidan av Västerled.

Sedan kommer Socialdemokraterna och säger: Vi passar på att lägga in lite hyresrätter även på skogsremsan – självklart! Det spelar ju ingen roll om man bygger på bägge sidor, menar ni. Det tycker vi är en oanständig hantering av den dialog som pågick under förra perioden. Ni har också sett den dialogen. Ni har varit en del av detta. Och framför allt Vänsterpartiet ska vi inte tala om – de bara avstod från alla löften.

Anförande nr 109

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Joakim Larsson sade att vi måste titta på marknaden. Jag tänker att det är precis vad vi gör. Om man ser på alla stora bolag som bygger och som tillhör den privata sektorn ser man att de har någon typ av standardiserat bostadsbyggande. Det är alltså exakt vad vi gör.

Den enda fråga man ställer sig är varför Svenska Bostäder och de andra allmännyttiga bostadsbolagen inte har haft det här tidigare. Stockholmshusen är just ett sätt att pressa kostnader, att se till att vi har rimliga hyror och att se till att vi också håller tider bättre i en situation där vi behöver få fram många hyresrätter och många bostäder väldigt snabbt.

Det kanske finns en skillnad i hur man ser på allmännyttan. Om man tycker att allmännyttan ska vara stark i Stockholm tycker jag också att det här är helt rätt sak att göra. Men det är upp till dig att svara på om du tycker det.

Anförande nr 110

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är en ganska bra frågeställning, tycker jag. Vi har aldrig motsatt oss Stockholmshusen som koncept. Det är bra att testa den modellen; det har vi sagt från hela Alliansen. Det går utmärkt att göra det. Men man ska inte stå och låtsas att detta är det billigaste som över huvud taget finns på marknaden och att allting kommer att lösa sig nu. Alla kommer att ha tillgång till detta! Det är så många i majoriteten låter när man presenterar och talar om Stockholmshusen.

Nu när byggstarten börjar närma sig – vi får väl se om det sker under den här mandatperioden – börjar vi räkna på detta och konstaterar att det inte stämmer med den retorik ni har. Det gäller kanske inte i huvudsak Magda Rasmusson, men andra i majoriteten. Jag tycker att det är tråkigt, för det skapar en förväntan ute bland människor som söker bostäder som inte kommer att infrias av den sittande majoriteten.

Anförande nr 111

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): När allmännyttan bygger är du väldigt pessimistisk. Det handlar såklart om att vi genom detta också pressar produktionskostnaderna. Så är det.

Du står här och lägger ord i min mun – som om vi skulle ha sagt att vi skulle lösa all världens problem med de här sakerna. Oj, vad det var stort! Det är ingen som står

och säger så. Vi står inför enorma utmaningar, och alla tar dem på allra största allvar. Ingen har sagt någonting annat.

Du anklagar mig för att leva i en drömvärld. Det är ju du som talar om den blandade staden. Du talade tidigare om den blandade staden i innerstaden och att man ska bygga bostadsrätter, och nu talar du helt plötsligt om att vi måste bygga bostadsrätter igen. När du är ute och pratar med människor i Tensta – har du då tänkt på att också de kanske efterfrågar hyresrätter? Det kanske finns en bostadsbrist där också?

Anförande nr 112

Borgarrådet L a r s s o n (M): Absolut! Visst kan det vara så. Det är till och med så att man ibland kan bli tvungen att bygga hyresrätter därför att marknaden för bostadsrätter kanske inte har kommit igång. Då får man börja med andra saker.

I Rinkeby, till exempel, får man testa stadsmiljöaspekten och se till att man bygger bort den trafikseparering som Vänsterpartiet gjorde allt för att få ha kvar på Rinkebystråket. Ni var ensamma i den här salen om att vurma för trafiksepareringen. Jag kan säga att det i dag börjar bli väldigt intressant att bygga bostadsrätter i Rinkeby, för där har man en stadsgata. Där har man trygghet. Där har man människor som flanerar och kaféer som är öppna på kvällarna. Det är sådant man ska ägna sig åt – att se till att man skapar möjligheter att få blandade upplåtelseformer även i de stadsdelar där det hittills har varit nästan omöjligt att få fram, om än i begränsad form. Jobba på det!

Anförande nr 113

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag var bara tvungen att gå upp och ställa en fråga, för nu sade du en sak som jag har hört dig säga förut och som jag inte blir klok på. Du jämför och säger att det till och med skulle bli billigare att bo i bostadsrätten än i hyresrätten. Jag tänker: Tror du att alla kan köpa sig en bostadsrätt? Det är inte samma sak som att hyra. Man måste få lån till bostadsrätten, och det krävs en rätt köpstark ekonomi för att kunna köpa en sådan. Jag tycker inte riktigt att det är jämförbart med att kunna få en hyresrätt för folk som står i bostadskön.

Dessutom är detta områden där det finns en stor trångboddhet och där unga människor behöver flytta hemifrån. Att unga människor ska ge sig i bostadsmarknaden för att lägga bud och så vidare – för mig blir det ett väldigt märkligt resonemang.

Anförande nr 114

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är en intressant fråga. Alla kanske inte kommer att efterfråga bostadsrätter bara för att de finns i området. Problemet uppstår när man nu bygger hyresrätter i de kommunala bolagen som kostnadsmässigt per månad kommer att bli dyrare än om man köper sin lägenhet i området. Månadskostnaden blir högre än om man köper en lägenhet i den närliggande bostadsrättsföreningen.

Om det blir så får vi en helt annan diskussion. Den möjliga bostadskarriär man kan göra om man köper en lägenhet och får en billigare månadskostnad skapar möjligheter för mindre segregation. I ett område som Tensta, i detta fall, skapar det möjlighet för människor som vill äga att bo där och att bo kvar.

Vi ska inte låsa oss, som ni gör, vid att bara bygga hyresrätter även i de områden där det skulle behöva byggas någonting annat.

Anförande nr 115

J a n V a l e s k o g (S): Det måste vara fascinerande för alla eventuella åhörare till debatten. De hör hur vi talar om hyresrätter och byggande i två projekt, och under debatten hörs Moderaterna beklaga sig och skälla på det olämpliga i att bygga hyreslägenheter i Västerled – antagligen för att den moderata partiföreningen är emot det. I det förra ärendet skällde de på att man skulle bygga hyresrätter i Hagastaden för att det var olämpligt och för dyrt, för att sedan rösta för det. Det är samma sak med detta: De skäller på att det är oansvarigt eftersom det finns så många hyresrätter, och ändå är de för det.

Det visar på att Moderaterna är rädda för att visa upp vad de verkligen tycker, men det alla som har lyssnat på debatten och läst de borgerligas texter i båda ärenden märker är att trovärdigheten är låg när det gäller den verkliga viljan att bygga hyresrätter. Det visar sig i fakta när man jämför med hur mycket vi tar fram. Vi har ett fantastiskt tryck när det gäller markanvisningar och planer; det är all time high. Vi bygger också en stor andel hyresrätter, medan de borgerliga är tafatta när det gäller finansieringsfrågorna och att ta ställning för hyresrätter i praktiken. Det är beklagligt.

Eftersom ni tar upp detta i ert särskilda uttalande i ärendet kan jag konstatera att ni även här säger att det blir kraftigt ökade tomträttsavgälder. Det är faktiskt tvärtom i det ärende som nu är på väg fram; det blir nästan en halvering av avgälderna i detta område. Det kommer att bli fördubblade kostnader i större delen av staden med er politik när det gäller avgälderna. Det kommer att bli dyrare att bygga hyresrätter i stora delar av staden – absolut inte i Hagastaden och innerstaden, men överallt annars i stort sett. Det visar lite grann hur dubbelmoralen egentligen fungerar. Ni vill inte bygga hyresrätter.

Det är ändå kul att få stå här och yrka bifall till kommunstyrelsens förslag i detta ärende.

Anförande nr 116

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror faktiskt att det har blivit alldeles för mycket för Jan Valeskog. Det har blivit alldeles för mycket kritik på en gång, så nu måste han gå upp och ifrågasätta allt.

Jag har vid ett flertal tillfällen försökt att poängtera att vi kritiserar er retorik i frågan. Ni lovar guld och gröna skogar och säger att det minsann blir billigt och så vidare. Det är det jag kritiserar. Jag tycker att ni ska vara ärliga nog att erkänna att det inte blir så billigt som det var tänkt med Stockholmshusen. Vi tycker att det är viktigt att det framgår.

Det är roligt att du återigen tar upp tomträttsfrågan trots att vi ska debattera den en annan gång. Jag tar gärna upp den bollen, om ordförande tillåter. Men låt mig säga så här: Du säger att det skulle bli så mycket billigare att bygga med ert tomträttsförslag i ytterstaden, för det blir så mycket dyrare i innerstaden. Vad leder det till? Jo, att man bara bygger hyresrätter i ytterstaden. Var det så smart i din segregationstanke?

Anförande nr 117

J a n V a l e s k o g (S): Joakim Larsson säger att vår politik innebär att vi bara bygger hyresrätter i ytterstaden. Men vi hade ju ett ärende alldeles nyss där vi bygger just hyresrätter i Hagastaden, och det kritiserade ni.

Ni kör konsekvent med dubbla budskap på område efter område, oavsett om man talar om Västerled, Hagastaden eller Tensta. Ni klagar och skäller och tycker att det är fel, och sedan – i alla fall i det här fallet – röstar ni för. Det är klart att det blir problem med trovärdigheten, och det har ni haft hela tiden. Under hela resan när det gäller byggande av hyresrätter har ni haft problem med trovärdigheten, och det beklagar jag verkligen.

Anförande nr 118

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det har varit en intressant debatt hittills, och det har sagts mycket bra angående blandade stadsdelar. Det är inte ofta jag citerar Ann-Margarethe Livh, men nu är det andra gången i kväll jag ska göra det – jag vet inte riktigt vad det är som händer. Hon sade vid det förra fullmäktigemötet, fritt återgivet: Det vore väldigt bra med fler bostadsrätter i bland annat Järva. Hon välkomnade fler bostadsrätter och kritiserade Alliansen för att vi har byggt för lite bostadsrätter på Järva. Det tycker jag var väldigt intressant.

Nu hade man chansen, men man gör det ändå inte. Det kan jag bara beklaga, för jag tror att det hade varit bra om vi hade fått till ett tillskott av just nybyggnation av bostadsrätter på Järvafältet. Vi har ett projekt i Rinkeby där vi gör detta, men jag tror att det hade varit bra även i Tensta.

När vi talar om blandade stadsdelar finns det en annan sak som jag beklagar i ärendet: att man inte tog tillfället i akt att bygga med kvartersstruktur. Det är någonting som vi inte har i Tensta. Nu väljer man i stället att bygga en ganska gles punkthusstruktur. Jag tycker att det hade varit spännande att prova ett slutet kvarter i Tensta för att skapa ett tydligt gaturum och de levande bottenvåningarna. Man hade kanske kunnat skapa en färgklick med färgglada hus och lutande takformer, exempelvis, för att få den blandade stadsdelen och tillföra nya värden till Tensta. Men det väljer man att inte göra.

Jag tänker på det som Magda Rasmusson sade om fler bostäder. Om vi hade byggt med slutna kvarter skulle vi ha kunnat få in fler bostäder än i det förslag som nu föreligger.

Det är två saker som jag ändå vill säga att jag beklagar med ärendet, som annars såklart är väldigt bra i och med tillskottet av 179 lägenheter i Tensta.

Anförande nr 119

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Jag måste ta chansen att begära replik, för jag tycker att det blir lite konstigt när man säger att vi ska ha en stad med mångfald och samtidigt kritiserar att vi bygger hyresrätter i Tensta. Man måste väl ändå kunna göra både och! Nu bygger vi hyresrätter i Tensta med hjälp av Svenska Bostäder och Stockholmshuset, och en annan gång hoppas jag vi kommer att bygga också bostadsrätter.

Jag tror att Erik Slottnér är väl insatt i hur lång tid sådana här processer tar. Vi satt inte precis i förra veckan och undrade om vi skulle bygga hyresrätter eller bostadsrätter i Tensta, kom fram till det då och har chans att ändra ärendet här i kväll. Lite rim och reson behövs.

Sammanfattningsvis tror jag att vi behöver både hyresrätter och bostadsrätter i Tensta.

Anförande nr 120

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Det tror jag också. Det finns många hyresrätter i Tensta, och när man ska bygga nytt gör man klokt i att också tillföra bostadsrätter. Jag hänvisade till vad bostadsborgarrådet sade på det förra mötet och tog det som en positiv signal om att vi kanske framöver kan få se fler markanvisningar vad gäller bostadsrätter i Tensta.

Nu sitter inte jag i exploateringsnämnden, men jag har inte fått någon signal om att det hittills har kommit några sådana markanvisningar. Men de kanske kommer innan valet kommer om två år.

Anförande nr 121

Sebastian Wiklund (V): Bostadsrätter, bostadsrätter och bostadsrätter och så lite fler bostadsrätter! Om man ska ha en blandad stad i innerstaden var det detta som var argumentet: Man borde ha fler bostadsrätter eftersom det skulle vara bättre för ekonomin. Nu säger du något annat. Man kan inte bara byta i ett ärende på det här sättet. Nu var det allmännyttan som byggde, och då ska vi helt plötsligt börja bygga bostadsrätter i allmännyttan. Det blir lite krångligt.

Det är detta jag vänder mig emot: Ni säger att vi inte bygger några bostadsrätter över huvud taget i ytterstaden. Du ska också få den lista jag har med 2 340 bostadsrätter 2015 i ytterstaden. Det handlar om Akalla, Bredäng, Hässelby villastad, Kista, Vårby och så vidare. Det där är alltså inte riktigt sant. Det är inte på det sätt som du säger. Om det är någon som står för blandade upplåtelseformer är det i så fall vi.

Anförande nr 122

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag säger fortfarande bara att jag hänvisar till Sebastian Wiklunds partikamrat Ann-Margarethe Livh, som på det förra mötet sade just att hon skulle välkomna fler bostadsrätter. Då talade vi mest om Rinkeby, men jag tror att hon menar också Tensta. Jag hoppas att ni gör slag i saken och lyckas få till en del markanvisningar till just bostadsrätter i Rinkeby-Tensta, där underskottet av bostadsrätter kanske är som störst i Stockholm i dess helhet, inklusive några andra stadsdelar.

Vi har också en ekonomisk realitet. På vissa ställen är det svårare att få till hyresrätter på grund av att markkostnader och annat är höga. Om man går med stora underskott i vissa projekt kan man behöva göra avkall på dessa för att projektet över huvud taget ska bli realiserbart. Men då måste man leva i en verklighet, Sebastian. Tyvärr tycker jag att verklighetsbilden är lite verklighetsfrämmande när du och dina partikamrater börjar prata.

Anförande nr 123

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag kan börja med att säga till Sebastian att jag nu har hört din lista med bostadsrätter, så du behöver inte begära replik en gång till. Vi kan den nu.

Jag tycker att vi ska bygga. Vi ska bygga mycket. Vi ska bygga på höjden. Vi skulle säkert kunna bygga mer på den tomt som Erik Slottner talade om. Om vi hade byggt med kvartersstruktur hade vi kunnat få plats med fler bostäder där ute. Jag tycker också att vi ska bygga blandat, men jag tycker att vi ska ha viss realism också när man ser till kostnaderna. Beträffande Stockholmshusen som här ska byggas har åtminstone inte jag sett dem i verkligheten ännu, annat än som vita skuggor på någon bild någonstans. Vi måste veta att det finns hållbara kalkyler för dessa Stockholmshus, som förvisso kan vara en bra idé. Vi måste som sagt veta om de blir så mycket billigare och om det blir den bit som fattas när det gäller att man ska kunna få billigare hyresrätter i staden. Det har vi inte sett.

Det vi har sett är att allmännyttan ska lösa det mesta: bostadsbristen, segregationen och jag vet inte allt. Sanningen är att vi i stället håller på att utarma allmännyttan. Allmännyttan ska bygga billigt men får inte ta ut lägre hyror. Tomträttsavgälderna ska höjas. Dessutom har allmännyttan stora upprustningsbehov som man håller på med och som man delvis skjuter framför sig. Allt detta ska ske med lånade pengar.

Jag tycker att det finns en brist på realism hos majoriteten, vilket jag tycker är väldigt tråkigt. Vi behöver bygga, och vi behöver se till att vi har pengar och en sund ekonomi i staden och att vi inte så småningom hamnar i något slags lånefälla där vi måste begära hjälp med att få ihop det i staden när räntorna stiger och det inte blir lika lätt att få de fantastiska lån som vi får i dag.

Vi vill bygga mer. Vi tycker att det hade varit bättre om vi hade kunnat bygga bostadsrätter där ute. Men vi tänker inte protestera mot förslaget, för bostäderna behövs.

Anförande nr 124

J a n V a l e s k o g (S): Jag vet inte vilket inlägg i raden detta var där man säger att det här är förfärligt dumt, och ändå stöder man det. Det är tämligen obegripligt om det nu är så förfärligt dumt. Du säger åtminstone med ord att det är bra att vi bygger Stockholmshus och har en modell som ändå som modell kan innebära pressade boendekostnader i slutändan.

Jag ska nämna något en gång till eftersom du har missförstått detta, precis som en del andra på din sida: När det gäller just tomträttsavgälderna kommer de att nästan halveras här. De blir billigare. Men du kommer att rösta för en fördubbling. Du kommer att vilja ha dem kvar, har jag förstått av kommentarerna. Större delen av Stockholm, utom innerstaden och närförort, kommer att få lägre tomträttsavgälder med vårt förslag.

Hur ställer du dig till det? Vill inte du ha lägre tomträttsavgälder i nyproduktion i en stor del av Stockholm?

Anförande nr 125

Christina Linderholm (C): Just nu verkar det vara lite kaos hos majoriteten vad gäller tomträttsavgälderna. Vi får väl se vad förslaget blir när det väl kommer fram till fullmäktige.

Vad vi ser är att ökningen av tomträttsavgälderna på vissa områden kraftigt skulle försämra möjligheterna att bygga till realistiska priser framför allt när det gäller bostadsrätter. Vi får som sagt se vad det blir av det hela, men i det här fallet har vi sagt att vi går med på detta eftersom det är viktigt att få bostäderna till stånd. Vi bygger hyresrätter nu, och i alla fall jag vill gärna se de här Stockholmshusen i verkligheten och med en ordentlig kalkyl. Sedan får vi väl se vad det kan bli av dem.

Anförande nr 126

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det känns märkligt att vi för en diskussion om ett ärende där vi i stort sett är ense. Men det finns ändå grader i detta där vi får uppmana majoriteten att fortsätta att fundera i vidare banor. Jag tror att också ni egentligen inser att Lösningen med stort L på bristen på bostäder i Stockholm inte är Stockholmshusen. Stockholmshusen verkar enligt de kalkyler som jag har sett – men ni har kanske sett andra, för det är helt naturligt om man sitter i majoritet – inte att ge lägre hyror, om man inte ska räkna bort parkeringskostnaderna helt och hållet.

Då är vi egentligen i en situation där Stockholmshusen inte uppfyller de villkor som ni hela tiden har talat om att Stockholmshusen kommer att uppfylla, nämligen att här kommer de billiga hyresrätterna som kommer att kunna efterfrågas av alla som inte har så bra ekonomi och som behöver en bostad i Stockholm. Jag tycker att det skulle vara helt okej att säga så om det vore så. Men om det inte är så är det att fara med osanning. Jag tänker fortsätta att jaga er med detta, för man kan inte säga på det sättet.

När det gäller bostadsrätterna i Järva höll Sebastian Wiklund lite grann av en lektion för mig. Jag kunde inte begära replik på kontrarepliken, men han läste upp en lång lista på 2 600 bostadsrätter, tror jag att det blev till slut. Det är bara det att han inte riktigt kunde skilja på Hässelby och Järva och så vidare. Jag talade om Tensta och Rinkeby, och han började prata om Kista, Hässelby och så vidare. Det visar igen att man slirar på målet och gärna talar om andra saker än det som frågan egentligen gäller.

Slutligen ska vi komma fram till hur vi ska bygga i fortsättningen, och då är det så att kvartersstruktur utnyttjar marken på allra bästa sätt. Det är vetenskapligt bevisat. Skyskrapor tar mer plats och ger mindre bostads- eller användaryta än vad kvartersstruktur på motsvarande yta ger. Det kan vi lätt konstatera. Vi kan bygga skyskrapor och höga hus för att vi tycker att det är trevligt med olika landmärken i Stockholm. Och det tycker jag absolut att vi ska göra, inte i stenstaden men väl i våra nyproduktionsområden.

Kvartersstrukturen är dock att föredra. Det visar sig att det också är i den sortens boende, i stadsliknande kvartersstrukturer, som de allra flesta människor trivs. Det är också vetenskapligt och medicinskt bevisat i vetenskapliga artiklar.

Anförande nr 127

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Jag får i likhet med Björn Ljung säga att jag ändå är glad att vi för den här diskussionen. Jag tycker att den är vitaliserande. Det är viktigt att vi talar om hur vi kan få en bättre fungerande stad och en bättre blandning i vår stad. Hur kan vi få vår stad att bli socialt hållbar? Jag tycker också att det har varit en livgivande diskussion.

Jag måste ändå upprepa att det är viktigt att vi inte bara för diskussionen om de hyresrättsdominerade områdena utan att vi också vågar föra den om villaområdena. Borgarrådet Larsson säger att jag kommer att fortsätta att tala om hyresrätterna i Västerled. Det är helt riktigt, för det är så oerhört avslöjande när borgarrådet Larsson står här och säger att det är oanständigt att vilja bygga hyresrätter på den här platsen i Västerled – *oanständigt!* Det är ett ganska starkt ord.

Jag har egentligen bara en fråga till borgarrådet Larsson. Om det är oanständigt att bygga hyresrätter på den här platsen – varför röstade ni då ja till markanvisningen i exploateringsnämnden i juni? Hur kan det som är oanständigt i oktober vara helt rimligt i juni? Och hur ser du på Liberalerna, som röstade ja till halva markanvisningen? Är Liberalerna halvt oanständiga, eller är de halvt anständiga och glaset är halvfullt?

Det enda oanständiga här är Moderaternas totala brist på hållning.

Anförande nr 128

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande och Roger Mogert! Framför allt tycker jag att det oanständiga i sammanhanget är att man är helt ointresserad av att titta på vad man har lovat inför valet i ett enskilt projekt. Det är ganska magstarkt av Mogert, som inte hade några problem med ärendet när det passerade stadsbyggnadsnämnden där det handlade om just det som var kompromissen – att bygga på andra sidan. Vänsterpartiet och Miljöpartiet sade till och med uttryckligen att det absolut inte skulle byggas där ni nu tvingade dem att gå med på byggnation av just Stockholmshus.

Vi bygger också gärna flerfamiljshus och gärna hyresrätter i områden som domineras av andra boendeformer. Men jag tycker att det oanständiga i sammanhanget är att ni i det här fallet tvingar två partier som har tagit stark ställning mot ett konkret ärende och där man har hittat en kompromiss till detta. Ni struntar fullständigt i kompromissen.

Anförande nr 129

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag förstod inte riktigt ditt svar, borgarrådet Larsson. Låt oss gå tillbaka till ert parti och ert agerande. Ni röstade ju ja till frågan i exploateringsnämnden – till detta oanständiga bygge. Vill du att jag ska läsa högt från det särskilda uttalande ni lade fram? Det vill du antagligen inte, så därför kommer jag att göra det. Ni skriver: Alliansen har varit överens om att det är möjligt att bygga bostäder längs Västerled på rätt platser och med motsvarande numerär som i föreliggande förslag.

Det är viktigt att byggnationen förhåller sig till den befintliga bebyggelsens skala, men ni kräver en miljökonsekvensbeskrivning. Det är innebörden av det jag läste upp.

Anförande nr 130

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag har en fråga till Roger Mogert. Jag vet att i åtminstone ett par debatter med Ann-Margarethe Livh om till exempel bostäder till våra ungdomar har hon hänvisat just till de här Stockholmshusen som ett bra alternativ. Men nu hör man här i debatten att Stockholmshusen skulle vara väldigt dyra. Med andra ord: Det kanske inte är några bostäder som våra ungdomar kommer att ha råd att bo i.

Kan inte du ge ett klagörande av detta? Är det här bostäder som kommer att vara aktuella för våra ungdomar här i Stockholm, eller kommer de helt enkelt att bli alldeles för dyra för dem som är unga här i Stockholms stad och som söker sin första bostad?

Anförande nr 131

B o r g a r r å d e t M o g e r t (S): Jag skulle egentligen föreslå – kontroversiellt eller icke-kontroversiellt – att du om har frågor till borgarrådet Livh ställer dem till borgarrådet Livh. Det kanske vore att föredra.

Enligt de prognoser jag har sett ligger kostnaden för produktionen av Stockholmshusen ungefär 25 procent under andra. Det är vad jag kan svara på den frågan.

Anförande nr 132

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Också jag vill tacka Roger Mogert för den här sortens debatter, som jag tycker är bra. Eftersom ni tycker att detta är bra finns det två alternativ här. Antingen är vi egentligen alldeles för snälla och för lite kritiska mot er, eller så har ni faktiskt ett litet lyssnande öra eftersom vi i själva verket är gemensamt angelägna om att lösa bostadsproblemen i Stockholm, oavsett opposition eller majoritet i det här fallet. Vi har ibland något olika instrument för att göra det, och vi har ibland något olika lösningar.

Det jag skulle vilja säga och det jag skulle vilja att vi jobbar vidare med är att vi diskuterar utifrån samma utgångspunkter. Bodil Jönsson är en klok professor emerita i någon form av biologi – jag kan inte säga i exakt vilket ämne. I *Fråga Lund* sade hon en gång så här: Det finns en del som säger att en sjö som är till hälften igenväxt egentligen inte är något stort problem, för halva sjön är ju trots allt fri. Hon menar att man mycket väl kan tänka och tycka så, men det finns ett bekymmer i och med att all växtlighet som har tillkommit genererar ännu mer växt. Det blir alltså en exponentiell igenväxning av sjöarna. Det hon menade var att om man inte har samma utgångspunkt och samma förutsättning när man för en diskussion kan diskussionen bli väldigt sned.

Det är någonstans där det börjar halta lite grann. När vi petar på Stockholmshusen faller de inte. Det kommer de inte att göra, för de kommer säkert att vara av god kvalitet. Men när vi petar på detta som Lösningen med stort L på Stockholms stads bostadsbrist börjar det komma en oro i lägret hos er. Då blir det plötsligt en

försvarsmekanism: Stockholmshusen är så himla bra! De här kan ni minsann inte kritisera, för då är ni emot hyresrätter!

Ingenting kunde vara mer felaktigt. När jag var ordförande i Familjebostäder för ett antal år sedan tog vi fram ett antal hus som var mer av typhus. De placerades på olika ställen i de tidigare uppvuxna bostadsområdena och bildade på så sätt komplement. Men de var inte en massa och en entitet som gjorde att de i stort sett i så fall skulle utgöra nya miljonprogram. Det är de här sakerna vi kritiserar er för. Och ni måste faktiskt revidera kalkylerna och komma med riktiga sådana.

Anförande nr 133

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tänker försöka hålla mig till ämnet även om Roger Mogert har gjort allt han har kunnat för att få oss att tala om ett annat ämne, nämligen Västerled och de två olika ärenden som behandlades på samma nämnd. Vi kan bara notera att det inte är jag som ansvarar för hur ni håller ihop er majoritet, Roger Mogert. Det får du sköta själv. Jag höll mig till det som vi alltid har haft uppfattningen om i just det här området och på den enskilda platsen. Jag höll mig till det som vi hade sagt före valet och till och med före två val. Det fanns *en* i majoriteten som höll sig till det som hon hade lovat, och då råkade det bli majoritet för just det beslut som fattades. Du får ta ansvar för din majoritet; så enkelt är det.

Det är dock 170 hyresrätter i Tensta som själva ärendet handlar om nu. Det är Stockholmshus, och det här är väl egentligen den första prövningen av dem. Redan nu vill vi ändå påpeka vår oro. Jag tycker att det är viktigt att vi redan nu säger att detta riskerar att bli lite, kanske mycket, dyrare än vad majoriteten har påstått att det ska bli. Det är vår roll som opposition att också kritisera och inte bara hänga med även om vi tycker att ärendet som sådant ska yrkas bifall till.

Men med er retorik krävs det att också vi är tydliga. När ni säger att det är 25 procent billigare än annan produktion talar ni om er egen produktion. Det finns på marknaden ytterligare aktörer utöver de kommunala, som ni gärna diskuterar, som har visat att det går att bygga inte bara typhus utan på nya sätt med nya modeller. De har också i upphandlingsskedet lyckats pressa kostnaderna för bostäder. Ni måste börja intressera er för marknaden och ta till er de metoder som finns i dag. Om ni tror att Stockholmshusen kommer att lösa allting och om ni sitter här om två år när de här husen är färdigbyggda kommer ni att bli varse att man inte har lyckats fullt ut. Då blir väljarna arga på er. Jag tycker att det är ganska nödvändigt för er att ändå försöka ta till er den kritik som finns i ärendet.

Fru ordförande! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag men med det uttalande vi har om att detta riskerar att bli dyrare än vad man har planerat.

§ 20 Ökad uppkoppling av fiber i Micasas fastighetsbestånd (Utl. 2016:79)

Anförande nr 134

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag börjar med att tacka för svaret, men trots att såväl borgarrådet som förvaltningen instämmer i motionen kunde man uppenbarligen inte bifalla den. Jag har som uppdrag under den här mandatperioden att vara gruppledare för Moderaterna i styrelsen för Micasa Fastigheter AB. När jag hösten 2015 upptäckte att bara hälften av lägenhetsbeståndet var fiberuppkopplat var det nödvändigt och självklart att i en motion till fullmäktige försöka snabba på takten så att även våra lägenheter kan ligga i framkant när det gäller digitalisering och delaktighet i samhället.

Alla är nog medvetna om att vi lever i ett digitalt samhälle i dag. Allt mer av vår samhällsservice läggs över på internet. Vi sköter bankkontakter, beställer varor och biljetter, deklarerar på nätet, läser sjukjournaler, kontakter vårdcentraler, skypear och umgås som aldrig förr oavsett global tid och plats. Internettillgång är också ett viktigt demokrativerktyg. En stor del av samhällsdebatten förs i dag digitalt i form av kommentarer till nyhetsartiklar, bloggar, interaktion på sociala medier och så vidare. En internetdemokrati är ständigt närvarande i den politiska debatten även mellan valen. Därför är den så viktig. Demokrati på nätet kommer att vidareutvecklas; det här är bara början. Allt fler studier pekar på att tillgången till internet och sociala medier också kan förebygga ohälsa och bidra till att man är aktiv även när man åldras.

Det är viktigt att Stockholm inom ramen för en god demokrati och en god äldrevård också kan leva upp till att erbjuda internet till våra äldre oavsett boendeform. Sammanfattningsvis kan man konstatera att tillgång till internet är lika viktig som elen i väggen och vattnet i kranen. Stockholm, London och Singapore rankades nyligen som topp-tre-städer i världen, enligt Network Society Index. Stockholms topplacering beror till stor del på den utvecklade it-infrastrukturen samt användningen av smartphones och fiberbredband. Vi har även världens första 4G-nät här i Stockholm. Det är en stor konkurrensfördel. Låt oss fortsätta att behålla Stockholms internationella topplacering!

Jag yrkar bifall till den moderata reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 135

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill tacka så jättemycket för motionen. Anledningen till att vi föreslår att den ska anses besvarad är just att arbetet pågår helt i enlighet med motionen. Vi hade en dragning med vår it-chef i Micasa på vårt senaste styrelsemöte. Då gick vi igenom det här med internet och vad fiber betyder för internettillgången. Jag håller verkligen med dig, Yvonne: Det är klart att man ska ha internetuppkoppling i våra boenden. Det är självklart. Man ska kunna prata med barnbarnen, beställa mat på internet, använda Facebook och göra allt sådant. Det är självklart att man ska kunna göra detta även om man bor i ett särskilt boende. Men alla hyresgäster i hela Micasas bestånd har internet. Jag säger det igen: Alla hyresgäster i hela Micasas bestånd har internet. Det finns nämligen olika sätt att nå internet. Fiber är ett av dem, men det finns också 3G, 4G, kopparnät och ADSL-modem. Alla har internet.

När vi säger att vi inte har byggt ut eller att vi inte kommer att bygga ut fiber i alla fastigheter betyder alltså inte det att alla inte kommer att ha internet. Enligt plan kommer totalt 7 000 av våra 8 500 hyresgäster att ha fiber. Resterande 1 500 kommer att ha tillgång till internet. Anledningen till att vi inte enligt plan kan dra in fiber där är att fiber inte finns i marken. Det handlar ofta om små LSS-villor där det bor enstaka hyresgäster och där det inte finns förutsättningar i marken för att dra in fiber. Där finns dock tillgång till internet eftersom fiber bara är en av flera sätt att nå internet.

Jag håller helt med dig: Vi ska jobba stenhårt för att man ska ha så bra och smidigt internet som möjligt, men det finns fler sätt att göra det än med fiber.

Anförande nr 136

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Tack för svar! Man kan bara hoppas att majoriteten avser att hålla den presenterade tidsplanen att under 2017 fiberuppkoppla resterande lägenheter som ännu inte har fått fibernät installerat. Vi bör därför vara öppna för att utveckla fibernätet och göra en ny bedömning av alla de lägenheter som nu inte togs med i det tidigare projektet, det vill säga som inte är med inom ramen för den tidsplan som nu presenterats.

Anförande nr 137

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst: 7 000 av våra 8 500 hyresgäster kommer som sagt att ha fiber enligt plan. Vi har också skyndat på planen, det vill säga att vi har tidigare lagt insatserna. Vi jobbar stenhårt i Micasa för att våra hyresgäster ska ha tillgång till fiber. Men just nu har vi inte förutsättningar att dra fiber överallt eftersom det inte finns speciellt goda förutsättningar i områden som exempelvis Spånga. Så fort det blir en annan situation och vi har fiber i backen – fine! Men just nu har vi inte den möjligheten.

Över 80 procent av våra hyresgäster kommer dock som sagt att ha fiber. 100 procent av våra hyresgäster har och kommer att ha tillgång till internet.

Anförande nr 138

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Precis som motionären och ansvarigt borgarråd är vi alla överens om att tillgången till internet är en grundläggande infrastruktur som alla i Stockholm behöver ha för att kunna leva sina liv. Det har vi också hört här, och det har man.

Men vi kan också konstatera att morgondagens äldre kommer att ställa högre krav än de äldre gör i dag. Vi tror, precis som motionären, att tillgången till internet är en viktig pusselbit som kan ge en ökad livskvalitet och kanske minska känslan av ensamhet. Möjligheten att sköta sina ärenden och kontakter med samhällsfunktioner är viktig även för de äldre. I samma andetag ska vi inte glömma bort att det inte bara är äldre som bor i Micasas fastigheter. Här finns också boenden för personer med funktionsnedsättning och studentboenden.

Vi har ett annat förslag till beslut. Om vi nu ska finna någon skillnad i förslagen gäller den möjligtvis takten i fiberuppkopplingen. Majoriteten beskriver att en majoritet har fiberuppkoppling, och motionären beskriver det som att det är knappt hälften som har en fiberuppkoppling. Men det kanske är mer en semantisk skillnad.

Här behövs en ambitionshöjning, och jag är glad att Clara lyfter att det är en ändring på gång i ambitionen. Jag tycker att det är viktigt att vi får till en tidsplan där vi ser till att vi får fiberuppkoppling. Och om det inte finns fiber är det väl bara att se till att gräva lite så att man får det!

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen och bifall till motionen!

Anförande nr 139

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Först och främst: Jag håller helt med. Vi kommer att dra in fiber där det går att dra in fiber. Det är så planen ser ut. Vi har redan ökat takten. Om man tittar på den tidsplan som lades fram redan i förra styrelsen, där jag inte var ordförande, ser man att vi i förhållande till den redan har ökat takten. Vi har alltså redan skyndat på processen.

I dagsläget har 4 000 hyresgäster av våra 8 500 fiber. Det är nästan hälften. När vi är klara kommer 7 000 av 8 500 att ha det. Jag kanske blandar ihop siffrorna, men allting står i ärendet. Poängen är helt enkelt att när vi är klara kommer alla våra 60 största fastigheter att ha fiber. Det motsvarar 82,5 procent av vårt bestånd. När det gäller de små fastigheter som ligger i områden där det inte finns fiber i backen: Den dag det dras in fiber kör vi – absolut!

Anförande nr 140

J o n a s N a d d e b o (C): Tack Clara! Efter detta förtydligande ser vi att det finns en ambitionsökning. Om man följer planen kommer man att lösa problemen.

Anförande nr 141

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag ska fatta mig lite kortare, men ändock: Om nu Stockholm ligger i internationell framkant när det gäller digital teknik och digital kommunikation tycker jag att det inte under några omständigheter får finnas minsta risk att vi bara släpper denna position. Självfallet ska vi oavsett majoritet i staden ha som gemensamt mål att Stockholm ska få behålla denna framskjutna roll internationellt. Detta innebär också stora konkurrens fördelar för Stockholm när företag ute i världen till exempel funderar på var de ska förlägga sin verksamhet. Det är en av många andra aspekter.

Därför tycker jag att det är viktigt att vi alla partier här i kväll visar vår starka ambition och tydliga målsättning att behålla Stockholms topplacering när det gäller internationell mätning av ICT-mognad.

Anförande nr 142

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jajamen, Yvonne! Och det är precis därför den nya styrelsen för Micasa har ökat takten vad gäller fiber till våra hyresgäster. Det är därför 82,5 procent av våra hyresgäster kommer att ha tillgång till fiber och övriga kan använda till exempel koppar, 4G, 3G – och 5G, som kanske finns eller i alla fall är på väg.

Alla har internet, och över 80 procent kommer att få fiber. Vi ligger i framkant och ska fortsätta att vara där.

Anförande nr 143

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Jag kan då bara avslutningsvis säga att vi hoppas att vi gemensamt inte släpper av på denna takt utan att vi ligger i och verkligen jobbar för detta. Motionen skrevs för två år sedan. I svaret står att vi till 2017 ska ha hunnit med lägenheterna i det projekt som finns med just här. Men det finns ju också många andra, som vi nyligen hörde.

Jag tycker att det verkligen gäller att ha tummen i ögat i detta ärende om vi ska komma fram på ett bra sätt.

§ 21 Ta krafttag mot våldsbejakande extremism (Utl. 2016:80)

§ 22 Förebyggande arbete mot islamistisk extremism (Utl. 2016:81)

§ 23 Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (Utl. 2016:82)

Anförande nr 144

B o S u n d i n (M): Ordförande, kommunfullmäktige! Detta är en motion som jag lade fram för ett och ett halvt år sedan, i maj 2015. Orsaken var det ofullständiga – om vi ska kalla det så – förslaget till kommunövergripande åtgärder mot våldsbejakande extremism. Jag kan med glädje konstatera att den kritik som Moderaterna och andra allianspartier framförde togs emot av Socialdemokraterna, som då reviderade förslaget så att det nu är något bättre.

Faktum kvarstår dock: Vi har ganska stora utmaningar. Jag har fått ett svar på motionen och ser att det är ganska många obesvarade frågor av dem jag har ställt. Jag ska samtidigt informera om att jag själv har jobbat med dessa frågor sedan 2013–2014 ute i Järvaområdet med organisationer och med enskilda personer som har varit duktiga. Jag tror att det lokala perspektivet är viktigt.

Låt oss gå tillbaka till motionen. Vi tycker från moderat håll att det är viktigt att man jobbar mycket förebyggande med insatser mot våldsbejakande extremism. Det är också viktigt att man markerar tydligt vad som är demokrati och vad som är terrorism, det vill säga att de personer som väljer att lämna landet och ansluta sig till extremisterna nere i Mellanöstern också måste behandlas, tas om hand när de kommer tillbaka, rättsprövas och kanske lagföras. Därför är det viktigt att vi från stadens sida är tydliga med hur vi agerar i frågorna.

Jag ska upprepa de frågor som jag ställde och de som jag inte har fått svar på. Den första frågan gällde att vi vill ha det omprövat. Det har gjorts. Det handlar också om att kommunstyrelsen ska ges i uppdrag att uppvakta regeringen när det gäller att utreda frågan om att frånta pass från personer som misstänks för deltagande i krigsresa. Detta tycker jag är väsentligt att majoriteten tar till sig och försöker göra något åt. Det talas om att vi ska samordna mellan kulturnämnd, socialnämnd, stadsdelar och så vidare. Det är väl bra, men vi fattade ett övergripande beslut här i fullmäktige i maj. Det ska ned på lokal nivå.

Min fråga är kort och gott: Vad har gjorts? Vad har hänt sedan dess? Vilka åtgärder har vidtagits för att det ska bli några åtgärder lokalt?

I övrigt yrkar jag bifall till min motion.

Anförande nr 145

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Fru ordförande! Jag tackar motionären för denna oerhört viktiga motion. Jag tror att det är i precis sådana här frågor som det är extra viktigt att vi från de demokratiska partierna visar att vi står enade i kampen mot de människor som tycker att våld är vägen framåt.

Du ställde en fråga när det gäller det lokala arbetet som jag vill passa på att svara på. I den plan som har tagits fram tillsammans med bland andra Moderaterna och andra

partier ingår att stadsdelsnämnderna ska ta fram lokala handlingsprogram. Tanken är att de ska ha gjort det till årsskiftet. Det är alltså på gång. Personligen tror jag att det är jätteviktigt att vi jobbar just lokalt, för det är där de här människorna bor. Jag ser fram emot att så görs, och jag tror att det kommer att ha stor påverkan.

Anförande nr 146

B o S u n d i n (M): Där kan vi vara överens. Men jag är lite orolig för hur det här följs upp från ledningen i staden. För att detta ska kunna fungera på stadsdelsnivå och till och med på nivåer under stadsdelsnivå, det vill säga enskilda stadsdelar inom stadsdelen, behövs både resurser och pengar.

Jag undrar: Vad tänker majoriteten bistå med där så att vi lokalt kan göra det jobb som vi måste göra? Det är liksom inget som sker av sig självt.

Jag ska ta ett exempel ute i Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Där finns en organisation som har jobbat professionellt med detta. De har fått pengar från Allmänna arvsfonden. Det är bra. De har också fått lite pengar från respektive stadsdel. Men kommer man att bevilja pengar här ifrån staden framledes när så behövs och när någon begär det – inte per automatik? Det handlar i första hand om en handfull stadsdelar. Alla stadsdelar har inte denna utmaning.

Anförande nr 147

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag ska börja med att yrka bifall till Liberalernas motion.

Det har ju runnit väldigt mycket vatten under broarna, både sedan den här motionen skrevs för ett och ett halvt år sedan och, framför allt, i debattklimatet i Sverige de senaste åren. Det är ändå bara några år sedan dåvarande integrationsministern Nyamko Sabuni hånades offentligt av ledande partiföreträdare från andra partier för att hon tog tag i de här frågorna, eftersom hon tyckte att det var viktigt att motverka bland annat islamism som vi då såg breda ut sig i samhället.

I dag tror jag att de flesta av oss har sett varningssignalerna och förstår att det här är en av de största utmaningarna för alla oss som vill värna ett fritt och öppet samhälle där människor kan uttrycka sig fritt, där man har religionsfrihet och där man kan röra sig fritt på gator och torg.

Efter en vacklande start när den nya majoriteten tog fram ett, enligt min uppfattning, rosenskimrande papper som saknade verklighetsförankring fick vi tillsammans ta fram en strategi som nu gäller i Stockholms stad, och jag är stolt över att ha varit med och bidragit till det arbetet.

Den strategin togs fram med hjälp av några av världens främsta experter på detta område, vid Försvarshögskolan här i Stockholm, och jag tror att vi kommer att behöva använda oss betydligt mer av den kunskapen. Det borde många andra kommuner också göra, för självklart är det här ganska nya frågor, och vi trevar oss fram i det här arbetet. Hur ska man möta unga människor som har helt andra värderingar än det som vi är vana att höra om?

Jag tror att det finns en risk för att vi blivit oskuldsfulla under den senare tiden. I dag ser vi hur IS trycks tillbaka. Mosul håller på att tas tillbaka av irakiska och syriska trupper tillsammans med peshmergastyrkor, och det är naturligtvis otroligt glädjande. Samtidigt när detta sker måste vi vara medvetna om att en stor del av IS-terroristerna kan komma tillbaka till europeisk mark. Vi måste vara medvetna om att många av dem kommer från Stockholm och naturligtvis kan utföra attentat här.

Det återstår alltså mycket att göra. Jag tror att de lokala planerna kommer att bli väldigt viktiga. Jag tror att vi måste vara mindre oskuldsfulla när det gäller bidrag till föreningslivet och så vidare, men jag är positiv till det arbete som hittills har utförts. Därmed yrkar jag återigen bifall till Liberalernas motion!

Anförande nr 148

E r i k S l o t t n e r (KD): Det här är ett ämne som vi har diskuterat många gånger i fullmäktige i form av ärenden och interpellationer, och nu har vi också ett antal motioner som vi ska debattera och som har det gemensamt att de lades för ganska länge sedan.

Vad gäller min motion om förebyggande arbete mot islamistisk extremism kan jag notera att det i bland annat Mina synpunkter, men också i många andra sammanhang, står att staden har antagit en handlingsplan emot detta. Men så är det faktiskt inte. Staden har *inte* antagit någon handlingsplan. Staden har antagit en strategi, och det är faktiskt skillnad.

Som bekant reserverade sig Kristdemokraterna emot förslaget. Vi tyckte att det var undermåligt, just för att det var för lite konkretion. Det hade för lite karaktär av just en handlingsplan, som det ibland sägs vara, och lite för mycket karaktären av ett allmänt strategiskt dokument. Vi tyckte inte heller att man tillräckligt tydligt pekade ut skillnaden mellan de olika extremistformerna som man nämner i strategin.

I den motion som jag har lagt fram föreslår jag en rad förslag som vi tycker saknas i strategin. Flera av dem lyfte vi upp på de blocköverskridande samtal som föregick beslutet om strategin. Då fick vi inte gehör för dem, vilket ledde till att vi röstade nej till strategin i fullmäktige. Bland annat vill vi inrätta en avhopparverksamhet som är länsgemensam. Det går att jämföra med den Exitverksamhet som Fryshuset i dag har för högerextrema. Vi vill ha en hjälplinje dit man kan vända sig om man anar att någon anhörig håller på att radikaliseras, och vi vill se upprättandet av ett samverkansorgan mellan polis, socialtjänst, skola, fritidsgård och säkerhetspolis.

Det enda förslaget från motionen som tycks bli verklighet är en utbildningsattsning för en rad professioner i staden i syfte att öka kunskaperna kring extremism. Den satsningen, som aviseras i budgeten, välkomnar vi.

En förklaring till dokumentets bristande konkretion är att det var just en strategi som senare skulle brytas ned till konkreta handlingsplaner på nämnds- och stadsdelsnämnds-nivå. Av detta har vi dock inte sett någonting. Nu säger Magda Rasmusson att de här lokala handlingsplanerna ska beslutas före nyår, men de blocköverskridande samtal – dit vi förvisso inte skulle bjudas in – som skulle ta vid här i stadshuset har vad jag förstått inte blivit av. Då förstår jag inte hur man ska

hinna få fram de här handlingsplanerna som dessutom ska beslutas på kommunstyrelsenivå inom två månader. Jag tvivlar verkligen.

Nu aviseras ett antal miljoner i budgeten för att implementera strategin, men utan handlingsplan blir ju dessa handlingsplaner knappt något värda.

Jag yrkar bifall till den motion som jag har lagt, och för att komplicera det lite till yrkar vi bifall till Liberalernas motion men med en egen anförandetext.

Anförande nr 149

R a n a C a r l s t e d t (S): Jag litar på att våra stadsdelsnämnder och stadsdelspolitiker tar fram handlingsplaner och att vi kommer att få se dem i kommunstyrelsen.

Vad gäller konkretionen ser ju problemen olika ut. Det är olika i Kärrtorp, det är olika i Rinkeby-Kista, och därför har kommunfullmäktige antagit en strategi som ska hålla över flera år och funka i flera olika stadsdelar.

Jag ser fram emot de här handlingsplanerna, och jag tror faktiskt att våra politiker i stadsdelarna kommer att leverera.

Anförande nr 150

E r i k S l o t t n e r (KD): Det var mycket tro och hopp här. Det var bara kärleken som saknades.

Jag hoppas också att stadsdelsnämnderna kommer att ta det här före nyår. Däremot kan jag knappast säga att jag tror det. Jag hör nämligen så otroligt lite om det, och när jag pratar med mina stadsdelsnämndsledamöter har jag inte märkt av att ett sådant arbete är på gång. Ska det fattas beslut om detta i kommunstyrelsen före nyår, ja, då får det nog ganska snart komma dit, för det ska ju passera borgarrådsberedningen och kanske vara ute på någon remiss, även om jag inte riktigt vet om just de här handlingsplanerna ska vara det.

Det börjar bli bråttom om hoppet och tron ska infrias, men vi får se. Rana Carlstedt kanske får rätt. Låt oss se!

Anförande nr 151

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Ibland kan man vilja ha fina retoriska formuleringar och så vidare, men ibland kan det också räcka med att citera direkt från texten.

Erik Slottnér tar upp flera frågor, bland annat verksamhet för dem som vill lämna extremistiska miljöer. Då står det så här i riktlinjerna: ”Staden ska ha tydliga rutiner för att på individnivå kunna hantera avhoppare och drabbade. Kunskapen om hur staden kan arbeta med individinsatser ska öka.”

Dessutom ingår staden i regeringens satsning på kunskapshus där man också jobbar med detta.

När det gäller anhöriga står det så här: ”Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet. I akuta situationer kan stöd ges till dem som drabbats av våldsbejakande extremism enligt samma principer som för andra brottsoffer. I denna grupp inkluderas anhöriga.”

Därtill står det just om den här viktiga samverksamfunktionen, att man samverkar med socialnämnd, polis, skolor och så vidare, och det är en självklar del av detta arbete.

Jag förstår att ni kan vilja hitta konflikter, men jag tror att det finns tillräckligt med konflikter i kommunpolitiken utan att vi ska behöva bråka om sådant som vi faktiskt är överens om!

Anförande nr 152

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det var faktiskt väldigt mycket vi ville ha in i den här strategin men som inte kom in, och vi kan ju inte bara sitta och säga ja och amen till allt bara för att vi ska undvika konflikter i frågan.

Jag undrar om inte Magda klippte lite i någon formulering här, för jag tror att det är grovt kriminella som det finns en avhopparverksamhet för. Vi menar att det behövs en särskild avhopparverksamhet just för radikala islamister. Det finns en i dag för högerextrema, och vi menar att det behövs en också för radikala extremister. Detta behöver vi avsätta medel för att kunna upprätta. Jag tror alltså att Magda klippte lite för mycket i sitt citat där. Vidare vill vi ha en telefonlinje dit man som anhörig lätt ska kunna ringa och ta kontakt när man misstänker att en nära anhörig håller på att radikaliseras. Det är också lite annorlunda mot det som Magda läser upp.

Jag vidhåller att strategin är för fluffig och allmänt hållen för att kunna fungera som ett underlag för de lokala handlingsplaner som ska tas fram i stadsdelarna.

Anförande nr 153

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Jag ska egentligen börja med att tacka alla för att de har skrivit de här motionerna. Extremism är bland det värsta vi har i samhället. Oavsett om det är högerextremister som begår våldsbrott i Kärrtorp, personer på Järva som åker och strider med IS eller vänsterextremister som begår våldsbrott mot meningsmotståndare måste staden visa att vi inte tolererar det, att staden är till för alla och att här råder öppenhet och demokrati.

Det är dock väldigt mycket som har hänt sedan de här motionerna skrevs, och det vill jag också lyfta fram. I dag har vi en strategi som är brett framtagen i kommunfullmäktige och som de absolut flesta partierna står bakom. Det tror jag är väldigt viktigt. Det har nyligen tillsatts en samordnare centralt i staden som ska jobba just med de här frågorna och se till att hela stadens arbete genomsyras av det. De lokala planerna i stadsdelsnämnderna håller på att tas fram, eller kommer att tas fram, och vi satsar också pengar i budgeten på just den här verksamheten. Till och med när jag satt på styrelsemötet för Stockholm Parkering fick vi ett tilläggsdirektiv om att vi ska jobba med våldsbejakande extremism.

Det är alltså uppenbart att det här arbetet har rivstartat och är på gång, och det kommer att vara väldigt viktigt framöver för att se till att extremismen hanteras.

Jag har redan bemött några av motionärernas frågetecken. Det här är helt enkelt en strategi som innefattar både att dra tillbaka stöd och lokaler där man vet att det pågår extremism och om att stötta avhoppare och anhöriga.

Tack för motionerna! Jag hoppas att vi fortsätter att hålla samma dialog om de här viktiga frågorna framöver!

Anförande nr 154

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Magda Rasmusson nämnde att arbetet är på gång, och det är ju jättebra.

I det här fallet tog man fram en handlingsplan, men Sverigedemokraterna bjöds inte in till de diskussionerna. Känner inte Magda själv att extremismen i samhället är en så pass stor fråga att man får bortse från att man kanske har olika åsikter i frågan och i stället sätter sig ned och diskuterar?

Vi representerar ändå ett parti som har ett väldigt stort stöd om man ser till hela landet. Hur ställer Magda sig till det? Är det inte problematiskt att stänga ute ett parti från att sitta ned och diskutera och komma fram till bra lösningar på ett sådant här stort problem?

Anförande nr 155

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Jag tror att vi får förhålla oss till de förhållanden som råder i Stockholms stad.

Jag skulle vilja säga så här: När man har breda samarbeten, något som jag överlag tycker är väldigt bra i frågor där man kan hitta gemensamma lösningar, måste ju dessa utgå från att man faktiskt har en chans att över huvud taget komma överens. Och helt ärligt – Sverigedemokraterna är inte ett parti som mitt parti vill samarbeta med, eftersom ni gång på gång uppvisar att ni inte står för samma värdegrund som Miljöpartiet och den rödgrönrosa majoriteten. Att i ett sådant läge, när man inte över huvud taget har någon chans att komma överens, bjuda in till samarbete är inte rimligt. Det vore ganska märkligt.

Anförande nr 156

B o S u n d i n (M): Ordförande! Jag skulle ställa en kompletterande fråga angående vad Magda sade, nämligen gällande att en central samordnare nu har tillsatts. Det var en av frågorna. Vad är direktiven gällande vad den ska personen ska göra, och när börjar den personen arbeta? Det är det ena.

Det andra är att det här ska tas fram på lokal nivå, på stadsdelsnämnds nivå. Men mig veterligt finns det inte en enda stadsdel som har kommit igång eller som har jobbat med det här ännu, och det måste ju till påtryckningar härifrån centralt. Frågan är då vad ni tänker göra åt det och när.

Anförande nr 157

M a g d a R a s m u s s o n (MP): Den centrala samordnaren är på plats redan. När det gäller arbetsbeskrivningen kan jag tyvärr inte den i detalj, men det ingår just att ta ansvar för att alla stadens olika instanser ska ingå i arbetet. Det handlar om att höja kunskapsnivån i de olika nämnderna – stadsdelsnämnder, facknämnder och så vidare – och det handlar om att öka takten i arbetet och också om att hantera de medel på 4 miljoner kronor som vi avsätter i budgeten.

När det gäller de lokala handlingsplanerna kan jag inte redogöra för hur det har gått överallt. Jag vet att till exempel Skarpnäck jobbar med den. Därute har man problem med högerextremism. Men det är såklart viktigt att det här påskyndas, och jag utgår också ifrån att alla stadsdelsnämnder tar detta på allvar och kommer att arbeta fram lokala handlingsplaner, för det är dem jag tror till syvende och sist kommer att vara avgörande för arbetet.

Anförande nr 158

R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande, fullmäktige! Stockholm stad har nolltolerans mot politiskt våld, och vi har i vår strategi mot våldsbejakande extremism tagit tydligt avstånd från antidemokratiska rörelser. Den 16/5 antog vi det här programmet just i den här församlingen efter en väldigt konstruktiv debatt med fokus på samverkan och förebyggande arbete. Vi har även i kommande budget avsatt pengar för att göra verklighet och verkstad av det här programmet.

Därtill har vår centrala samordnare börjat arbeta på stadsledningskontoret för att hjälpa stadsdelarna att ta fram sina planer och arbeta tillsammans med regeringens samordnare för kunskapskus.

Jag bifaller därför kommunstyrelsens förslag i samtliga motioner.

Anförande nr 159

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Jag tänkte bara ta upp en viktig fråga, och det är det här med hur man fördelar föreningsstöd och annat stöd från kommunen. Jag tror att man måste lägga ned lite mer resurser på att se till att de pengar som delas ut inte går till den här typen av verksamheter. Jag tror inte att så mycket har skett på det området. Det räcker med att man tittar på projekt och föreningar som har fått pengar från kulturnämnden. Där är det flera som jag tycker att man borde granska rätt noggrant, och då tror jag att man kommer att hitta både det ena och det andra.

Jag vill också framföra att även om inte Sverigedemokraterna är med i de här diskussionerna bakom slutna dörrar så är det här i alla fall en bra start, så därför ansluter vi oss till de olika motionspartiernas yrkanden och yrkar bifall på alla tre motionerna.

Anförande nr 160

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag kunde inte låta bli att gå upp när Martin Westmont nu hade frågetecken kring föreningsstöd och så vidare som staden delar ut till diverse tveksamma organisationer. Då kan jag inte låta bli att meddela att det är precis likadant i landstinget. Där delar man också bara ut. Jag har liksom du försökt driva frågan, men det går inte. Pengarna hamnar fel.

Anförande nr 161

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Jag får tacka så mycket för den informationen som var ny för mig. Det visar att det här kanske är någonting man bör titta närmare på.

Anförande nr 162

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu har det talats mycket om olika åtgärder och handlingsplaner som ska tas fram. Jag är övertygad om att de här kommer att tas fram, och jag ser fram emot att läsa dem.

Men jag vill också passa på och påminna om att det snart är ett år sedan vi var med om ett av de absolut värsta extremistiska dåden i Sveriges historia. Den 22/10 förra året mördades 15-åriga Ahmed Hassan, elevassistenten Lavin Eskandar och läraren Nazir på Kronanskolan i Trollhättan. Jag tycker att det ibland i den här debatten pratas för lite om problemet med rasistisk extremism. Det blir ofta ett lite ensidigt fokus, kan jag tycka, på folk som åker utomlands och strider och kommer tillbaka. Det är en jätteviktig diskussion, men jag vill också lyfta att de här personerna som mördades i skolan i Trollhättan mördades för att de inte hade en vit hudfärg. Det här är den värsta attacken mot en skola som vi har haft, och det skedde i ett rasistiskt syfte med rasistisk extremism, och det får vi aldrig glömma. Även om det finns folk som försöker klä rasismen i kostym får vi aldrig sluta stå upp emot det här. I debatten måste vi också fokusera på den typen av rasistisk extremism som finns överallt.

Anförande nr 163

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Det värsta rasistiska dådet som genomförts i Sverige, där människor har blivit ihjälstuckna, knivmördade, på grund av sin hudfärg skedde på Ikea i Västerås. Det var två som såg svenska ut, och då tyckte förövaren att dem hugger jag ned. Det var det värsta politiska dåd som har begåtts i Sverige.

Anförande nr 164

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag tänker, Rickard Wall, att dina åsikter får stå för dig. Jag kommer inte att bemöta det här, utan jag vill påminna om det jag sade tidigare: att vi inte får glömma det rasistiska dådet i Trollhättan för snart ett år sedan.

Anförande nr 165

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Då ska vi behandla tre motioner som kom i en klump våren 2015 som en reaktion på det undermåliga förslaget till strategi. Jag noterar att alla allianspartier är med utom Centerpartiet. Av någon anledning kom inte de med någon motion. Jag vet inte om det är någon tanke med det.

Då får jag väl ta och titta på de motioner som trots allt har lagts fram i den här frågan, och då börjar jag med den första i ordningen – Liberalernas motion. Den hittar vi på s. 51-51. Det här är en väldigt, väldigt dåligt skriven motion. I själva verket är den nästan obegriplig. Jag läser från sista raden, tredje stycket nedifrån: ”Då får fler skäl och signalen att agerandet lönar sig trots risken det innebär.” Alltså, jag begriper ingenting av vad det betyder. Sedan står det också ”att Stockholmare luras att ge sig in i” och bla, bla. Det är ju barnspråk. Man säger att stockholmare *förleds*. Då förstår man. Men det är klart, motionären har ju gått i den svenska skolan på senare tid, och då lär man sig inte känsla för orden på det sättet.

Det finns dessutom rena sakfel. På andra styckets andra rad på s. 50 står det om ”specifik kunskap som inte finns hos kommunen idag”. Den kunskapen finns i

kommunen – väldigt, väldigt nära dig. Bara några meter, faktiskt. Är jag för subtil i mina resonemang?

Det är ju uppenbart att Liberalerna har låtit grabben skriva den där motionen som ett exjobb, och det gick inget vidare. Han gör sig bäst på Mynttorget. På s. 29 ser vi en kvalitetsskillnad, för då är det en reservation av Lotta Edholm. Men här finns någonting viktigt. Om vi går till s. 29 och hennes reservation, näst sista stycket, så står det: Vi får inte vara naiva. Lotta Edholm har även stått här och sagt att vi inte får vara oskuldsfulla.

Nu är min talartid ute. Jag återkommer.

Anförande nr 166

B o S u n d i n (M): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag skulle också vilja uppmärksamma en tidningsartikel som kom för några veckor sedan. Den är ganska konkret, och jag har en fråga till majoriteten om hur man tänker hantera detta. Det är terrorexperten Magnus Ranstorp som skrivit den här artikeln. Den goda sidan är att den här terrororganisationen håller på att förlora mark och inflytande i Mellanöstern, både i Irak och i Syrien. Det är bra. Men då finns en risk att det kommer hundratals jihadister tillbaka till Sverige på en gång i stället för pö om pö.

Vad finns det för förberedelser på alla nivåer – polis, Säpo, kommunen och så vidare? Då är vi återigen framme vid den lokala handlingsplan som måste finnas. Vi kan inte bara ha en strategi. Strategin är bra, men det behövs åtgärder så att vi är förberedda och kan ta vara på de krafter som redan finns och som jobbar mot det här.

Jag skulle vilja lyfta fram ytterligare ett exempel i en annan fråga. Det står mycket förtjänstfullt att det finns ett antal externa organisationer utomlands som staden tar till sig. Det är bra. Jag skulle vilja upplysa om att det finns ytterligare ett exempel, och det har jag talat om förr, nämligen i Minnesota i USA. De har jobbat väldigt framgångsrikt med de här frågorna, och de har också varit i Järva i samband med ett seminarium med en av de här organisationerna som jobbar aktivt och beskrivit hur de har gjort.

Jag skulle vilja rekommendera företrädare för majoriteten som ändå ska hantera det här att kontakta Islamiska förbundet i Järva. De känner de personer som var här i Sverige, och de kan vara till hjälp för oss alla.

Anförande nr 167

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Tack så mycket, Bo, för dina tydliga exempel! Det här är ju frågor som vi handlägger tillsammans. Det är självklart så att vi har ansvaret. De här handlingsplanerna ser jag nu att man skyndsamt jobbar fram, för de har stor betydelse liksom de goda exemplen.

När det gäller just den här artikeln som jag själv läste är det ju så att vi jobbar i dag trots att vi saknar de lokala handlingsplanerna. Det är inte så att det inte händer någonting, utan vi har ett väldigt gott samarbete med Säkerhetspolisen och polisen som naturligtvis följer upp och har koll på de människor som det handlar om.

Det här är alltså ett gott samarbete, men det är klart att vi vill ju så mycket mer. Vi vill ju inte att folk ska attraheras av att bli våldsbenägna och vi vill naturligtvis inte att de kommer tillbaka och fortsätter med rekrytering. Jättebra med goda exempel; det tar jag med mig.

Anförande nr 168

B o S u n d i n (M): Det låter bra. Då är det väl bara att invänta action och handling. Vi står som sagt var gärna till förfogande med goda tips i de här frågorna där vi i grunden har samma mål.

Sedan gäller det att det går snabbt. Jag kan ta Järvaområdet som exempel. Man kan tycka att det räcker med ett samlat grepp om till exempel Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta som jag känner ganska väl. Men av erfarenhet vet jag att det inte räcker. Man måste kanske gå ned på en lägre lokal nivå: Husby, Rinkeby och Tensta. Det är till och med där svårt att samarbeta sinsemellan, fastän man vill samma sak.

Anförande nr 169

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag var alltså inne på det som Liberalerna skriver, att vi inte får vara naiva och oskuldsfulla. I motionen som Bo Sundin har skrivit står det också på s. 4 att vi inte ska vara naiva.

Det är ofta ni på högersidan som talar om för de andra att de inte ska vara naiva. Men de *är* inte naiva! De vet precis vad de gör! De *vill* ha det så här! För ett och ett halvt år sedan kom socialnämnden med sitt förslag till åtgärder. Det var gulligull och mjukt, därför att de *vill* gulligulla och mjuka med de här charmiga sydländska männen! Det är det som det handlar om!

De är inte naiva. De vet exakt vad de gör!

Däremot har ni missat den helt och hållet övergripande frågan: Varför befinner vi oss i den här situationen? Här pratas det nu om våldsbejakande högerextremism, vänsterextremism och islamism. När jag föddes fanns inte sådant över huvud taget. Det gjorde inte det!

Jag har ju brett ut mig här om att jag är så väldigt gammal, men riktigt så gammal att jag är född under andra världskriget, som Lotta Edholm syftar på, är jag inte.

Okej: Hur var det med islamistiska extremister 1957? Fanns det gott om sådana i Sverige? Jag hävdar att det gjorde det inte. Då ska man fråga sig: Vad är det då som har hänt? Ja, nu avbröt du mig där, tjejen, så nu kommer inte jag att kunna klara ut det. Vad ska jag göra då? Nu hade jag lagt upp någonting jätteviktigt och jättesmart, alla kommer bara att skrika av förtjusning och köpa det. Men då behöver jag liksom ta det i ett svep. Jag blev ju avbruten.

I mitt tredje inlägg ska jag förklara hur saker och ting hänger ihop.

Anförande nr 170

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! Det är verkligen humor på högsta nivå, måste jag säga, att en ledamot som ändå är aningen äldre än vad jag är inte vet att det har funnits vänsterextremism i Sverige, att en ledamot som är äldre än vad jag

är inte vet om att människor har blivit mördade i Sverige av högerextremister. Det är faktiskt helt fascinerande.

Rickard Wall hävdar ofta att vi är dumma och korkade och att vi inte kan någonting och att han har sett ljuset i varje enskilt fall. Jag tycker att det här senaste inlägget bevisar precis motsatsen!

(O r d f ö r a n d e n : Jag skulle vilja be att vi dämpar aggressionsnivån i debatten så mycket vi kan.)

Anförande nr 171

R i c k a r d W a l l (-): Jag kan inte annat än instämma i ordförande Mats Berglunds påpekande. Det här är andra gången på kort tid som Lotta Edholm kommer här och är elak och hård mot mig, medan jag bara står här och är snäll.

Om man går långt tillbaka i historien, 100 år, kanske man kan hitta sådant. Men 1957 begicks det väl inga politiska mord? Nu läser vi om det varje dag, bara detta år togs det upp om Trollhättan och om Ikea i Västerås. Det händer ju nästan varje dag. Så var det faktiskt inte 1957. Det var faktiskt inte så, så jag står fast vid min punkt att det har hänt någonting från det att jag föddes till nu.

Anförande nr 172

Borgarrådet E d h o l m (L): Det här, herr ordförande, är en av de viktigaste debatter som vi har i den här salen. Det handlar om hur vi ska motverka att unga människor radikaliserar, blir terrorister och beredda att mörda andra människor. Jag tycker att det är pinsamt att det över huvud taget finns en person som Rickard Wall i den här församlingen, och jag tycker också att det är pinsamt att vi har en ledamot av den här församlingen som har så usla historiska kunskaper.

År 1957 hade Sverige tagit emot mängder av flyktingar från andra världskriget, människor som var utsatta för en del av den extremism som Rickard Wall raljerar över, nämligen rasismen. Vi hade mängder med baltiska flyktingar som var utsatta för terrorstaten Sovjetunionen och som vi tog emot här. Och vi har naturligtvis haft mängder av olika typer av terrorattentat mot enskilda individer i Europa under tiotals år.

Islamismen är det senaste men sannolikt tyvärr inte det sista vi kommer att få se. Vi måste arbeta på ett seriöst sätt med de här frågorna, och jag tycker att det är pinsamt att höra Rickard Wall i den här församlingen.

(O r d f ö r a n d e n : Jag får återigen upprepa att vi får försöka dämpa aggressionsnivån och inte använda personangrepp.)

Ordningsfråga

Anförande nr 173

Borgarrådet E d h o l m : Jag är väldigt trött på att ordföranden tillrättavisar mig i varje enskilt fall när han lät Rickard Wall stå och håna en av våra yngsta ledamöter i den här församlingen. Jag tycker att det hade varit mer på sin plats då!

Anförande nr 174

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Jag håller med Lotta Edholm. Orsaken att jag gick till angrepp mot den yngsta ledamoten är att han tidigare i andra sammanhang har gått hårt åt mig. Det här var förstås fel forum att ge tillbaka; det var det naturligtvis.

Åter till hur det var: Jo, jag har hört talas om andra världskriget faktiskt. Jag vet att man krigade. Det jag menar, eftersom det tydligen råder osäkerhet, är att i Sverige 1957 var det faktiskt inte så att vi hade politiska mord på löpande band. Vi hade inte organisationer som AFA, Nordiska motståndsrörelsen, islamister och allt vad de heter. Vi hade inte det, och det vet jag, för jag var född då, men det var inte Lotta Edholm!

(O r d f ö r a n d e n : Återigen: Inte så mycket personangrepp, tack.)

Anförande nr 175

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, ledamöter! Vad är det då som har hänt från 1957 fram till dags dato? År 1957 bodde det ett gäng människor här i Sverige som hade det ganska bra. De var ganska snälla mot varandra, och man försökte bygga upp välfärdssamhället.

Sedan var det några som kom på att vi ska hit charmiga sydländska män i massor. Jaha, så gjorde man det. Sedan var det några i Sverige som tyckte att nej, det ska vi inte alls göra, så då organiserade de sig i diverse obskyra organisationer, Nordiska rikspartiet och sådant, och började bråka med de här människorna som nu kom.

(O r d f ö r a n d e n : Är det så att Rickard Wall kommer till de här programmen mot våldsbejakande extremism? Jag tycker att det här verkar vara mer av en historisk exposé.)

Jag håller ju på med dem!

Som sagt var så bildades de här högerextremistiska organisationerna. Sedan var det några svenskar som tyckte att nej, vad elaka de här högerextremisterna är som bråkar med invandrarna, så då bildade de grupper som kallades vänsterextremister – AFA och grejor.

Vad vi ser nu är alltså katten på råttan och råttan på repet – helt enkelt en lång kedja av hur olika grupper bråkar med varandra.

Senast har vi nu alltså fått den här islamistiska våldsbejakande extremismen, och då är frågan hur det startade. Jo, det startade just med att man tog hit en massa människor från hela jorden, och då blev en del – långtifrån alla, en lite minoritet bara, som en biprodukt islamister och våldsbejakande extremister. Men det var så de här problemen började. Som man brukar säga på svenska och om vi utgår från 1957: Har man inte problem så skaffar man sig.

Så fiffigt var det. Och då kan ni på den vänstra sidan säga att man bara måste tycka att det är jättekul att det kommer män hit i väldiga massor.

Nu skulle jag säga att jag har flera minuter kvar av min talartid och inte 30 sekunder. Ni pratar ju bort min talartid! I landstingsfullmäktige, där försöker de också protestera, men där är ordföranden blixtsnabb att slå ned på sådant! Den enda som har rätt att avbryta en talare är ordföranden! Övriga ska hålla tyst! Så är arbetsordningen i landstingsfullmäktige, och jag tycker att det vore bra om man kunde upprätthålla det även här i kommunfullmäktige.

Nu har ni pratat bort min talartid. Jag yrkar bifall till Liberalernas motion.

§ 25 Evert Taubes terrass (Utl. 2016:88)

Anförande nr 176

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag håller med motionären Joakim Larsson, och det gör väl alla, om att Evert Taubes terrass inte är någon särskilt lockande plats. Evert Taube själv skulle nog tycka att det kunde piggas upp lite. Det är ju en stenöken, och det vore en bra idé om man kan få igång folkliv.

Men då behöver det finnas någonting som drar folket dit. Grönska kan vara en sak och lite fler sittplatser vore inte heller dumt. Men först och främst handlar det om att få dit folk, och då tror jag att den stora knäckfrågan är att det inte finns någon där efter kontorstid. Man borde därför förmå Statens fastighetsverk att avkontoriserat. Det är ju de som äger. Då skulle någon kunna bygga bostäder där, kanske ett kommunalt bolag om nu inte Statens fastighetsverk inte vill. Det återstår att se.

Vi har alltså inte rådighet över platsen, och det är det tråkiga i sammanhanget, och därför befarar jag att ingenting kommer att hända.

Anförande nr 177

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag får tacka ledamoten Åke Askensten för medhålllet när det gäller själva intentionen med motionen. Det är lite tråkigt i sammanhanget att den här ämbetsholmen består enbart av fastigheter som staten förfogar över. I sammanhanget har vi ju haft en annan motion uppe för behandling som handlar just om att uppvakta Statens fastighetsverk om att omvandla ett antal av de här ämbetsbyggnaderna till bostäder.

Det skulle fungera alldeles utmärkt, och det har också bäring på den här motionen som handlar om Evert Taubes terrass. Det är nämligen, precis som Åke Askensten var inne på, en plats som är väldigt öde och i praktiken väldigt otrygg i dag, eftersom det är alldeles för få människor som rör sig där, särskilt på kvällarna.

Med den här motionen i ryggen och med den tidigare motionen som rörde Statens fastighetsverks möjligheter att omvandla en del av fastigheterna till bostäder tycker jag ändå att det finns en möjlighet för Stockholms stad att göra en uppvaktning av regeringen för att se hur man kan få Statens fastighetsverk att göra någonting ytterligare på den här platsen för att få till den trygga plats som går att uppnå ganska enkelt.

Det här kan man naturligtvis ekonomiskt göra ganska enkelt, om man ser till att de fastigheter som man förfogar över, några av dem, också blir till bostäder. Jag tycker nog att fullmäktige gemensamt skulle kunna bifalla motionen så att vi får se någon verklighet i detta.

Det är i praktiken mycket som saknas på Riddarholmen, men rent visuellt är det ju en av stadens absoluta pärlor. Det är fantastiskt vackert och välrustat. Fastigheterna är i gott skick, men felet är att holmen förvandlas till något väldigt öde på kvällarna.

Evert Taubes terrass är också en plats som egentligen bara används på Valborg när man eldar där, och då är det väldigt många människor som besöker Riddarholmen. Men under året i övrigt händer det egentligen ingenting, och jag tycker att det är

stadens skyldighet att också signalera detta till staten och göra det genom att till exempel bifalla motionen och göra som det står i att-satsen.

Ordförande! Jag tror att det har framgått att jag vill bifalla motionen.

Anförande nr 178

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Evert Taubes terrass har, precis som motionären har skrivit, en stor potential. Den här ibland öde platsen kan bli betydligt mer attraktiv och välkomnande, och staden deltar i det här arbetet. I motionen står det att vi ska uppdra till exploateringskontoret att utreda förutsättningarna att utveckla Evert Taubes terrass. Det är lite problematiskt eftersom det som sagt är Statens fastighetsverk som bestämmer över nästan hela Riddarholmen, så även över Evert Taubes terrass.

Det är ändå värt att nämna att det har hänt någonting så till vida att Statens fastighetsverk har utformat ett förvaltningsprogram och handlingsprogram för Riddarholmen, och det finns en konkretisering i programmet. I arbetet deltar både trafikkontoret och exploateringskontoret och självklart också statliga myndigheter som Trafikverket.

Vi har ju inte rådighet över den här platsen, även om vi medverkar i vissa delar. De flesta bitarna som handlar om entréer, stråk, möblering, belysning, kaféer och uteserveringar och enligt uppgift förslag om ny vändmöjlighet för bussar, är det som sagt Statens fastighetsverk som ansvarar för.

Motionen är välvilligt mottagen, men att vi ska sätta igång och göra utredningar blir konstigt. Självklart deltar vi, och det har vi också gjort i de här handlingsprogrammen och genom att genomföra handlingsprogrammen i de delar där vi är berörda.

Jag yrkar slutligen bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 179

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är lustigt, för när det gäller den tidigare motionen om att uppvakta regeringen och Statens fastighetsverk för att få till stånd en förändring och få fler bostäder på plats fanns det ju heller inga argument som bet. Nu föreslår den här motionen att man ska låta förvaltningarna gå igenom vad det är som kan behövas för att man ska komma till rätta med just Evert Taubes terrass. Men det duger inte heller.

Då kan man undra: Vad är det som biter på den här majoriteten egentligen? Är det så att ni tycker att det är ett bra förslag? Tycker ni att vi skulle kunna se Riddarholmen utvecklas till någonting positivt? Vad är det som gör att man bara vill skaka av sig detta och helt enkelt inte göra någonting? Det är ju precis vad resultatet kommer att bli med den behandling som motionen får i dag.

Det påminner lite om obeliskan som står utanför slottet på Slottsbacken. Man skakar av sig problemet, och till slut ramlar den omkull – väldigt tråkigt.

Anförande nr 180

J a n V a l e s k o g (S): Jag tror att vi hade en sådan här diskussion redan förra gången. Det intressanta är att Moderaterna i riksdagen ju har en betydligt större möjlighet att få fart på den här processen än vad vi har i majoritet eller i opposition här, eftersom det handlar om en statlig myndighet. Jag tycker att Joakim Larsson borde utnyttja det och få fart på sina partivänner så att de gör någon nytta.

I motsats till det förra ärendet, där det diskuterades att vi skulle uppvakta regeringen för att bygga bostäder på Riddarholmen, handlar det här just om att vidta fysiska åtgärder. Jag vet inte vad Joakim Larsson tycker om de konkreta förslagen och visionerna som har lyfts fram i handlingsprogrammet. Det är en hel del som finns med där, och så till vida har vi från stadens sida absolut utrett detta och deltagit i de delar vi kan påverka. Men allt kan vi inte påverka, utan det är som jag sade de som håller i taktpinnen.

Jag tycker att Joakim Larsson skulle få fart på sina partivänner i riksdagen, om det är så att det råder ett systemfel och Statens fastighetsverk inte fungerar på ett bra sätt. Då borde han gå andra vägar!

Anförande nr 181

M i k a e l V a l i e r (KD): Ordförande, ledamöter! Många goda saker har sagts här i kväll. I det här ärendet har motionären och Åke Askensten lyft upp ungefär samma saker som jag hade tänkt säga, så jag yrkar bara bifall till motionen!

§ 27 Melodifestival för hemlösa i samband med Eurovision Song Contest i Stockholm 2016 (Utl. 2016:90)

Anförande nr 182

S o p h i a G r a n s w e d (M): Fru ordförande! Jag har inte hunnit förbereda mig så mycket, och den här debatten är tyvärr lite sen, men jag skulle ändå vilja säga att jag tyckte att det var synd att det tog så lång tid för majoriteten att besvara den här motionen, som jag hade skrivit tillsammans med Anna König Jerlmyr. Motionen handlade om att vi önskade att Stockholms stad skulle upplåta en plats i Stockholm där melodifestivalen för hemlösa skulle kunna äga rum. Den gick av stapeln under våren i samband med finalen i Eurovision Song Contest här i Stockholm.

Tiden gick och gick utan att vi fick något svar. När vi väl fick ett svar var det för sent, och det tycker vi är väldigt olyckligt. I svaret som vi fick skrev majoriteten att hela Kungsträdgården tyvärr redan var uthyrd till ett antal aktörer som hade fått den till sitt förfogande för att hålla Eurovisionparken. Men vi föreslog också i vår motion andra platser inom Stockholms stad som man skulle kunna upplåta för de hemlösa, så att de kunde anordna sin melodifestival. Dessvärre var detta inte en prioriterad fråga för majoriteten. Man valde tyvärr att inte försöka hjälpa till i den här situationen.

Inför nästa år hoppas vi verkligen att melodifestivalen för hemlösa kommer att fortsätta att äga rum och att Stockholms stad kan vara lite mer tillmötesgående och upplåta en plats, för det här är någonting som är väldigt viktigt. Det är en viktig målgrupp att uppmärksamma, hjälpa och stötta. Som vi har förstått det är det här en melodifestival som är otroligt uppskattad av de hemlösa. Den är öppen för alla att delta i, oavsett vem man är, var man kommer ifrån och vad man har för bakgrund, och det är helt fantastiskt. Vi yrkar bifall till vår motion och hoppas att majoriteten vill samarbeta i den här frågan inför nästa år.

Anförande nr 183

R a n a C a r l s t e d t (S): Vad jag förstår ägde en festival för hemlösa rum den 25–26 januari i Immanuelskyrkan i Stockholm. Man genomförde audition, finaler och semifinaler och utsåg årets ”hemlösas sång”. Det är ett jättebra initiativ.

Motionen är i sig väldigt lovvärd. Den kom dock in ganska sent i en eventuell planering inför Eurovision Song Contest här i Stockholm. Men vi har i alla fall haft en festival för hemlösa, och vi kan säkert se vidare på detta.

Anförande nr 184

S o p h i a G r a n s w e d (M): Det är glädjande att höra att ni tycker att motionen i sig är bra. Det vi hade hoppats på var att majoriteten skulle ha skyndat på och prioriterat den här frågan, som vi anser är väldigt viktig, och att man skulle ha sett över möjligheten att upplåta en plats i staden. Nu lyckades de hitta en plats i alla fall, men det som hade varit fantastiskt, i och med att vi hade den här stora Eurovisionfinalen, var att den här festivalen för hemlösa förmodligen och förhoppningsvis skulle ha spridit sig till andra länder och att den skulle ha blivit uppmärksammad på ett helt annat sätt. Men vi hoppas på att vi kan få till någonting nästa år.

Anförande nr 185

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag har i sig ingenting emot en särskild melodifestival för hemlösa. Men det här är det mest entusiastiska jag har hört Moderaterna säga om politik för hemlösa under den tid jag har suttit här i kommunfullmäktige, och det kan väl göra mig lite bekymrad. Jag skulle önska att det andra arbete vi gör mot hemlöshet, såsom tak-över-huvudet-garantin och socialt arbete, spred sig. Jag skulle kanske önska att vi hade mer fokus på den typen av hemlöshetsarbete och att det kom fler motioner från Moderaterna om konkret arbete mot hemlöshet, även om jag i sig inte har något emot en melodifestival.

Anförande nr 186

S o p h i a G r a n s w e d (M): Tak-över-huvudet-garantin infördes redan under alliansmajoriteten här i Stockholm. Jag vet att Anna König Jerlmyr som socialborgarråd var väldigt engagerad i den frågan. Jag kan lova dig att vi gör vårt bästa i opposition för att vinna valet och kämpa ytterligare i de här frågorna, för det är otroligt viktiga frågor för alla, framför allt för alla stockholmare och alla hemlösa.

Anförande nr 187

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Man blir lite förvånad över att det är så mycket diskussion och att alla känner sig så talträngda. Om det hade varit möjligt borde enligt min uppfattning presidiet ha avvisat den här motionen, då den handlar om 2016, det vill säga förfluten tid. Det är alltså en nullitet. Man kan då fråga sig varför Sophia Granswed inte har dragit tillbaka motionen. Om jag har möjlighet – och det har jag väl, eftersom jag står här – får jag väl yrka avslag på motionen.

Anförande nr 188

S o p h i a G r a n s w e d (M): Det kan jag jättegärna svara på. Anledningen till att vi inte har dragit tillbaka motionen är att vi tycker att den är otroligt viktig. Nu är vi ute i väldigt god tid inför nästkommande år. Vi hoppas att det här är en fråga som hela fullmäktige kan ta ställning till inför nästa år och att vi kan hjälpas åt och samarbeta i frågan och hitta en plats för de hemlösa att ha sin melodifestival på.

Anförande nr 189

A n n e - L i e E l f v é n (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag får börja med att yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen, eftersom jag har förstått att det är så man ska göra även om det här är någonting som så att säga är lite för sent i tiden.

Jag tycker att det var ett väldigt lovvärt initiativ av Moderaterna. Det här är en väldigt viktig fråga. Jag tänker dock inte låta diskussionen komma att handla om vad vi gör när det gäller hemlösas situation, utan konstaterar bara att vi hoppas att Stockholm tar tillbaka Eurovision Song Contest 2018 och att vi då får en ny möjlighet att anordna det här evenemanget.

Anförande nr 190

J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är inte en slump att Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt var med i juryn för de hemlösas melodifestival. Både vår kulturpolitik och vår bostadspolitik handlar om inkludering.

Efter att själv ha levt i hemlöshet tog Kavian Ferdowsi ett initiativ för att skapa en inkluderande mello och synliggöra de människor som befinner sig i den väldigt utsatta situationen att de inte har någonstans att sova, synliggöra deras talanger. Det är ett oerhört fint och viktigt initiativ som får vårt stöd. Stadsledningskontoret har bedömt att det vore svårt att arrangera båda evenemangen samtidigt, men svaret som de ger öppnar för en möjlighet för initiativtagarna att få kulturstöd för att genomföra den här viktiga festivalen. Kulturförvaltningen kan hjälpa till med den här ansökan. Alla stockholmare ska ha tillgång till kultur och eget skapande, och kulturstödssystemet är vårt verktyg för att främja konstnärlig frihet och mångfald i kulturlivet. Det är därför vi i den rödgrönrosa majoriteten år 2016 har gjort en historisk satsning på att öka kulturstödet och utveckla det så att det blir enklare att söka. Jag hoppas verkligen att Kavian Ferdowsi och andra initiativtagare till de hemlösas melodifestival tar kontakt med kulturförvaltningen och ansöker om stödet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 191

M i k a e l V a l i e r (KD): Jag gör processen kort med den här saken också och yrkar bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

§ 28 Kartläggning av islamism (Utl. 2016:91)

Anförande nr 192

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Jag kanske bör börja med att berätta att Maria Danielsson själv har varit här hela kvällen, men har åkt på ... Strunt samma, det är ingen som lyssnar på mig ändå.

Kartläggning av islamism är titeln på motionen. Jag har läst igenom synpunkterna från borgarrådet Karin Wanngård, där det står: Den våldsbejakande extremismen bla, bla, bla. I Karin Wanngårds synpunkter har jag inte sett någonting alls om islamism, utan Karin Wanngård pratar om helt andra saker. Här har vi fått lära oss att vi ska se till att hålla oss inom ämnet och inte sväva ut, men i själva verket är det just det som finansborgarrådet gör i sina synpunkter. Hon håller sig inte till ämnet. Möjligen beror det på att hon har kopierat de inledande fraserna och lagt in dem även i de tre motioner som behandlades tidigare här i kväll, det vill säga återanvänt dem. Men är det på det sättet blir det alltså fel. Karin Wanngård hade en gång en partiordförande som sade att man ska kalla saker och ting vid deras rätta namn. Ja, men det gör inte Karin Wanngård här i varje fall. Det här handlar om islamism, inte om våldsbejakande extremism i största allmänhet.

Motionen i sig då? Den handlar alltså om att kartlägga islamism. Så här kan man bara inte göra. Det är helt enkelt ett kränkande förslag. Motionen anses besvarad, men i praktiken har den avslagits, och det är jag glad över. Så här kan man inte göra. Vi ska över huvud taget inte ha åsiktsregistrering i den form som anges här. Detta är i så fall en polisiär fråga. Kommuner ska inte ägna sig åt det. Att sedan plocka ut just islamismen är också helt fel. Det finns alla möjliga saker som man skulle vilja hålla ögonen på. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 193

A n d r e a S t r ö m (M): Ordförande och ledamöter! Jag vill yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation i det här ärendet. Vi anser att motionen i fråga bör avslås, dels för att den föreslår att staden övertar polisiära uppgifter, dels för att den föreslår att staden ska genomföra en långtgående kartläggning och registrering av individer på ett sätt som vi tycker rimmar illa med rättsstatens principer.

Anförande nr 194

Borgarrådet E d h o l m (L): Även jag vill yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas gemensamma förslag till beslut, som innebär att motionen ska avslås, inte bara anses besvarad.

§ 30 Central rättning av nationella prov (Utl. 2016:105)

Anförande nr 195

J o n a s N a d d e b o (C): Jag vill bara yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen, så att vi får någonting att rösta på i alla fall.

(O r d f ö r a n d e n : Det är alltså Moderaternas och Liberalernas reservation.)

Anförande nr 196

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag ber att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 197

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Jag skulle vilja yrka bifall till den gemensamma reservationen från Moderaterna och Liberalerna. Den här motionen handlar om hur man ska kunna göra bedömningarna av de nationella proven mer likvärdiga. Det är en ganska stor uppgift. När man har tittat på hur nationella prov bedöms har det visat sig att det i detta finns en felfaktor, eller vad man nu ska kalla det för. När de egna lärarna bedömer de nationella proven får man oönskade resultat. Väldigt många lärare efterlyser också att någon annan än den undervisande läraren ska rätta proven. Många skolor gör ju så. Man byter till exempel nationella prov med varandra. Men det fungerar bara på större skolor, där det finns fler lärare som undervisar i samma ämne. Jag yrkar bifall till den här motionen, det vill säga bifall till den reservation som finns i kommunstyrelsen från bland annat Liberalerna.

Anförande nr 198

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det här är en mycket bra motion och, tror jag, ett viktigt instrument för att öka likvärdigheten och kvaliteten i både undervisningen och betygsättningen. Det är kanske även ett sätt att kunna förhindra en viss betygsinflation, som vi också ser tendenser till. Därmed vill jag yrka bifall till den reservation som Alliansen lämnat i kommunstyrelsen.

Anförande nr 199

K r i s t i n a L u t z (M): Fru ordförande! Nu är Jennyfer Redin inte här, men jag vill också yrka bifall till den mycket bra motion som hon skrivit, det vill säga till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 200

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Det går snabbt här i kväll. Jag ska inte utveckla ämnet alltför ingående, men vi tycker också att det här är en bra motion, inte bara för att avlasta lärare, utan framför allt för det centrala målet att vi ska få en likvärdighet i skolornas betygsättning i kommunerna och även nationellt. Därför ansluter vi oss till motionen och yrkar bifall till densamma.

Anförande nr 201

F r e d d y G r i p (V): Fru ordförande! Jag tackar för en bra motion, som lyfter fram en väldigt viktig fråga. Jag har själv suttit och rättat nationella prov gemensamt med lärare på till exempel Södra Latins gymnasium. Detta är jätteviktigt. Därför vill jag å Vänsterpartiets vägnar yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Det

här är en jätteviktig fråga som vi ska fortsätta att arbeta med nationellt. Vi ska komma fram gemensamt för att göra det bästa för stadens och Sveriges skolor.

§ 32 Ta fram strategi för hur förvaltningar och bolag kan flytta till ytterstaden (Utl. 2016:107)

Anförande nr 202

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Under förra mandatperioden påbörjades ett arbete med att använda våra kommunala förvaltningar på ett proaktivt sätt för att stävja den segregation som Stockholm lider av, men också med att se till att våra lokaler används på ett så effektivt sätt som möjligt och att vi får valuta för våra skattemedel. Då anklagades vi av den dåvarande oppositionen för att vara senfärdiga och inte ta det här på allvar. Vi skulle flytta förvaltningar mycket fortare och snabbare, ansågs det.

Döm då om min förvåning när hela det arbetet upphörde i och med att Socialdemokraterna kom till makten! Den allra viktigaste flytten, nämligen den av utbildningsförvaltningen till Tensta, har helt avförts från den politiska dagordningen.

Jag tycker att det här är sorgligt. En betydande orsak till att vi har den segregation vi har är att många av de bostadsområden som byggdes under miljonprogrammets dagar är felplanerade. De bygger på att människor ska bo i ett område, handla i ett annat område och arbeta i ett tredje område. De lider av en brist på arbetsplatser som också leder till att områdena har sämre service och är mer otrygga än vad de annars skulle kunna vara.

Det är klart att vi inte kan avhjälpa hela det problemet genom beslut i den här församlingen, men vi kan åtminstone se till att använda de förvaltningar som staden faktiskt förfogar över och se till att de ligger på de platser i staden där de gör bäst nytta. Det var till exempel därför socialförvaltningen flyttades till Farsta och även en del andra förvaltningar flyttades ut ur Stockholms innerstad. Naturligtvis blir det då också billigare hyror, och även det är bra för alla stockholmare.

Jag tycker att det är sorgligt att den socialdemokratiska majoriteten nu har stoppat det här arbetet – att vi inte får se verksamheten i Tekniska nämndhuset flytta till söderort, där vi vet att det behövs fler arbetsplatser, att utbildningsförvaltningen inte får flytta till Tensta, där vi vet att det behövs fler arbetsplatser, och att Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning fortfarande ligger ute i ett industriområde, där den placerades för att man var tvungen att riva det gamla förvaltningshuset, eftersom det hade stora miljöproblem. Det arbetet är avstannat. Jag tycker att det här är sorgligt, och jag tycker att det är ett hån mot de människor som lever i de områden som så väl skulle behöva fler arbetsplatser.

Jag yrkar bifall till den liberala reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 203

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Vi har diskuterat denna fråga fortlöpande här i fullmäktige. I den här motionen har den formulerats som att vi ska ta fram en strategi för utflyttning. En strategi gör man ju för att man ska vidta åtgärder, planera eller arbeta med en sak. Då kan jag berätta, vilket jag också har gjort förut här i salen för Lotta Edholm, att arbetet pågår. Som Lotta Edholm redogjorde för har det flyttats ut en hel del förvaltningar och bolag. Det vi närmast

diskuterar är flytten av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning till Tensta centrum. Det arbetet pågår i högsta grad.

När det sedan gäller de andra exempel som återigen tas upp har tyvärr Liberalerna och även vissa andra partier flera gånger visat att de struntar ganska rejält i kostnader, kapitalförvaltning och hur vi utnyttjar lokaler och mark. Det spelar ofta ingen roll för dem. Ett bra exempel på det här är Tekniska nämndhuset. Skälet till att vi inte flyttade ut verksamheten därifrån till söderort var att den lösningen skulle bli extremt dyr. Nu har vi en betydligt bättre lösning med en tävling. Vi kommer att kunna få in intäkter på ett annat sätt. Vi får också en bra lösning vid Klamparen, där vi även frigör stora ytor för bostäder. Det är en lösning som är betydligt mer ekonomiskt ansvarsfull.

Det är samma sak när det gäller utbildningsförvaltningen. Liberalerna och den förra majoriteten gjorde det klassiska misstaget att de pekade ut en viss plats. Man får ganska dåligt förhandlingsutrymme när man pekar ut en viss plats, i det här fallet Tensta centrum. Då vet berörd fastighetsägare att han kan ta rejält betalt. När det gäller utbildningsförvaltningen är det alltså fortfarande en öppen fråga om den ska till söderort eller västerort eller vara kvar. Den frågan är fortfarande under utredning. Men vi kommer inte att göra om misstaget att peka ut en viss plats med höga kostnader.

Tekniska nämndhuset och utbildningsförvaltningen är två bra exempel på väldigt misslyckad hantering från den förra majoriteten. Detta skulle ha kostat väldigt stora pengar. Men det konkreta som ligger närmast i tiden – och där arbetet har kommit längst – är just flytten av Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning till Tensta centrum. Vad gäller övriga förvaltningar och bolag vet ni sedan förut hur det ligger till.

Anförande nr 204

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag kan bara konstatera att Socialdemokraterna helt har svikit det man pratade om under hela förra mandatperioden, då man anklagade oss för att vara senfärdiga i den här frågan. Det är naturligtvis inte sant att det pekades ut en plats för utbildningsförvaltningen i Tensta. Det är en ren och skär efterhandskonstruktion. Det fanns en fastighetsägare som var intresserad av att bygga och förvalta på en plats, men ingenting var bestämt i det avseendet. Ni har valt att låta utbildningsförvaltningen vara kvar. Varje stockholmare inser väl att det är dyrare att ligga på en av de absolut mest centrala platserna i Stockholm, nämligen mitt emot Stadshuset, än att ligga ute i Tensta. Ni vill helt enkelt inte göra det här, för ni tycker att det är viktigare att lyssna på facken på de här förvaltningarna än att våga använda våra förvaltningar för att stävja den segregation vi ser i Stockholm. Jag tycker att det är ynkligt.

Anförande nr 205

J a n V a l e s k o g (S): Men i motsats till Lotta Edholm kan jag bevisa mina påståenden. Jag kan berätta för Lotta Edholm att kostnaderna för den föreslagna lösningen gällande Söderstadion och Tekniska nämndhuset låg skyhögt över kostnaderna för den lösning vi valde. Att välja Tensta centrum och den här fastighetsägaren skulle också ha kostat extremt mycket. Jag tror att de flesta förstår skillnaden mellan att å ena sidan göra om egna fastigheter och göra dem effektivare, till exempel Tekniska nämndhuset, och att å andra sidan låta bygga något helt nytt

hos en fastighetsägare som vet att den kan plocka ut vilken hyra som helst. Ni har ett dåligt record på det här området när det gäller att ta ansvar för stadens ekonomi beträffande fastigheter och kapital. Jag tycker att det här är två bra exempel på det.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 206

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Under Alliansens tid drev vi verkligen en politik för att försöka få flera förvaltningar att flytta ut i ytterstaden. Vi tror att det skulle kunna ge många fler arbetsplatser. Vi ser att våra ytterstadsområden skulle må bra av att få fler arbetsplatser, framför allt i söderort. Jag känner att det strategiska arbetet verkligen behöver stärkas. Jag blir inte speciellt betryggad av Jan Valeskogs mummel här i talarstolen om att det är så mycket på gång och att det händer så mycket saker. Det behöver finnas en strategi och en riktning framåt för att det här ska bli verklighet.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen. För ordförandens skull kan jag säga att det är en hänvisning; vårt ersätтарыttrande i kommunstyrelsen hänvisar till Liberalernas och Moderaternas förslag.

Anförande nr 207

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Likt Jonas Naddebo känner jag mig inte helt trygg med Jan Valeskogs inlägg, där han bedyrar att majoriteten minsann har för avsikt att skapa arbetsplatser i våra ytterstadsområden. Jag beklagar att flytten av förvaltningar till ytterstaden i princip har avbrutits och att intresset verkar vara så ljumt från majoritetens sida. Det gäller inte bara nu när vi debatterar den här motionen. Vi har haft denna fråga uppe väldigt många gånger. Jag har faktiskt blivit förvånad över den ton majoriteten har haft i den här frågan. Man verkar i princip inte tycka att det spelar någon roll om förvaltningar ligger i innerstad eller ytterstad. Jag tycker att det är väldigt trist.

Vi är överens – trodde jag i alla fall – om att vi behöver fler arbetsplatser i våra ytterstadsområden. Det bidrar till att skapa blandade stadsdelar, tryggare stadsdelar, stadsdelar som lever en större del av dygnet, stadsdelar där det blir möjligt att bedriva kommersiell verksamhet också på dagtid. Där tycker jag att staden ska vara ett bra föredöme. Vi kan inte bara lita på att olika näringsidkare ska öppna verksamheter, utan staden behöver vara ett föredöme i att flytta arbetsplatser också till områden utanför innerstaden. Vi har en söderortsvision som är väldigt tydlig med att antalet arbetsplatser behöver öka, inte minst i söderort, just för att minska behovet av transporter och skapa mer blandade stadsdelar. Här behöver staden jobba på bättre. Därför vill jag yrka bifall till Lotta Edholms motion och yrka bifall till den reservation som Alliansen lämnat i kommunstyrelsen.

Anförande nr 208

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jan Valeskog står i talarstolen och säger att arbetet pågår. Jag undrar verkligen vad som menas med det.

Under alliansstyret i den här staden flyttade – om jag inte missminner mig eller tappar bort någon förvaltning i den här uppräknningen – kulturförvaltningen, serviceförvaltningens callcenter, Micasa, Stockholm Vatten, äldreförvaltningen,

socialförvaltningen och överförmyndarförvaltningen till ytterstaden. Det var vad vi lyckades med. Och under alla år hörde jag från Vänsterpartiet och även Socialdemokraterna och Miljöpartiet att det här gick för långsamt och att vi måste se till att fler förvaltningar flyttar till ytterstaden. Argumenten var desamma som de som vi använder oss av. Det är bra för våra centrum och för våra ytterstadsdelar att det finns dagbefolkning som arbetar där, äter sina luncher där och rör sig i området.

Efter valet blir det plötsligt tvärstopp.

Det handlar inte, Jan Valeskog, bara om Tekniska nämndhuset. Det handlar om resten av förvaltningarna också. Men Tekniska nämndhuset är intressant, för där har man fantastisk mark som är värd hur mycket som helst, höll jag på att säga. Det är den naturligtvis inte, men det är fråga om miljardklassen. Det är mark centralt i Stockholm som det skulle kunna gå att bygga bostäder på om man gav sig sjutton på att flytta ut verksamheten till någon annan stadsdel.

Dessutom är argumentationen kring Spånga-Tensta märklig. Vad är det med detta? Den här stadsdelsförvaltningen flyttar tillbaka. Ja, det var en självklarhet. Det har diskuterats i många år.

Det som Jan Valeskog säger om flytt av utbildningsförvaltningen är inte heller med sanningen överensstämmande. Där pratade vi ju med vår egen fastighetsägare, SISAB. Det var Kämpingeskolan som diskuterades. Sedan hade ni förhandlingar med ytterligare en. Jaha?

Det som det handlar om är vilja att få ut en förvaltning till platsen. Det är för mig en gåta varför detta aldrig fungerar när ni styr den här staden. Varför är det så svårt att gå från ord till handling när det gäller att flytta förvaltningsfunktioner till ytterstaden? Det fungerar nämligen väldigt bra att göra det. De förvaltningar och bolag som har flyttat till ytterstaden har ofta visat sig få ett uppsving i verksamheten. De har fått bra arbetsplatser som är anpassade för deras verksamheter och har ofta lämnat dyrare och sämre lokaler bakom sig.

Jag yrkar bifall till denna utmärkta motion och till reservationen.

Anförande nr 209

J a n V a l e s k o g (S): När det gäller Tekniska nämndhuset har vi helt klart olika uppfattningar. Att Joakim Larsson och Lotta Edholm tycker att en flytt till Globenområdet är en fantastisk och stor flytt till ytterstaden är alldeles märkligt.

Det här handlar om ekonomi. Det handlar om flera hundra miljoner kronor. Vi har nyligen också i exploateringsnämnden haft en tävling och annat som innebär att det kommer en hel del andra arbetsplatser till det området, som vi kommer att kunna utnyttja betydligt effektivare än med den här väldigt dyra lösningen. Tävlingen som ni hade var väl ett fiasko egentligen. Nu kommer vi ”hoppresat” att både kunna ha Tekniska nämndhuset på den här platsen och kunna utnyttja utrymmena betydligt effektivare. Vi kommer också att få fram en hel del bostäder på den platsen. Vi vet ju nu er syn på vissa frågor som vi har pratat om tidigare i kväll. Att ni struntar i stadens ekonomiska förutsättningar har vi sett.

De enklare och mindre förvaltningarna har kunnat flyttas, men just utbildningsförvaltningen har det varit svårt att hitta en bra lösning för.

Anförande nr 210

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Det finns en person i den här salen som bara pratar om ett hus, nämligen Tekniska nämndhuset. Det är Jan Valeskog. Det är Tekniska nämndhuset och Tekniska nämndhuset. Det är Globen, Globen, Globen och Tekniska nämndhuset. Ja, vi har uppfattat det. Men när det gäller kulturförvaltningen, serviceförvaltningen, Micasa, äldreförvaltningen, socialförvaltningen och överförmyndarnämnden – var det något fel på att vi flyttade ut de verksamheterna? Nej, det var det inte. Det blev bra flyttar. Men den här typen av arbete upphörde totalt när du fick någonting att säga till om i den här salen. Varför gick det så, Jan Valeskog?

Anförande nr 211

Borgarrådet **E d h o l m** (L): Skälet till att jag har efterlyst en strategi belyses ganska tydligt av Jan Valeskogs attityd här i salen. Alltihop handlar om kommunal-ekonomi, ingenting om hållbarhet, om att staden ska växa samman eller om att de områden som vi pratar om också har rätt till arbetsplatser.

Det är inte så att jag tror att det här enbart kommer att leda till att människor i till exempel Tensta får jobb på utbildningsförvaltningen. Det är också så att fler arbetsplatser skapar underlag för service. Vi får fler restauranger, fler kemtvättar, fler skoaffärer och så vidare, vilket gynnar alla, både dem som jobbar och dem som bor i de förortsområden som pekades ut i det här arbetet.

Jag är som sagt förvånad över det totala ointresset från Socialdemokraternas sida. Men jag är kanske ännu mer förvånad över Miljöpartiets, Vänsterpartiets och Feministiskt initiativs ointresse. Jag tillhör dem som tror att man inte löser segregationen med några enkla hugg genom medborgardialoger eller 40 miljoner extra till någon ytterstadssatsning. Jag tror att man löser segregationsproblemen genom att ständigt tala om dem och använda sig av alla de politiska redskap vi har, till exempel att se till att förvaltningar med tusentals tjänstemän som i dag sitter i mycket dyra lokaler i Stockholms innerstad flyttas till exempelvis västerort eller söderort.

Stockholm är en stad som växer. Det kommer inom några år att vara helt ohållbart att alla människor ska pendla in till citykärnan. Vi måste få till stånd fler arbetsplatser både i söderort och i västerort om inte den här staden ska kollapsa. Det finns alltså många argument för att staden faktiskt ska använda den kraft och de möjligheter vi har till att förbättra också våra förortsområden. Och som sagt är jag förvånad över att Socialdemokraterna har överlåtit den här viktiga frågan till en sådan kommunalbyråkrat som Jan Valeskog.

Anförande nr 212

J a n V a l e s k o g (S): Kommunalbyråkrat eller drama queen – det är bara att välja!

Det intressanta är att vi i praktiken pratar om en enda förvaltning, nämligen utbildningsförvaltningen. I Spånga-Tensta pågår det ett arbete för att flytta, som jag sade. Övriga förvaltningar och bolag är flyttade. De enkla har man tagit först. Tekniska nämndhuset har jag beskrivit. Där har vi olika uppfattningar. Ni vill kasta

bort en halv miljard helt i onödan. Det är inget problem för er, men det är det för oss. Vi ställer krav på att det ska vara rimliga förutsättningar och rimliga hyror. Vi ställer också krav på att det ska vara bra för verksamheten. Vi ställer krav på att det ska vara bra kollektivtrafik. Vi vill inte peka ut en fastighetsägare och säga: Dit ska de flytta! Då får man ett dåligt förhandlingsläge. Det finns exempel på sådana misslyckanden. Alla förvaltningar och bolag som är berörda är flyttade eller på gång att flytta, förutom utbildningsförvaltningen. Den har vi ingen lösning för i dag, det erkänner jag. Det är en stor förvaltning. Vi tittar förutsättningslöst på att flytta den till söderort eller västerort, men även på att låta den vara kvar. Det är fortfarande oklart. I övrigt har det rullat på.

Anförande nr 213

Borgarrådet E d h o l m (L): ”Kasta bort en halv miljard” – det är Jan Valeskogs beskrivning av det som skulle kunna åstadkommas om vi flyttade verksamheten i Tekniska nämndhuset till söderförort, närmare de människor som arbetar där, som ett sätt att skapa fler arbetsplatser och bättre service. Är det verkligen att kasta bort en halv miljard?

Dessutom är det naturligtvis så att marken där Tekniska nämndhuset i dag finns är värd enormt stora pengar. Kan vi få till stånd fler bostäder där, gärna bostadsrätter och hyresrätter blandat och kanske en och annan ägarlägenhet, åstadkommer vi också någonting på det sättet.

”Kasta bort en halv miljard” – här visar sig den styrande majoritetens syn på förorten.

Anförande nr 214

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Som transportekonom måste man väga för- och nackdelar mot varandra. En nackdel med att göra den här typen av utlokalisering är att det helt enkelt ökar transporterna. Det ser man när man ska utlokalisera både inom Stockholm och i hela landet över huvud taget. Det visar sig helt enkelt att det är i Stockholms innerstad, Stockholms city, som mötena sker, så detta kommer att öka på resandet. Som sagt sitter jag i landstingsfullmäktige och ska ansvara för kollektivtrafikförsörjning, och det här är ett problem.

Sedan ska det vägas mot fördelarna med att hela Stockholm ska leva. Vi socialkonservativa tycker nog ändå att det väger tyngre i vågskålen. För oss socialkonservativa är det här med ett Stockholm som håller samman och bla, bla, bla inte bara munväder, utan vi är beredda att gå från ord till handling. Vi socialkonservativa stöder den här motionen, och vi tycker att det är tråkigt att majoriteten inte gör det. De anser att den är besvarad, men trots allt är skrivningarna ganska svaga.

Det blev mycket diskussion om Tekniska nämndhuset, men i motionen nämns faktiskt flera förvaltningar. Det står om kulturförvaltningen, äldreförvaltningen och socialförvaltningen.

Jag har tidigare stått här och sagt: På med asylboende på Södermalm! På motsvarande sätt säger jag nu: På med utflyttning till ytterområdena av centrala förvaltningar och så vidare! Med stor entusiasm yrkar jag bifall till motionen.

§ 33 Upprättandet av ett minnesmärke över utbildnings-, kvinnorätts- och demokratipionjären Anna Whitlock (Utl. 2016:108)

Anförande nr 215

S t i n a B e n g t s s o n (C): Ordförande och fullmäktige! Utan Anna Whitlock hade den här salen varit betydligt gubbigare än vad den redan är. Bifall till reservationen i kommunstyrelsen!

Anförande nr 216

K r i s t i n a L u t z (M): Fru ordförande! Att Stockholm behöver fler tydliga minnesmärken över alla de kvinnor som gjort stora och viktiga gärningar i staden tror jag att de flesta här inne är överens om. I Stockholms historia finns många kvinnor som förtjänar att uppmärksammas och hedras i det offentliga rummet. En av dem är Anna Whitlock. Vi tycker att hennes gärning som pedagog, skolpionjär, rösträttskämpe och mycket annat förtjänar större uppmärksamhet. Staden bör resa ett minnesmärke, helst i anslutning till den plats där hon varit verksam. Jag vill därför yrka bifall till Liberalernas och Moderaternas reservation.

Anförande nr 217

B o r g a r r å d e t E d h o l m (L): Fru ordförande! Anna Whitlock var en av de stora pionjärerna när det gällde utbildning. Hon var en av dem som tog initiativ till att pojkar och flickor skulle gå i samma skola, samskola. Hon var en av dem som kämpade allra hårdast för kvinnlig rösträtt. De som har sett *Fröken Frimans krig* vet även att hon kämpade mycket mot usel livsmedelshållning och affärer som höll alldeles för höga priser. Hon startade också en kooperativ verksamhet.

Jag tycker att det är viktigt att man är historien sann. Ibland hävdas det att ett skäl till att det är så få kvinnor som får minnesmärken, får biografier skrivna om sig eller nämns i historieböckerna är att de var alldeles för få för att kunna få en framträdande plats. Sanningen är ofta den motsatta. Det finns mängder av starka kvinnor i svensk historia som har suddats ut av de många gånger manliga historieskrivarna. Anna Whitlock är en sådan. Hon passade inte riktigt in i mallen för det som vi tänker oss när vi tänker på en människa som till exempel kämpade starkt för lika rösträtt i det här landet. För det första var hon kvinna. För det andra var hon liberal och inte socialist. Redan där blir man uttrangerad ur historieböckerna. Därför är det viktigt att vi ser till de här många gånger oerhört modiga kvinnorna och ger dem den uppmärksamhet som de behöver få i vår bild av det som har hänt i Stockholm och i Sverige. Det gör vi bland annat genom den här typen av minnesmärken, statyer, biografier, historieskrivningar och så vidare. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 218

J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är glädjande att Lotta Edholm ser att kvinnor har osynliggjorts i vår stads historieskrivning och att denna ojämställdhet måste åtgärdas. Det är passande att stockholmarna i valet 2014 röstade för en majoritet som är stolt över kvinnorörelsens kamp. Vi är inte rädda för att kalla oss feminister. Den ojämställda representationen av kvinnorna i vår stadsbild och i kulturlivet måste åtgärdas, även på en strukturell nivå. Därför har vi rödgrönrosa hela tiden genusglasögon på i vår rödgrönrosa politik, från stadsplaneringen till kulturpolitiken.

I Stockholm kan i dag alla skolbarn besöka Nobelmuseet, Vasamuseet, Armémuseum och Spritmuseum, men fortfarande saknas det ett museum för kvinnors historia. Vi vill synliggöra kvinnokampen för demokrati och lika rättigheter och kvinnors historia, både i stadsmiljön och i stadens olika verksamheter, inte minst i museerna. Museerna bör spegla hela befolkningen. Det är därför vi i den rödgrönrosa majoriteten sedan vi vann valet har utrett villkoren för att öppna ett kvinnohistoriskt museum. I vårt budgetförslag för 2017 tar vi ytterligare steg och påbörjar i samråd med kvinnoorganisationer planering för ett kvinnohistoriskt museum och ett kulturcentrum i Stockholm som en fysisk plats för debatt om kvinnorörelsens historia och aktualitet. Jag räknar med Lotta Edholms stöd då.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

(O r d f ö r a n d e n : Förlåt, vad yrkar du på när det gäller statyn? Ärendet gäller inte något museum.)

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 219

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Juliana Gristelli skulle faktiskt kunna ställa sig bakom den här motionen, men det väljer hon att inte göra. I stället väljer hon att ställa sig bakom så nedlåtande meningar som följande i borgarrådets synpunkter: ”Stadsbyggnadsnämndens namnberedning har i 2016 års budget i uppdrag att utreda ett skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat. I ett sådant program kan Anna Whitlock mycket väl ha en plats.” Så nedlåtande uttrycker man sig om en av de stora rösträttskämparna i Stockholm, och det ställer sig Juliana bakom.

Anförande nr 220

J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Inte alls! Du har inte lyssnat på mitt inlägg. Jag sade att det är viktigt att du påpekar den här ojämställdheten. För resten kommer Anna Whitlock att få hedras – Lotta Edholm lyssnar inte riktigt – bland annat genom att en gata kommer att döpas efter henne. Vi vill åtgärda denna ojämställdhet på en strukturell nivå, men du vill ha ett litet plåster på sårerna, och det är det som är skillnaden mellan oss.

Anförande nr 221

S t i n a B e n g t s s o n (C): Fru ordförande, fullmäktige och åhöraren! Det är jättebra att ni har en vilja att driva feministiska frågor och kvinnofrågor. Det vore ännu bättre med lite resultat. Men det är väldigt oklart på vilket sätt det som du nu sade motsäger den här motionen. Vad är det som gör att ni säger nej till att hedra den kvinna som gick i bräsch för att du och jag ska ha rösträtt? Jag kan inte förstå det. Det är helt obegripligt.

Jag tycker också att det är på sin plats att du läser på lite grann vad gäller dina motståndarpartiers partiprogram. I Centerpartiets partiprogram står det att vi är ett feministiskt parti. Vi har inga problem med att kalla oss feminister.

Anförande nr 222

J u l i a n a G r i s t e l l i (V): Det är bara glädjande att det finns flera feminister även på högernsida.

Detta är inte alls nedlåtande. Vi kommer att se till att uppmärksamma flera kvinnor. Det står i vår budget att det kommer att gälla flera platser. Vi har bland annat invigt Katarina Taikons litterära skylt. Det här är på gång. Det stämmer helt överens med vår politik.

Anförande nr 223

P e r O s s m e r (SD): Fru ordförande! Jag ska inte ge mig in i genusebatten, även om kvinnor och särskilt Anna Whitlock var diskriminerade. Men jag vill konstatera att motionen ger en intressant historisk beskrivning över hennes gärning. Det är en välskriven och välmotiverad motion. Sverigedemokraterna yrkar därför bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation.

Anförande nr 224

B o r g a r r å d e t M o g e r t (S): Låt mig börja med att säga att jag tycker att det här på många sätt är en sympatisk motion. Jag tycker att det är tråkigt om borgarrådet Edholm uppfattar texten som nedlåtande. Det är i alla fall inte syftet. Jag tycker personligen att Anna Whitlock är en av många förtjänta kvinnor i den här staden som gott och väl kan hyllas i det offentliga rummet. Jag ser med glädje på den här motionen och noterar skillnaden mot den moderata motion vi kommer att behandla senare i år som kräver en plats i det offentliga rummet för den man som nog enskilt gjort mest i det här landet för att försena och fördröja kvinnlig rösträtt. Det kan ni kanske prata om på allianskammaren.

Men jag tycker att problemet med motionen och angreppssättet är att vi i vår stad, och egentligen vi i vårt samhälle, väldigt sällan i det offentliga rummet sätter upp den här typen av offentliga minnesmärken efter personer och ytterligt sällan på politiska initiativ. Det ska inte vara mina åsikter, Lotta Edholms åsikter eller Joakim Larssons åsikter som bestämmer vilka vi hyllar i det offentliga rummet. Om vi andas djupt och tänker på de samhällen som har haft en sådan ordning tror jag att vi kan se problem med den typen av ordning.

Det är därför vi söker någonting annat. Vi söker någonting som snarare fungerar som vårt sätt att namnge våra gator eller som de litterära skyltarna, som nämndes här, det vill säga att det är sakkunniga som tar fram förslagen. De ska inte bestämmas på politisk väg. I den budget vi så småningom kommer att diskutera ligger det därför ett förslag i kulturnämnden om att ta fram ett skyltprogram för Stockholm, så som man har det i London, Berlin och Wien, för att hedra de förtjänta medborgare som vi har haft. Detta ska inte vara ett program som beslutas av oss. Det ska inte vara vi som bestämmer vilka som ska hyllas i det offentliga rummet.

Anförande nr 225

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Borgarrådet Roger Mogert! Det handlade lite grann om stadsbyggnad här, men det var inte det som gjorde att jag ville ta den här repliken, utan du lyckades provocera mig på en punkt som jag kände var lite onödig. Du kanske inte menade det, men du jämförde faktiskt Anna Whitlock med ett antal diktatorer, halvgalna kungar i historien eller i

nutiden och andra som sätter upp statyer över sig själva. Det tycker jag är djupt ovärdigt.

Jag menar att vi måste kunna ta politiska initiativ för att väcka upp ett intresse för något som tidigare har varit självklart, nämligen att i litteraturen se vilka det är som verkligen har stått bakom viktiga landvinningar, till exempel för demokratin. Det tycker jag inte att man ska reducera genom att påskina att det är detsamma som när tokiga diktatorer sätter upp monument över sig själva.

Anförande nr 226

Borgarrådet M o g e r t (S): Nej, jag jämför verkligen inte Anna Whitlock med diktatorer och andra som har satt upp monument över sig själva. Tvärtom satte jag detta i motsatsställning till den motion som faktiskt hyllar en av dem i det här landet som har fördröjt inte bara kvinnlig rösträtt utan allmän och lika rösträtt över huvud taget, nämligen Arvid Lindman. Det är en motion som vi ska behandla senare.

Min poäng är att det finns en problematik i att vi på politisk väg genom omröstning bestämmer vilka som ska hedras i det offentliga rummet. Jag är ledsen om jag provocerade, men jag ser ett problem med den typen av tillvägagångssätt. Jag bidrar gärna till att hitta ett program där vi kan hylla förtjänta stockholmare i det offentliga rummet. Som sagt har jag därför i budgeten gett ett uppdrag som jag hoppas att ni kan ställa er bakom. Därigenom ser vi till att detta händer och att det görs av professionella människor och inte av oss. Vi här inne ska inte rösta fram vem som ska hyllas.

Anförande nr 227

M i c k e S e i d (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill inte säga mycket mer i denna sena timme än att Miljöpartiet yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 228

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu är man populär som går upp i talarstolen kl. 22! Jag tänkte säga att det är roligt att vi i den här salen diskuterar kvinnor som vi vill hylla. Det borde vi göra oftare. Jag tänkte också påminna om att vi har instiftat ett pris till Katarina Taikons minne och sätter upp en litterär skylt till hennes minne. Det är jag glad för. Jag tycker att det är roligt att Liberalerna lyfter fram det här. Jag tolkar ändå välvilligt svaret som att det visst kanske blir av. Man får se! Tack och god natt!

Anförande nr 229

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och ledamöter! Nu ska jag busa riktigt ordentligt! Jag vill bara upplysa er om att jag har hörsammat Stockholm stads uppmaning om att vi ska erbjuda våra bostäder till nyanlända. Det har jag gjort nu på förmiddagen, och jag uppmanar er allihop att göra likadant.